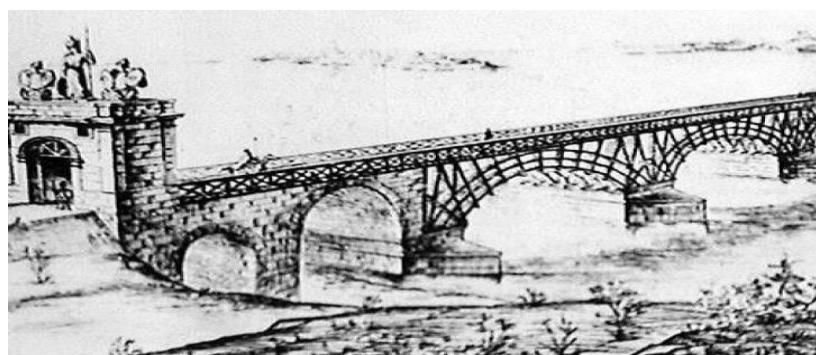

COLOCVIUL INTERNAȚIONAL COMUNICARE ȘI CULTURĂ ÎN ROMÂNIA EUROPEANĂ

EDIȚIA A VII-A
TIMIȘOARA, 15-16 IUNIE 2018

CĂLĂTORII ȘI CĂLĂTORI. INCURSIUNI CULTURALE ȘI LINGVISTICE

PONTEM ROMANITATIS SERVEMVS!

SVMMARIA * REZUMATE * RÉSUMÉS * RESÚMENES * RIASSUNTI * RESUMOS

Comitetul de organizare

Valy CEIA (Președinte CICCRE)

Mirela BONCEA
Emina CĂPĂLNĂȘAN
Remus Mihai FERARU
Ramona MALIȚA
Iosif MIHAILO
Silvia MADINCEA PAȘCU
Mariana PITAR
Simona REGEP

Roxana ROGOBETE
Lucian Emil ROȘCA
Călin TIMOC
Dumitru TUCAN
Bogdan ȚÂRA
Iolanda VASILE
Luminița VLEJA

Toate materialele spre publicare vor fi trimise la adresa: **ciccre@e-uvt.ro**

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE	4
CONFERINȚE ÎN PLEN	5

REZUMATE:

LATINĂ.....	9
LIMBA ROMÂNĂ.....	20
LIMBA ROMÂNĂ CA LIMBĂ STRĂINĂ	28
LITERATURA ROMÂNĂ	34
LINGUA E LETTERATURA ITALIANA.....	41
LITTÉRATURES FRANÇAISE ET FRANCOPHONES.....	60
LINGUISTIQUE FRANÇAISE	81
ESPAÑOL	85
PORTUGUÊS	101
ISTORIE & RELIGIE	107
MUZICĂ	118
ARTE PLASTICE	123

CUVÂNT-ÎNAINTE

Ediția a VII-a a Colocviului Internațional *Comunicare și cultură în România europeană* (CICCRE) propune spre reflecție și dezbatere tema călătorului și a călătoriei reale și simbolice, felul în care acestea se oglindesc și sunt ilstrate în diferitele literaturi, arte și limbi române.

Călătoria reprezintă o experiență constantă în viața omului, reflectată în toate perioadele evoluției sale. *Homo viator* face parte din epopeea umanității, iar fiecare limbă relatează această experiență, circumscrisă atât sferei realului, cât și celei simbolice. Călătoriile reale, marile descoperiri, dar și marii descoperitori de tărâmuri necunoscute ne permit să reconstruim itinerarii, să ne imaginăm modul în care aceste călătorii se realizau. În egală măsură, literatura transpune călătoria într-un alt plan, cel simbolic, al necunoscutului, inițiatic, în care omul își pune la încercare maturitatea spirituală sau chiar întreaga existență.

Cultura antică, cu deosebire cea greacă și romană, păstrează opere care tratează tema călătoriei: e suficient să-i amintim aici pe Homer și pe Vergilius, care au dat istoriei și literaturilor viitoare, în special imaginarului colectiv al lumii occidentale, figura călătorului prin excelență, pe mare și pe uscat, pedeapsă și, în același timp, sublimare a ființei umane. Ulise, biruitor în război grație puterii minții, învinge depărtările grație puterii sufletului. Enea străbate lumea pentru a întemeia una dintre cele mai mari civilizații ale Antichității. Condus de el, Dante, prin incursiunile în cele trei lumi de dincolo, caută să înțeleagă măreția tragică a omenirii. Mai târziu, prin intermediul lui Don Quijote, Cervantes adaugă alte orizonturi semantice călătoriei și dramei călătorului. Pentru câteva secole, călătoria – le *Grand Tour* – constituie, un soi de rit obligatoriu în formarea tinerilor aristocrați, sporindu-și deopotrivă valențele semnificaționale.

În egală măsură, începând cu secolul al XI-lea, Europa este cuprinsă de o intensă mișcare, prin reluarea traficului de mărfuri și a drumurilor comercianților. Noii călători care străbat Europa, depășindu-i uneori granițele, sunt împinși de rațiuni diferite. Cavalerii rătăcitori cutreieră spre a-și oferi serviciile când unui principă, când altuia; călugării peregrini ai mănăstirilor europene sunt transmițători, în timp și spațiu, nu numai ai culturii creștine, ci și ai moștenirii antice; bufoni, poeți și artiști, colindând de la o curte la alta, își lasă în opere literare și artistice urmele trecerii lor pe acolo. Pe de altă parte, pelerinii și comercianții, călători prin excelență ai Evului Mediu, precum și marile descoperiri geografice, progresele în știință și tehnică, schimbările politice și religioase din perioada Renașterii și din secolele următoare schimbă concepțiile asupra vieții și lumii.

Tema călătoriei cunoaște transformări semnificative în zilele noastre, când întâlnim alte categorii de călători reali (astronautii, de pildă) și noi tipuri de călătorii literare (povestirile și romanele *science fiction*) și lingvistice (prin noile limbaje). Acestea li se adaugă noile canale de navigare virtuală: internetul, rețelele de socializare cu un limbaj propriu, un jargon specific. Călătoria – oricare i-ar fi coordonatele – se va confrunta, aşadar, cu numeroase adaptări, ce reflectă schimbările modelelor culturale de referință, ale imaginarului colectiv, fațetele sale multiple și dinamice.

Comitetul de organizare

CONFERINȚE ÎN PLEN

Christian DUHAMEL
Université Paris-Sorbonne
duhachri@orange.fr

Science, Latinity and Interculturality: The Journey of Science

Until the twelfth century, the Latin world shows little interest in science. The Greek heritage is lost. In the 8th Century, in the eastern part of the Mediterranean Sea, an intellectually rich civilization translates into Arabic the works of the great Greek scholars and philosophers, among many others. This “Arabic turn” will engender an intellectual creativity that touches all fields of human knowledge. This “golden age of Arab science”, with its rich libraries and “houses of wisdom”, extends to Maghreb and Muslim Andalusia, but finally diminishes in the twelfth century at the time when this immense work in Arabic is translated into Latin in Europe, being found in the libraries still standing along the Mediterranean region. In this process a question arises: what language(s) is (are) more appropriate for scientific communication?

Keywords: *Arab science, interculturality, Mu'tazilism, "house of wisdom", translations*

Sciences, latinité et interculturalité: le voyage de la science

Jusqu'au XIIème Siècle, le monde latin marque peu d'intérêt pour la science. S'y perd alors l'héritage grec. Au VIIIème Siècle à l'Est de la Méditerranée, une riche civilisation intellectuelle traduit en arabe des œuvres de savants et philosophes grecs et autres. Cette transmission vers le monde dit arabe s'accompagne d'une grande création intellectuelle touchant tous les domaines du savoir. Cet «âge d'or de la science arabe» avec ses riches bibliothèques et ses «maisons de la sagesse», et qui se prolonge jusqu'au Maghreb et en Andalousie musulmane, s'estompe au XIIIème Siècle à l'époque où en Europe est traduite en latin cette immense œuvre disponible en langue arabe dans les bibliothèques sauvegardées. Puis se pose la question: quelle(s) langue(s) pour la communication scientifique?

Mot- clés: *science arabe, interculturalité, mutazilisme, maison de la sagesse, traductions*

MONOLOGUE THÉÂTRAL:

Novecento pianist, based on a novel by Alessandro Baricco (1994)

Boston harbor, 1900. The thousand immigrants have already left the ship Virginian. In the morning, somebody discovers an abandoned baby on the piano of the Virginian Ballroom. Was he born in 1900? It will be named “Novecento”. Traveling from Europe to America, without ever descending from the Virginian, Novecento will become the greatest jazz pianist. Then one day, he will try to cross the bridge to settle on the mainland...

About the author: Alessandro Baricco (born in 1958 in Turin) is an Italian writer, musicologist and playwright who lives in Rome with his wife and two sons. His French translator, Françoise Brun, writes about his style: “What is particular to him is the astonishing mixture between the jubilation of writing, the joy of being in the world and sing, and an extreme tragic sensibility”. The story of Novecento, which is inspired by the history of jazz, is certainly also inspired by Plato's Allegory of the Cave.

Keywords: *theatrical and musical monologue, Alessandro Baricco, history of jazz, emigrants to America*

Novecento pianiste, d'après le roman de Alessandro Barricco (1994)

Le port de Boston, en 1900. Le millier d'immigrants a quitté le paquebot «Virginian». Au matin, on découvre un bébé abandonné sur le piano de la salle de bal du Virginian. Il est né en 1900? On l'appellera «Novecento». Voyageant d'Europe en Amérique, sans jamais descendre du Virginian, Novecento deviendra le plus grand pianiste de jazz. Puis un jour, il tentera de franchir la passerelle pour se fixer sur la terre ferme...

Sur l'auteur: Alessandro Baricco (né en 1958 à Turin) écrivain, musicologue et homme de théâtre italien, vit à Rome avec sa femme et ses deux fils. Sa traductrice, Françoise Brun, écrit, à propos de son style: «Ce qui n'appartient qu'à lui, c'est l'étonnant mariage entre la jubilation de l'écriture, la joie d'être au monde et de le chanter, et le sentiment prégnant d'une fatalité, d'un destin.» L'histoire de Novecento, qui s'inspire de l'histoire du jazz, est certainement inspirée aussi par l'allégorie de la grotte de Platon.

Mots-clés: *monologue théâtral et musical, Alessandro Baricco, histoire du jazz, emigrants vers l'Amérique*

Rita LAGES RODRIGUES

Universidade Federal de Minas Gerais/ Grupo de Pesquisa Estopim
ritalagesrodrigues@gmail.com

Multiple Times, Multiple Experiences: Temporal Alterities in Foreign Traveling Artists in Brazil

The experiences of traveling artists permeate the entire Brazilian history. The initial contact with the inhabitants of the New Continent of the Dutch painters of the seventeenth century, the fixation in the Brazilian territory of artists who came mainly from Portugal in the New World, the travelers of the nineteenth century, the female foreign artists who settled in Brazil in the twentieth century, all of them can enlighten the perception of being a traveling artist in different moments, of different nationalities, in a territory unified today as Brazil, in a thinking based on an extended temporality, which encompasses the notion of otherness. From authors such as Octavio Paz, Tzvetan Todorov and Flora Sussekind, we seek to perceive the multiple differences during the covered timespan, the ethnic groups of the artists, the genres.

From the encounter between distinct universes, each one with varied divisions, the contact between the European colonizer and the native inhabitant of the new continent is initially presented. We will cover the works of Albert Eckout, made in the early 17th century, during the Dutch occupation of the Brazilian territory. In the same century and throughout the eighteenth century, Portuguese artists came to Portuguese America to work mainly in the Churches, in the Catholic faith, immersed in a Baroque culture. As representative of this moment, we will present the artist Francisco Xavier de Brito who was responsible for works in Rio de Janeiro and Minas Gerais. We will also bring forward the works of the nineteenth century traveling painter Debret that, in his watercolors, shows representations of black people.

In the twentieth century, two artists of European origin, Jeanne Louise Milde, Belgian sculptor and art educator, and Cláudia Andujar, a photographer of Swiss origin, arrived in Brazil and settled there.

The objective is to think about the two women artists, foreigners, with different proposals and worldviews, immersed in other cultures when arrived in Brazil, and the ways in which their art was transformed. Both arrived in Brazil with the vision of the foreigner. They are different in time, in space, in their previous experiences, in their mother tongue, in the forms of their artistic expression that had been changed, in that another reality, in their distinct ethnic origin. Jeanne Milde has been involved in a civilizational european project drawn to a land "where there was everything to be done", and Cláudia Andujar, deeply marked by World War II, the daughter of a Jew man and a protestant woman, had experienced the horrors of this civilization, in Brazil she

got closer to Yanomamis. Women of their time, through their experiences we will try to understand the reality in which they lived, the context, scrutinizing it so that we can better understand the past and the women in art. The context is not something rigid; we have to perceive these women's actions, their choices and also how they are pinned down in specific times and spaces.

Image essays on each of these artists will be presented in an extended comparative analysis, almost like an *Atlas Mnemosyne*, with reproductions of the artists' works in a temporal enlargement in Brazilian territory, reflecting on the representations of others, in artistic expressions and different forms, in other temporalities that are presented today in artistic works.

Keywords: *foreign travelling artists, Brazil, multiculturalism, civilizational project, biography*

Múltiplos tempos, múltiplas vivências: alteridades temporais em artistas viajantes estrangeiros no Brasil

As experiências de viajantes artistas permeiam toda a história da terra brasilis. Do contato inicial com os habitantes do Novo Continente, aos pintores viajantes holandeses do século XVII, à fixação de artistas oriundos principalmente de Portugal no Novo Mundo, aos viajantes do século XIX, às mulheres artistas que se fixaram no Brasil já no século XX, pretende-se uma reflexão a partir de uma temporalidade estendida, que abarque a percepção de ser artista viajante em diferentes momentos, nacionalidades, em um território hoje unificado como Brasil. As noções de alteridade, do Outro, são centrais. A partir de autores como Octavio Paz, Tzvetan Todorov e Flora Sussekind busca-se perceber as múltiplas diferenças existentes entre os tempos abarcados, entre as etnias dos artistas, entre os gêneros.

Do encontro entre universos distintos, cada qual com variadas divisões, apresenta-se inicialmente o contato entre o colonizador europeu e o indígena habitante do novo continente. Das visões sobre este indígena e também sobre o negro, abarcaremos as obras de Albert Eckout, realizadas no início do século XVII, durante a ocupação holandesa do território brasileiro. Neste mesmo século e ao longo do século XVIII, artistas portugueses vieram para a América Portuguesa trabalhar, principalmente, nas Igrejas em torno à fé católica, imersos em uma cultura barroca. Como representante deste momento, apresentaremos o artista Francisco Xavier de Brito que foi responsável por obras no Rio de Janeiro e Minas Gerais. Como artista representante do século XIX, será realizada uma apresentação das obras do pintor viajante Debret que realiza representações de negros em suas aquarelas. No século XX, duas artistas de origem europeia, Jeanne Louise Milde, escultora belga e arte educadora, e Cláudia Andujar, fotógrafa de origem suíça, chegaram ao Brasil e aqui se fixaram. Objetiva-se refletir sobre as duas artistas mulheres, estrangeiras, imbuídas de propostas e visões de mundo distintas que, ao chegarem ao Brasil, imergiram em outras culturas e transformaram sua arte. Ambas chegam ao Brasil com a marca do outro estrangeiro e acabam por se fixar. Diferem-se no tempo, no espaço, em suas vivências anteriores, na sua língua materna, nas formas de expressão artística escolhidas, na visão do outro que aqui encontram, nos propósitos no país que adotaram, são de origem étnica distinta, marcadas de diferentes modos pelo século XX. Jeanne Milde vem inserida em um projeto civilizacional, europeu, em direção a uma terra "onde havia tudo por fazer", já Cláudia Andujar, profundamente marcada pela Segunda Guerra Mundial, filha de um judeu e de uma protestante, havia vivido os horrores promovidos por essa civilização, no Brasil iria aproximar-se dos Yanomamis. Mulheres de seu tempo, a partir de suas experiências, podemos perscrutar a realidade em que viviam, compreendendo o contexto, mas também tensionando-o para ampliar a visão do passado e das mulheres na arte. O contexto não é algo rígido, objetiva-se perceber a ação dessas mulheres, suas escolhas e também de que forma encontram-se fixas em tempos e espaços específicos.

Serão apresentados pequenos ensaios imagéticos sobre cada um destes artistas, em uma análise comparativa ampliada, quase como um *Atlas Mnemosyne*, com reproduções das obras destes artistas em um alargamento temporal em território brasileiro, refletindo-se sobre as

representações dos outros, em expressões artísticas e formas distintas, em temporalidades outras que se encontram na presença contemporânea de obras artísticas.

Palavras-chave: *artistas estrangeiros viajantes, Brasil, projeto civilizacional, multiculturalismo, biografia*

LATINĂ

Florica BECHET

Universitatea din Bucureşti

floricabechet@gmail.com

Lucianus' and Cyrano's Voyages to the Moon and the Sun

This paper starts from one of an antique Greek author's novel (considered by someones the imaginary voyage's inventor), *A true story* by Lucianus Samosatensis, published in his last ages. Our aim is to inventory the most important features of this kind of literature. Lucianus inspired a lot of other authors, among whom we are interested by the French Cyrano de Bergerac and his fictional novels *L'autre Monde ou les États et Empires de la Lune* (*Comical History of the States and Empires of the Moon*, published posthumously) and *Les États et Empires du Soleil* (*The States and Empires of the Sun*) which are classics of early modern science fiction. So, we'll try a complex comparation between thees works.

Keywords: *imaginary, voyage, defining features, moon, sun*

Călătoriile în Lună și în Soare ale lui Lucian și Cyrano

Această lucrare pornește de la unul dintre romanele unui autor grec din Antichitate (considerat de unii a fi născocitorul călătoriei imaginare), *Istoria adevărată* de Lucian din Samosata, publicat către sfârșitul vieții sale. Urmărim să inventariem cele mai importante trăsături ale acestui tip de literatură. Lucian a inspirat o mulțime de alți autori, dintre care ne interesează francezul Cyrano de Bergerac și romanele sale de ficțiune *L'autre Monde ou les États et Empires de la Lune* (*Cealaltă Lume sau Statele și Imperiile din Lună*, publicat postum) și *Les États et Empires du Soleil* (*Statele și Imperiile din Soare*), lucrări clasice pentru genul *science fiction* de la începuturile epocii moderne. Așadar, vom încerca să realizăm o comparație complexă între aceste opere.

Cuvinte-cheie: *imaginari, călătorie, caracteristici definitorii, lună, soare*

Ioana COSTA

Universitatea din Bucureşti

ioana.m.costa@gmail.com

The Unwanted Journey

In 1436, a teenager – later known as Georg Captivus Semptemcastrensis – was student in Sebes. He got caught in the turmoil of the history when the troops of sultan Murad II aggressively entered the city: he joined – ready to die – a small group of brave and desperate men that tried to resist the Turks. Georg miraculously survives a fire and becomes slave. For two decades he struggled to escape, being again and again caught, brought back, sold and resold. Finally, after persuading his last master that was eager to study, he managed to get out of the Ottoman Empire and reached Rome, taking refuge in a Dominican monastery. Haunted by the experience of slavery and the contact with the Muslim world, he decides to write a book meant to reminds him of the dangers that were always pending (as he says) and to be useful in the future to other possible victims. The journeys defined his life (and posterity): from Sebes to Adrianopolis, and finally to Rome (where from he never returned to his native land), from the Christian world to the Muslim world, finding a final refuge by the Dominican friars. His book, published in 1481,

was re-edited by Martin Luther in 1530, soon after the Siege of Vienna, with polemical accents toward the Catholicism.

Keywords: *Georg Captivus Septemcastrensis, Transylvania, Ottoman Empire, Rome, Martin Luther*

Călătoria nedorită

În 1436, cel ce a fost cunoscut mai târziu ca Georg Captivus Septemcastrensis era student la Sebeș. Adolescentul avea să fie prins în vârtejurile istoriei, odată cu pătrunderea agresivă în cetate a trupelor sultanului Murad al II-lea: se alătură – pregătit să moară – unui grup puțin numeros ce încerca să opună rezistență turcilor. Supraviețuiește miraculos unui incendiu și este dus în robie. Vreme de două decenii se zbate să scape, fiind mereu prins, adus îndărăt, vândut și revândut. În cele din urmă, convingându-și ultimul stăpân că vrea să își continue studii, reușește să iasă din Imperiul Otoman și ajunge la Roma, refugiindu-se într-o mănăstire dominicană. Marcat de experiența traumatizantă a sclaviei și de contactul cu lumea musulmană, el decide să scrie o carte care să-i amintească primejdiile, oricând repetabile (după cum afirmă) și să fie de folos altor posibile victime din viitor. Călătoriile i-au definit existența (și posteritatea): de la Sebeș la Adrianopolis, apoi la Roma (de unde nu a mai revenit niciodată în ținuturile natale), din lumea creștină în cea musulmană, iar apoi între dominicani. Cartea lui, apărută în 1481, a fost reeditată de Martin Luther în 1530, îndată după Asediul Vienei, cu accente polemice față de catolicism.

Cuvinte-cheie: *Georg Captivus Septemcastrensis, Transilvania, Imperiul Otoman, Roma, Martin Luther*

Ilona DUTĂ

Universitatea din Craiova
ilonaduta@yahoo.com

Roman Journeys: from the Heroic Journey in *Aeneid* to the Erotic Wander of *Satyricon*

Pivotal works of the Latin literature, Vergil's *Aeneid* and Petronius' *Satyricon* also feature the symbolic coagulation process of the Roman self-image and, ultimately, its disintegration. Centered on such fundamental topics as the journey, the heroism and the erotism, both literary productions judiciously profile a mental and imaginary journey into the Roman world, underpinning the internal dynamics that transplants the Greek cultural model, and satirically deconstructs the motif of heroism. Triumphant over the struggle against the erotism in *Aeneid* (*Aeneas'* inner conflict between the self-accomplishment mission and his passion for Dido), the concept of heroism disintegrates ludicrously in *Satyricon*, in the shape of a wandering and sterile erotism, as autoerotism and narcissism. The transit from *Aeneas'* focused journey towards self-accomplishment to *Satyricon*'s wandering reflects the disintegration of the ancient journey-archetype in general, and, of the Roman journey (of self-discovery) in particular. This bond between a classical Latin masterpiece and an anti-classical (decadent) masterpiece via resonant thematic and imaginary nuclei of the ancient world, such as the *topos* of the journey, would function as an essential imagological filter. Furthermore, the link between the journey, the heroism and the erotism reveals an exhaustive approach to subjectivity, a conflux of Latin literature extremes highly relevant for particular ruptures and dysfunctions. The force with which Dido, abandoned by *Aeneas*, collapses in the name of heroism and virtue is almost inversely proportional to the autoerotic dispersion force in *Satyricon*.

Keywords: *journey, heroism, eroticism, mentality, imagination*

Călătorie romană: de la călătoria eroică din *Eneida*, la rătăcirea erotică din *Satyricon*

Opere fundamentale în spațiul literaturii latine, *Eneida* lui Vergiliu și *Satyricon*-ul lui Petronius sunt totodată reprezentative pentru procesul coagulării simbolice a imaginii de sine romane, respectiv pentru dezintegrarea acestei imagini. Ambele centrate pe tema călătoriei și implicit a eroismului și erotismului, aceste producții literare sunt relevante pentru surprinderea unei călătorii mentalitare și imaginare în lumea romană, a unei dinamici interne a transplantării modelului cultural (grec) și a deconstrucției satirice a eroismului ca model. Triumfător în lupta cu erotismul în *Eneida* (conflictul dintre misiunea fondatoare a lui Eneas și pasiunea pentru Didona), eroismul se dezintegrează parodic în *Satyricon* sub triumful erotismului rătăcitor și steril, a autoerotismului și narcissismului. Drumul de la călătoria fondatoare, centrată, a lui Eneas la rătăcirea din *Satyricon* reflectă dezintegrarea arhetipului călătoriei antice în general și a călătoriei romane (spre sine) în special. Acest paralelism între o capodoperă clasică a latinității și o capodoperă anti-clasică (decadentă) prin intermediul unor nuclee tematice și imaginare de rezonanță în Antichitate, precum toposul călătoriei, poate fi un filtru imagologic important. Mai mult, conexiunea dintre călătorie, eroism și erotism dezvăluie o întreagă concepție asupra subiectivității, iar reunirea acestor extreme în literatura latină este relevantă pentru anumite rupturi și disfuncții. Forța cu care Didona, abandonată de către Eneas, se prăbușește în numele eroismului și virtuții este aproape invers proporțională cu forța de dispersie autoerotică din *Satyricon*.

Cuvinte-cheie: călătorie, eroism, erotism, mentalitate, imaginar

Simona GEORGESCU

Universitatea din București

simona_rodina@yahoo.com

Hic locus, ubi descendit maiestas Dei, sicut scriptum est (Peregrinatio Egeriae). The Journey as Living the Holy Books

For a fourth-century nun who travels on the way *ad loca sancta*, the road is an exciting opportunity to live the religious experiences of the Sons of Israel. Her travel journal, known as *Peregrinatio Egeriae*, is constructed as a parallel rendering of two realities: the mythological one, alive in her own mind, described as a freshly concluded time, whose traces still exist, and that of the concrete present, composed of the immediate geographical reality: mountains, valleys, rocks, sand, ruins. Among all these, the road. It is impressive how she instantly establishes the connection between the past and the present either starting from a stone (where, for example, the Golden Calf was lying), either from a valley (where God descended), or even from a tree (that still lives from the time of Moses).

We will therefore try to outline this space-time relationship that guides the journey of Egeria, pointing out the lexical and stylistic means of marking the encounter between the past and the present space, between the myth and the immediate reality, between the well-known passages of the Bible and the journey through which the traveler plunges directly into the world described by the Holy Books.

Keywords: *Peregrinatio Egeriae*, *travel journal*, Bible, *past vs present*

Hic locus, ubi descendit maiestas Dei, sicut scriptum est (Peregrinatio Egeriae). Călătoria ca trăire a Cărților Sfinte

Pentru o călugăriță din secolul al IV-lea care pornește în călătorie *ad loca sancta*, drumul este un prilej emoționant de a trăi experiențele religioase ale Fiilor lui Israel. Jurnalul său de călătorie, cunoscut sub titlul de *Peregrinatio Egeriae*, este construit ca o punere în paralel a două realități: cea mitologică, vie în mintea ei și descrisă ca un timp proaspăt încheiat și ale cărui urme dăinuie

încă, și cea a prezentului concret, alcătuit din realitatea geografică imediată: munți, văi, stânci, nisip, ruine. Printre toate acestea, drumul. Impresionant este modul în care ea stabilește instantaneu legătura dintre trecut și prezent pornind când de la o piatră (unde, de exemplu, a fost ridicat Vițelul de Aur), când de la o vale (în care a coborât Dumnezeu), când de la un arbore (care trăiește din vremea lui Moise).

Vom încerca aşadar să urmărим această relaționare spațiu-timp care călăuzește călătoria Egeriei, punctând mijloacele lexicale și stilistice de marcare a întâlnirii dintre timpul trecut și spațiul prezent, dintre mit și realitate imediată, dintre pasajele biblice cunoscute pe de rost și drumul prin care călătoarea plonjează direct în lumea descrisă de Cărțile Sfinte.

Cuvinte-cheie: Peregrinatio Egeriae, *jurnal de călătorie*, Biblia, *trecut vs prezent*

Theodor GEORGESCU

Universitatea din București
theogeorgescu@yahoo.com

Ovid's Exile – A Tour through Greek Mythology

Ovidius' experience in Tomis is often an opportunity for the poet to refer to Greek mythology in his poems of exile. The purpose is at least double: a literary one, thus responding to the taste for erudition, a fashion launched by Greek Hellenistic poetry and resumed over centuries by Latin poets; the other is personal, to awaken the compassion of the readers by comparison with mythological characters considered paradigms of suffering (Odysseus, Philoctetes etc.). The study we propose concerns mainly the *Epistulae ex Ponto*, but there are sporadic references to other works. Ovidius takes as allies the Greek mythology heroes to support several themes that have as a common denominator the unfortunate situation in which he arrived: the harsh weather of Pontus, and the torments that he must constantly undertake; the fear of being abandoned by his friends left in Rome; the figure of Emperor Augustus, from whom he never ceased to hope that he would receive permission to return home; the poetic talent of which he is no longer certain, but which he knows is the only thing who can provide him with immortality. These recurrent themes in the poetry of exile are frequently supported by Greek mythological references. Through Ovid's poetry, the ancient and modern reader travels on subtle and sophisticated mythological paths.

Keywords: *Ovidius, exile, Greek mythology, Epistulae ex Ponto, erudition*

Surghiunul lui Ovidius – o călătorie prin mitologia greacă

Experiența lui Ovidius la Tomis este adesea un prilej pentru poet de a recurge, în poezia exilului, la mitologia greacă. Scopul este cel puțin dublu: unul literar, răspunzând astfel gustului pentru erudiție, o modă lansată de poezia elenistică greacă și reluată peste secole de poeții latini, și altul personal, pentru a trezi compasiunea destinatarilor prin comparații cu personaje mitologice considerate paradigmă ale suferinței (Odysseus, Philoctetes etc.). Studiul pe care îl propunem are în vedere în primul rând *Epistulae ex Ponto*, dar există referințe sporadice și la alte lucrări. Ovidius îi ia drept aliați pe eroii mitologiei grecești pentru a susține mai multe teme care au drept numitor comun situația nefericită în care a ajuns: vremea neprielnică a Pontului și chinurile pe care trebuie neîncetat să le suporte; echipa de a nu fi abandonat de prietenii lăsați la Roma; figura împăratului Augustus de la care n-a încetat nici un moment să speră că va primi permisiunea de a se reîntoarce acasă; talentul poetic de care nu mai este sigur, dar despre care știe că este singurul care îi poate asigura nemurirea. Aceste teme recurente în poezia exilului sunt susținute frecvent prin referințe mitologice grecești. Prin poezia ovidiană cititorul antic și modern se vede purtat într-o călătorie subtilă prin sofisticate cărări mitologice.

Cuvinte-cheie: *Ovidiu, exil, mitologie greacă, Epistulae ex Ponto, erudiție*

Daniel HAIDUC

Universitatea de Vest Timișoara

danielhaiduc@zonagri.ro

Outline for a Geography of the Roman Imaginary

If we understand the imaginary as an extension of reality that enriches and, in the same time, reinterprets it, integrating the flow of sensitivity, collective mentality and personal experience into a full functional unity, then the system of laws that govern this imaginary must essentially be the same as for the reality. From this perspective, it is justified to speak of a geography of the imaginary, a geography capable of revealing the position and characteristics of those imaginary objects that can function as "places" on a map that lends most of its landmarks from the real world. This communication aims to identify, for the particular case of the Roman imaginary, the geographical and social coordinates of some of its essential components, as described in Latin literary works from republican era and first centuries of the imperial era. The main objective of this study is to analyze the evolution of the Roman imaginary in the context of a continuous expansion, in the studied age, of knowledge about the world and, consequently, of the "territory" claimed by reality.

Keywords: *imaginary, Roman, geography, Latin literature, knowledge*

Schiță pentru o geografie a imaginariului roman

Dacă înțelegem imaginariul ca fiind o extensie a realității, pe care o îmbogățește și, în același timp, o reinterpretează, integrând fluxurile sensibilului, mentalul colectiv și experiența personală într-o unitate funcțională deplină, atunci sistemul de legi care guvernează acest imaginari trebuie să fie, în esență, același după care se organizează și realitatea. Din această perspectivă, este justificat să vorbim despre o geografie a imaginariului, o geografie capabilă să dezvăluie poziția și caracteristicile acelor obiecte ale imaginariului care pot funcționa ca „locuri” pe o hartă care-și împrumută majoritatea reperelor din lumea reală. Comunicarea de față își propune să identifice, pentru cazul particular al imaginariului roman, coordonatele geografico-sociale ale unora din componente sale esențiale, așa cum sunt ele descrise în opere literare latine din perioada republicană și din prima parte a perioadei imperiale. Obiectivul principal al studiului este acela de a analiza evoluția imaginariului roman în condițiile extinderii continue, în cadrul epocii studiate, a cunoașterii despre lume și, în consecință, a „teritoriului” revendicat de realitate.

Cuvinte-cheie: *imaginar, roman, geografie, literatura latină, cunoaștere*

Roxana LAZARESCU

Universität Konstanz

roxana.lazarescu90@gmail.com

The Journey to the Underworld – a Satirical Vehicle in *Dialogues of the dead* by Lucian of Samosata

The aim of this article is to explore the purpose of the descent to the underworld in the work of Lucian of Samosata, *Dialogues of the dead*. Kathabasis, situating itself in opposition to anabasis, represents a method of exploring the unknown. The mysterious places positioned at the end of the mundane world are described by the Ancient Greeks in a strong relation and connection

with their knowledge: philosophical, cultural, geographical and topographical (*oikoumene*). In accordance to these values, Lucian of Samosata narrates a trip to the underworld where the status of imaginary is crucial to the textual impact. Without having the intention to reveal an actual dimension, Lucian is using the travel to the underworld in order to satirize the contemporary realities. Parody and allusion are constantly used to create various visions on quotidian matters while combining history and myth. Considering that Greek philosophy incorporates not only metaphysics, but also political and scientific issues, we may argue that Lucian was using literature's abstract notions in the interest of expressing a satirical vision on the mundane. The significance of the Lucianic *katabasis* relies on the need to ridicule superstitions, religious practices, prophecies, politics, deifications and the belief in the occultism.

Keywords: *kathabasis, Underworld, Lucian of Samosata, satire, oikoumene*

Călătoria în lumea de apoi – vehicul satiric în *Dialogul morților* al lui Lucian din Samosata

Lucrarea de față își propune să observe rolul pe care călătoria în lumea de apoi în lucrarea *Dialogul morților* a lui Lucian de Samosata îl comportă. Catabasa, aflată în raport de opozitie cu anabasa, reprezintă o metodă de explorare a necunoscutului. Misterioasele tărâmuri aflate la capătul mundanului sunt descrise de către vechii greci în strânsă legătură cu propriile conștiințe, fie ele filosofice, culturale, geografice sau topografice (*oikoumene*). În raport cu aceste valori, Lucian din Samosata narează o călătorie înspre lumea de apoi, spațiu în care imaginarul este crucial în vederea impactului pe care receptarea textului îl implică. Fără a avea intenția de a revela dimensiuni sau spații reale, Lucian folosește călătoria către lumea de apoi pentru a satiriza realitățile contemporane. Parodia și aluziile sunt folosite în mod constant în vederea conturării multiplelor aspecte ce conturează viață cotidiană, în timp ce istoria și mitul se alătură procesului creativo-descriptiv. Luând în considerare faptul că filosofia greacă încorporează nu doar aspectele metafizice, ci și problematici de natură politică și științifică, putem afirma că Lucian s-a folosit de noțiunile abstractive ale literaturii cu scopul de a exprima o viziune satirică asupra lumii. Semnificație catabasei expuse de Lucian din Samosata se bazează pe nevoie de a ridicula superstițiile, practicile religioase, profetiile, politica, deificările și credința în ocultism și practicile asociate.

Cuvinte-cheie: *catabasă, Lumea de apoi, Lucian of Samosata, satiră, oikoumene*

Dana LĂPĂDAT-NICOLA

Universitatea de Vest din Timișoara/ Școala Gimnazială „Adam Müller Guttenbrunn”, Zăbrani
daninikola@yahoo.com

***Satyricon* – Wandering on the Verge of Humanity**

Satyricon, even if it's held up fragmentarily, impresses both as architecture, language, character's structure and as the realism of the mentioned issues, Petronius proving himself as a fine and avid observer of the society.

This current study aims, through a typical analyse of the Petronian novel, to point out that the entire novel is a vast journey, which takes place both physically and psychologically and morally, a true outer and inner wandering of the characters who are looking and testing their limits at a dizzying pace. Being dissatisfied with the values of their world, they are searching for complementary ways of living to fit to their structure, marking and changing with every single place of their journey.

At the beginning, Encolpius, the main character and also the narrator of the events, seems to be a clever, balanced, talented young man, who understands the reality very well and proves himself able to be a fervent supporter of traditional values of culture. But the entire events

passing by him beside his lover Giton and his friend Ascyltos and also together with old man Eumolpus, prove to us that Encolpius was nothing else than a fallen, a profane of the divine, a charlatan, a thief, a pervert, a violent man, alienated from the world he belongs and from himself, but eager to save himself by the love he carries for Giton.

Cena Trimalchionis gives us the opportunity of observing all the anomalies of society, a fallen one, whose members seem to manage themselves naturally, succeeding in crossing all the barriers of human society without any kind of remorse. Under the guidance of Eumolpus, an unsuccessful poet in search of glory, Encolpius experiences total decay, assuming both the role of a fugitive slave but also the role of an old man slave in Crotona without any heirs, embodied by Eumolpus.

Keywords: *wandering, events, dinner, decay, alienation*

Satyricon – rătăcire spre marginalitatea ființei

Satyricon, deși păstrat fragmentar, impresionează atât la nivelul arhitecturii, cât și la nivelul limbajului, al structurii personajelor și al realismului aspectelor vizate, Petronius dovedindu-se să fie un fin și avid observator al societății contemporane lui.

Prezenta lucrare își propune ca, prinț-o analiză minuțioasă a romanului petronian, să evidențieze faptul că întregul roman reprezintă o amplă călătorie, săvârșită atât în plan fizic, cât și psihic și moral, o adeverată rătăcire exterioară și interioară a personajelor, care își caută și își testează limitele, într-un ritm amețitor. În egală măsură, nemulțumiți de valorile lumii lor, caută alte moduri de existență care să corespundă structurii lor, fiecare loc al călătoriei marcându-le, schimbându-le.

Înțial, Encolpius, personajul principal și naratorul întâmplărilor, lasă impresia unui Tânăr inteligent, echilibrat, orator talentat, care înțelege bine realitatea și se dovedește să fie un fervent susținător al valorilor culturale tradiționale. Însă, peripețiile prin care trece alături de iubitul său Giton și prietenul său Ascyltos, dar și alături de bătrânul Eumolpus ne arată un Encolpius decăzut, profanator al celor divine, șarlatan, hoț, pervers, violent, înstrăinat de lumea căreia îi aparține și de sine însuși, dar dornic să se salveze prin iubirea pe care î-o poartă lui Giton.

Cena Trimalchionis oferă prilejul observării tuturor anomalieiilor societății, o societate decăzută ai cărei membri par să descurca foarte firesc, reușind să străbată meandrele societății umane fără a rămâne șifonați. Sub îndrumarea lui Eumolpus, poet ratat dornic de glorie, Encolpius experimentează decăderea totală, asumându-și statutul de sclav fugar, iar în Crotona, de sclav al bătrânlui bogat și fără moștenitori întruchipat de Eumolpus.

Cuvinte-cheie: *rătăcire, peripetii, cină, decădere, înstrăinare*

Laura MAFTEI
Universitatea Adventus, Cernica
lauramaftei2002@yahoo.com

Words and Stories

Words say stories. Sometimes their stories are real, sometimes they are imaginary or presumptive, but not less important. The impact of words is like the events they describe: it brightens or saddens the face of a man, it kills or gives life. Man is sensitive to words, because they are the first mediator between him and reality. They have got a story of themselves, too. They cross time surrounding themselves by new meanings or unburdening from others. Sometimes, the story of a word is the history of a culture or civilization, mirroring the mentality of a place or time and telling stories about people. How has the meaning of words changed by passing from one to another language? What histories are kept in their contemporary form? What kind of unpredictable affinities often exist between words? An answer is wanted to be

given in this article, by turning our attention on the etymological connection among words as: *cosmic* and *cosmetic*, *profane* and *fanatical*, or *snake*, *eel* and *anguish*.

Keywords: *radical, semantic enlargement, lexical structure, fanatical, cosmos*

Cuvinte și povești

Cuvintele spun povești. Uneori, poveștile lor sunt reale, alteori imaginare sau probabile, dar cu nimic mai puțin importante. Impactul cuvintelor este ca și al întâmplărilor pe care le descriu: înseninează fața omului sau o întristeață, ucid sau dau viață. Omul este sensibil la cuvinte, fiindcă ele sunt primul intermedier între acesta și realitate. Ele însă au și o poveste a lor. Străbat timpul, înconjurându-se de sensuri noi sau despovărându-se de altele. Uneori, istoria unui cuvânt este istoria unei culturi sau a unei civilizații, oglindind mentalitatea unui loc sau a unui timp și povestind despre oameni. Cum s-a păstrat ori s-a schimbat sensul cuvintelor prin trecerea dintr-o limbă în alta? Ce istorii păstrează înscrise în forma lor actuală? Ce înrudiri adesea nebănuite există între cuvinte? Încercăm un răspuns în articolul de față, oprindu-ne atenția asupra legăturii etimologice dintre termenii *cosmos* și *cosmetică*, *profan* și *fanatic* sau *șarpe, țipar* și *angoasă*.

Cuvinte-cheie: *radical, lărgire semantică, structură lexicală, fanatic, cosmos*

Laurențiu NISTORESCU

Centrul de Studii DacoRomanistice Lucus Timișoara
laur.nistorescu@yahoo.com

The Inhabitants of Post-Aurelian Dacia in Official Contemporary Terminology

With the adoption of the imperial decree of the Antoninian Constitutio from 212, the differences between the natives and settlers in Dacia (as in the other provinces of the Roman Empire) faded rapidly. Under these circumstances, the official sources referring to the inhabitants of the province of the northern Danube, especially from Aurelian, use a hesitant terminology to designate the locals.

Keywords: *Dacia, natives, settlers, cultural synthesis, official terminology*

Locitorii din Dacia post-aureliană în terminologii contemporane oficiale

Prin adoptarea decretului imperial Constitutio Antoniniana din anul 212, diferențele dintre autohtonii și coloniștii din Dacia (ca și din celealte provincii ale Imperiului Roman) se estompează accelerat. În aceste condiții, sursele oficiale care se referă la locitorii provinciei de la nordul Dunării, mai ales începând cu Aurelian, folosesc o terminologie ezitantă pentru a-i desemna pe localnici.

Cuvinte-cheie: *Dacia, autohtoni, coloniști, sinteză culturală, terminologie oficială*

The Voyage to Happiness

In Antiquity, life was often illustrated as a voyage on a smooth or stormy sea, while happiness was seen like an attitude of gratitude in front of joy and of resistance in front of trouble. The human contribution in decoding the mechanisms implied in obtaining and maintaining the supreme well being was constantly pointed out. In *De beata vita* (386 a.D.), Saint Augustine sketches the metaphor of the man navigating on the waves of the ephemeral existence from a perspective which puts together the author's Christian beliefs with his predecessors' philosophy. To the Church Father, happiness, that strip of land on which one walks after getting off from the harbour of philosophy, represents on the one side the fruit of the human efforts in building up an irreproachable moral conduct, but on the other side the most beautiful present offered by the divine. In the winding debate upon the indispensable conditions of reaching happiness, the one which opens the gate to the semantic polyvalence is expressed by the syntagma: "habere Deum". Our paper intends to treat about the importance of this condition which comprises all the other ones, about the relation between *ratio* and *revelatio*, but also about the place of happiness in the Christians' lives during the fourth century a.D.

Keywords: *happiness, philosophy, shipwreck, navigator, faith*

Călătoria spre fericire

În Antichitate, imaginea vieții a fost adesea redată în termenii unei călătorii pe marea liniștită sau dezlănțuită sub vântul furtunii. De aici nu a mai fost decât un pas până la fuziunea ei cu imaginea fericirii înțelese în sensul cultivării unei atitudini de recunoștință în fața bucuriilor și de rezistență în fața necazurilor. Contribuția activă, implicarea omului în descifrarea mecanismelor care conlucrează la dobândirea și perpetuarea stării de bine suprem a fost punctată cu consecvență. În *De beata vita* (386 d.Hr.), Fericitul Augustin conturează metafora omului navigator pe apele existenței vremelnice dintr-o perspectivă care îngemănează convingerile sale creștinești cu filosofia predecesorilor. Pentru Părintele Bisericii, fericirea, acea fâșie de uscat pe care se pășește coborându-se din portul filosofiei, constituie atât rodul eforturilor omenești în construirea unei conduite morale ireproșabile, cât și cel mai mare dar oferit de divinitate. În vîrtejul dezbatelii pe marginea condițiilor indispensabile atingerii fericirii, cea care deschide poarta polivalenței semantice este exprimată prin sintagma „habere Deum”. Prezenta lucrare își propune să trateze despre însemnatatea acestei condiții care ajunge să le cuprindă pe toate celelalte, despre relația dintre *ratio* și *revelatio* la care ea invită, dar și despre locul fericirii în viața creștinului din secolul al IV-lea d.Hr.

Cuvinte-cheie: *fericire, filosofie, naufragiu, navigator, credință*

Journey Metaphor in Dhuoda's *Liber Manualis*

Among the distinct symbols of the Medieval Period, the journey has nevertheless, an important role. The *life-journey* analogy is present in all the Western European cultures during the Middle Ages and appears in various types of writing. The paraenetic literature is no exception, especially because its educative purpose that is fulfilled using the metaphor. Dhuoda, the author of a book of advices – a literary genre extensively used during the Middle Ages – does not ignore

the most profound significance of the conceptual metaphor – *life is a journey* – and thoroughly exploits its visual component. The present paper analyses the metaphors used in *Liber Manualis* that exploit the imagistic substrate of the journey as “manifestations of conceptual metaphors” (Kövecses 2010, 7).

Keywords: *path, journey, conceptual metaphor, terminology*

Metafora călătoriei în *Liber Manualis*

Între simbolurile distincte ale medievalității, călătoria deține neîndoilenic, un rol însemnat. Analogia *călătorie-viață* este prevalentă în culturile medievale vest-europene, fiind prezentă în aproape toate tipurile de scrieri. Literatura parenetică nu face abstracție, cu atât mai mult cu cât, principala funcție pe care o deține metafora în cărțile de sfaturi este, firește, de ordin educativ. Duoda, autoarea unei cărți din seria scrisorilor didactice – gen literar mult practicat în Evul Mediu –, nu ignoră semnificațiile cele mai profunde ale metaforei conceptuale – *viața este o călătorie* – și prelucreză cu stăruință țesătura imagistică a acesteia. Ca „manifestări ale metaforelor conceptuale” (Kövecses 2010, 7), expresiile lingvistice care configurează o schemă imagistică a călătoriei în *Liber Manualis* constituie obiectul analizei din lucrarea de față.

Cuvinte-cheie: *cale, călătorie, metaforă conceptuală, terminologie*

Elena-Tia SANDU

Universitatea de Vest din Timișoara
elena.sandu@e-uvt.ro

Viator. Linguistic Incursions

The paideutical vocabulary of the ancient and patristic Latin language and culture does not cease to amaze us up to this very day, through the pithiness with which it establishes concepts that transcend space and time, making them seem forever topical: *carpe diem, mens sana in corpore sano, est modus in rebus, aurea mediocritas* etc. Ever so fascinating for the Latinist is also the history of Latin words, their appearance, semantical evolution and Romance destiny. The present communication strives to be a linguistic incursion which serve as a contribution to creating an open lexicological file of the word *viator*, presenting etymological, onomasiological, semantical, stylistic, word-formation, Latin language history points of reference, based on the occurrences of this lexeme in literary texts, as well as in the Latin inscriptions.

Keywords: *Latin vocabulary, viator, etymology, stylistics, word history*

Viator. Incursiuni lingvistice

Vocația paideutică a limbii și culturii latine, antice și patristice, nu contenește să ne frageze până azi prin pregnanța cu care fixează concepe ce transcend spațiul și timpul, făcându-le să pară mereu actuale: *carpe diem, mens sana in corpore sano, est modus in rebus, aurea mediocritas* etc. Nu mai puțin fascinantă este pentru latinist istoria cuvintelor de origine latină, apariția lor, evoluția lor semantica, destinul lor romanic. Comunicarea se dorește o incursiune lingvistică ce contribuie la crearea unei fișe lexicologice deschise a cuvântului *viator*, prezentând repere etimologice, onomasiologice, semantice, stilistice, de formare a cuvintelor, de istorie a limbii latine etc., pe baza ocurențelor acestui lexem în texte literare, dar și în inscripțiile latinești.

Cuvinte-cheie: *vocabular latin, viator, etimologie, stilistica, istoria cuvintelor*

Maria SUBI

Universitatea de Vest din Timișoara
maria.subi@e-uvt.ro

The Sea Pathway in Vergil's Epic Poem

Characterized by dynamism and adventure, Vergil's epic poem tells the story of a voyage, a difficult initiating journey which began on Troja's shores (*Trojae [...] ab oris*) and headed towards Italy and Latium's coast (*Italiam [...] Lavinjaque venit/ Litora*). The link between these landmarks is represented by the sea which served, in ancient times, as passageway to all corners of the world and thus, it came to play a significant role in the Latin epic universe. Associated with the notion of expedition and expressed lexically through a variety of synonyms (*aequor, aestus, altum, aqua, caerula, fluctus, fretum, gurges, imber, mare, pělagus, pontus, marmor, ocěanus, profundum, sal, unda* etc.), the aquatic element in Vergil's work presents itself as a protean entity, multi-faceted, suggestively illustrated by the Mantuan poet. There exists, on one side, a *topos* of the calm sea, favorable, which is depicted by means of terms evoking the azure, the clearness and the brightness of the marine horizon (*caerula, marmor* etc.). On the other side, there exists also a *topos* of the violent deep which becomes visible in extremely evocative descriptions of sea tempests (see fragments in books I, III, and V of the epic poem). Remarkable through these images, the Virgilian marines reveal an artist of fine nuances, captivated by the sea – a true *Virgilius Maritimus*, as titled by Eugène de Saint-Denis.

Keywords: *voyage, sea, azure, tempest, description*

Traseul marin în epopeea vergiliană

Plină de dinamism și acțiune, epopeea lui Vergilius este povestea unui periplu, a unui traseu dificil, inițiatic, ce are ca punct de plecare țărmul Troiei (*Trojae [...] ab oris*), iar ca țintă, Italia și limanul lavinian (*Italiam [...] Lavinjaque venit/ Litora*). Liantul între cele două puncte de reper este întruchipat de mare, care servea, în Antichitate, drept cale de acces către diversele colțuri ale lumii și care a ajuns să joace un rol însemnat în universul poetic latin. Asociat cu noțiunea de călătorie și concretizat lexical printr-o mare varietate de sinonime (*aequor, aestus, altum, aqua, caerula, fluctus, fretum, gurges, imber, mare, pělagus, pontus, marmor, ocěanus, profundum, sal, unda* etc.), elementul acvatic se înfățișează, în opera vergiliană, ca un element proteic, cu multiple fețe, cromatizate sugestiv de poetul mantuan. Există, astfel, un *topos* al mării calme, priincioase, care prinde contur cu ajutorul unor termeni ce evocă azurul, transparenta și strălucirea orizontului marin (*caerula, marmor* etc.). Există însă și un *topos* al apei violente, care se regăsește în descrierile, extrem de expresive, ale furtunii pe mare (vezi fragmentele din cânturile I, III și V ale epopeii). Remarcabile prin imaginile create, marinele vergiliene dezvăluie un artist al nuanțelor, îndrăgostit de mare – un veritabil *Virgilius Maritimus*, cum îl numește Eugène de Saint-Denis.

Cuvinte-cheie: *călătorie, mare, azur, furtună, descriere*

LIMBA ROMÂNĂ

Florina-Maria BĂCILĂ

Universitatea de Vest din Timișoara

florina_bacila@yahoo.com

Tărm, Mal, Liman in the Poetry of Traian Dorz

The current paper's objective is to highlight the meanings of three synonyms which are present in the poems of Traian Dorz: *tărm, mal, liman*. Author of thousands of mystical poems and of several volumes of memoires volume or religious meditation, he is one of the Romanian writers who showed a constant interest for the symbols with echoes derived from biblical canonical texts, enhancing their values in a special artistic view. Thus, in a series of poems dedicated to the several hypostases of the relation between man and the perspective of eternity, the above-mentioned nouns (integrated also in nominal groups, where they receive varied determinants) materialize meanings that recall the idea of limitation (proper to our common condition, but regarded as a travel of initiation in approaching and knowing God and, at the same time, as a travel of self-knowing), as opposed to the limitless dimension of the world Beyond. In such a context, one should bear in mind se emblematic sequence about *Tărmul Celălalt* (*the Other Shore*) – an iconic imagine of the author's lyricism, tailored through analogies with biblical episodes and having echoes in the essays or in his meditations. Apart from illustrating such semantic perspectives which contribute to the text's construction, the meanings of the three synonyms convey the profound emotional experiences of the poems' voice, always searching spiritual ascending – as observed from the selected lines from some representative creation for his poetic belief.

Keywords: *lexicology, semantics, synonymy, stylistics, mystical-religious poetry*

Tărm, mal, liman în poezia lui Traian Dorz

Lucrarea de față își propune să evidențieze semnificațiile a trei sinonime în opera lirică a lui Traian Dorz: *tărm, mal, liman*. Autor a mii de poezii de factură mistică și a numeroase volume de memorii sau de meditații religioase, el face parte din rândul scriitorilor români care au manifestat un interes constant pentru simbolurile cu rezonanțe desprinse din textele canonului biblic, valorificându-le valențele într-o viziune artistică specială. Astfel, într-o serie de poeme dedicate diverselor ipostaze ale relației dintre ființa umană și perspectiva eternității, substantivele menționate (integrate inclusiv în grupuri nominale, unde primesc determinări atributive variate) actualizează sensuri ce trimit la ideea de limitare (proprie condiției noastre firești, privite însă ca o călătorie a inițierii în cunoașterea Divinității și, deopotrivă, ca un traseu al autocunoașterii), în contrast cu ilimitarea pe care o presupune dimensiunea lumii de Dincolo. Într-un atare context, trebuie reținute și secvențele emblematici despre *Tărmul Celălalt* – o imagine-reper a liricii lui Traian Dorz, concepută prin intermediul analogiilor cu episoadele biblice și având ecouri în eseurile ori în meditațiile sale. Pe lângă ilustrarea unor asemenea perspective semantice care contribuie la realizarea construcției textuale, semnificațiile celor trei sinonime pun în lumină trăirile profunde ale eului auctorial, aflat mereu pe calea ascensiunii spirituale – fapt remarcat în versurile selectate din câteva creații reprezentative pentru crezul lui poetic.

Cuvinte-cheie: *lexicologie, semantică, sinonimie, stilistică, poezie mistico-religioasă*

Mariana Viorica BUDA
Universitatea din Oradea
mariana.buda@yahoo.com, mbuda@uoradea.ro

Romanian Language in the Digital Space. Between Challenges and Limitations

In the last half of the century, Europe has become a political, economic and social structure, fairly well defined, but who kept its linguistic and cultural diversity. This has created a sort of linguistic border, overcame yet by the new language technologies and by the linguistic research. Internet has made known to the world texts in languages that were probably never published until now or were known very little, made connections between travellers that had nothing more in common than just a trip in a space (apparently) of all the possibilities: *the Network*. The aim of this article is to know and analyse some aspects of the Romanian Language in the digital space, but also the challenges of our language in this virtual environment. Although Romania is 8 out of 10 in terms of Internet users in Europe, there are studies showing that Romanian language is endangered in the digital space. Is there enough research and appropriate technologies for each language to help them to face the future and to pierce in the digital age?

Keywords: *Romanian Language, digital space, new technologies, endangered languages, linguistic frontier*

Limba română în spațiul digital. Provocări și limitări

În ultima jumătate de deceniu, Europa a devenit o structură politică, economică și socială destul de bine conturată, dar care și-a păstrat diversitatea lingvistică și culturală. Lucrul acesta a creat o oarecare frontieră lingvistică, depășită însă de noile tehnologii ale limbajului și de cercetarea lingvistică. Internetul a făcut cunoscut lumii limbi în care probabil nu s-a tipărit niciodată sau despre care se știa foarte puțin, a făcut legături între călători ce nu aveau în comun mai mult decât o simplă călătorie într-un spațiu (aparent) al tuturor posibilităților: *Rețeaua*. Scopul acestui articol este de a cunoaște și de a analiza câteva dintre limitările limbii române în spațiul digital, dar și provocările limbii noastre în acest mediu virtual. Deși România este pe locul 8 din 10 în ceea ce privește utilizatorii de Internet din Europa, există studii care demonstrează că limba română este pe cale de dispariție din spațiul digital. Există oare suficiente cercetări și tehnologii ale limbajului adecvate pentru fiecare limbă, care să le ajute să facă față viitorului și să răzbată în era digitală?

Cuvinte-cheie: *limba română, spațiul digital, noi tehnologii, limbi în pericol, frontieră lingvistică*

Mirela-Ioana BORCHIN
Universitatea de Vest din Timișoara
mirelaborchin@yahoo.com

A Voyage to Tenerife – Travelling from Symbol to Reference

In Eugen Dorescu's poetry, *the road* and *the way* are two symbols which have in common, at least, their strong spiritual aim: Tenerife, Nirvana respectively. In the existential project delivered by his literary works, Tenerife, the main artistic symbol in *The Voyage to Tenerife* (2009), refers to the last stage of the self's way to *Nirvana* (2014). This is one of the most clear semantic differences between the terms *road* and *way*: while the road implies the possibility of travelling to a concrete terrestrial destination, the way is categorically spiritual and abstract. Unlike Macedonski's emir, Dorescu's lyrical ego reaches Tenerife, takes into account its real reference and becomes his authorized interpret. Before travelling to Tenerife, the poet imagines the road to Tenerife as an archetype, approaching it through a lot of symbolic concepts, such as: the inner road, the road assimilated by conscience, the road as a happy dream, as the idea of

voyage itself, as an *axis mundi*, as the metaphysical way, as a divine revelation etc. He insists on suggesting the spiritual values of the road and on comparing it to the superior way – having in view their very similar deep structures of significance. Reaching the terrestrial destination of the voyage is salutary and relevant for the poetic traveller (“Tenerife/ God’s fist/ holding together/ keeping together/ the inferno and/ the paradise”). There is no way for a way back from Tenerife (“there is no way/ back/ from Tenerife”).

Keywords: *voyage, symbol, road, way, hiperonym*

Drumul spre Tenerife – o călătorie dinspre simbol spre referent

Drumul și calea sunt în poezia lui Eugen Dorcescu simboluri sensibil diferențiate, care au însă aceeași țintă spirituală: Tenerife, respectiv Nirvana. În proiectul existențial pe care îl reflectă opera, Tenerife, simbolul criptat artistic în „Drumul spre Tenerife” (2009), marchează ultima etapă în calea spre „Nirvana”, titlu al unui volum apărut în 2014. Aceasta este una dintre diferențele semantice notabile: drumul admite și o călătorie concretă, spre o destinație terestră, pe când calea este categoric spirituală, pretându-se doar la proiecții abstracte. Spre deosebire de emirul lui Macedonski, eul liric dorescian parcurge până la capăt drumul spre Tenerife, ia act de referentul său real și devine interpretul autorizat al acestuia. Înainte de a realiza „drumul spre Tenerife”, el îl imaginează ca arhetip, atribuindu-i statutul semantic de hiperonim pentru numeroase tipuri de drumuri simbolice: drumul în interiorul propriei ființe, drumul asimilat de conștiință, drumul ca vis fericit, drumul ca întruchipare a ideii de voiaj, drumul ca ax al lumii, drumul metafizic, drumul ca revelație divină etc., insistând asupra valențelor sale spirituale și raportându-l frecvent – la nivelul structurilor adânci – la superioara *cale*, nu doar tangentă, ci și interferentă. Atingerea țintei terestre este salutară prin forța ei revelatorie („Tenerife/ pumnul lui Dumnezeu/ strângând laolaltă/ ținând împreună/ infernal și/ paradisul”). Ea anulează drumul și, implicit, returnul („nu există drum/ de întoarcere/ din Tenerife”).

Cuvinte-cheie: *călătorie, simbol, drum, cale, hiperonim*

Simona CONSTANTINOVICI

Universitatea de Vest din Timișoara

simonadiana@hotmail.com

Night of fire – Recurring Semantic Configuration and Inner Experience. From Blaise Pascal to Eric-Emmanuel Schmitt

The autobiographical novel *Night of fire*, published by Eric-Emmanuel Schmitt, in 2015, at the Albin Michel Publishing House in Paris, is a text of the inner journey, based on reconstruction of the moments of an unprecedented experience in Sahara. In this paper, we focused our attention on highlighting a recurrent semantic route, encountered both in philosophy and in literature. *The night of fire*, became a universal concept, begins its journey through the history of universal culture, starting with Blaise Pascal’s *Memorial*. Under the pretext of writing a script about the mystic Charles de Foucauld, the French writer investigates his life and creation. Eric-Emmanuel Schmitt has the knowledge of allowing the reader to raise, along with him, in the most natural way, those existential questions that matter. His text is the result of this prolific collaboration. *Sahara, sand, sun, sky, mirage, camel, tuareg, night, mountain, Hoggar* are just some of the wires of a complex semantic network, signs of travel through unknown, exotic, heavily spiritualized spaces. In short phrases, reduced to the force of words, the novel ends in an ascetic way: “A night on earth has made me perceive eternity. Everything begins”. The novel, beyond promoting stylistics of narrative simplicity, has the great merit of urging us to return to essential readings, to mystical authors, to faith, to God.

Keywords: *night of fire, journey, mystic, Pascal, Schmitt*

Noaptea de foc – configurație semantică recurrentă și experiență interioară. De la Blaise Pascal la Eric-Emmanuel Schmitt

Romanul autobiografic *Noaptea de foc*, publicat de Eric-Emmanuel Schmitt, în 2015, la Editura Albin Michel, din Paris, este un text al călătoriei interioare, bazat pe reconstituirea momentelor unei experiențe inedite, petrecute în Sahara. Ne-am centrat atenția, în această lucrare, pe evidențierea unui traseu semantic recurrent, întâlnit atât în filosofie, cât și în literatură. *Noaptea de foc*, devenit concept universal, își începe călătoria prin istoria culturii universale odată cu *Memorialul* lui Blaise Pascal. Sub pretextul de a scrie un scenariu despre misticul Charles de Foucauld, scriitorul francez investighează viața și creația acestuia. Eric-Emmanuel Schmitt are știință de a permite cititorului să-și pună, împreună cu el, la modul cel mai firesc, acele întrebări existențiale care contează. Textul său e rod al acestei fericite colaborări. *Sahara, nisip, soare, cer, miraj, cămilă, tuareg, noapte, munte, Hoggar* sunt doar câteva dintre firele unei rețele semantice complexe, semne ale călătoriei prin spații necunoscute, exotice, puternic spiritualizate. Cu fraze scurte, reduse la forța unor cuvinte, romanul se încheie în notă ascetică: „O noapte pe pământ m-a făcut să întrevăd veșnicia. Totul începe”. Romanul, dincolo de promovarea unei stilistici a simplității narative, are marele merit de a ne îndemna să ne întoarcem la lecturile esențiale, la autorii mistici, la credință, la Dumnezeu.

Cuvinte-cheie: *noapte de foc, călătorie, mistică, Pascal, Schmitt*

Anamaria FILIMON-BENEÀ

Universitatea de Vest din Timișoara
anamaria.filimon@e-uvt.ro

About Public Relations: A Foray into the World of PR 2.0

The numerical revolution and the Internet have made major changes to Communication Sciences, implicitly for public relations. Whatever their form is – blogs, Twitter messages, Youtube videos, video-press releases, or social networking posts – , the Internet and the World Wide Web have transformed the way the public has access to information. The traditional role of media gatekeepers is constantly changing. A wide range of technologies, from mobile phones to video press releases, have become standard tools that continue to influence the development of public relations products. This article aims to review the variety of new technologies and the impact they have on public relations. It also shows an evolution of these public relations products. The technologies analysed are digital and audio-video – those that can reach global audiences through the Internet. The impact of these new technologies in public relations is analysed from a number of perspectives: the implications of technology on messages and their diffusion, the analysis of the impact of technology on how PR people practice their profession and the impact of new technologies on relationships between organizations and their audiences.

Keywords: *public relations, Internet, communication, web 2.0, evolution*

Despre relații publice: o incursiune în lumea PR 2.0

Revoluția numerică și internetul au adus schimbări majore pentru științele comunicării, implicit pentru relațiile publice. Indiferent de forma lor – bloguri, mesaje pe Twitter, videoclipuri pe Youtube, video-comunicat de presă sau postări pe rețelele de socializare – , internetul și rețeaau World Wide Web au transformat modurile în care publicul are acces la informație. Rolul tradițional al gatekeeperilor mediatici este în continuă schimbare. Un spectru larg de tehnologii, de la telefoane mobile, până la comunicate de presă video au devenit instrumente standard care

continuă să influențeze elaborarea produselor de relații publice. Acest articolul își propune să treacă în revistă varietățile de tehnologii noi și impactul pe care acestea îl au asupra relațiilor publice. De asemenea, prezintă o evoluție a acestor produse de relații publice. Tehnologiile analizate sunt de tip digital și audio-video – acele care pot atinge publicuri la nivel global prin intermediul Internetului. Impactul acestor noi tehnologii în domeniul relațiilor publice sunt analizate din mai multe perspective: implicațiile tehnologiei asupra mesajelor și difuzării lor, analiza impactului tehnologiei asupra modului în care oamenii de PR își practică meseria și impactul noilor tehnologii asupra relațiilor dintre organizații și publicurile lor.

Cuvinte-cheie: *relații publice, internet, comunicare, web 2.0, evoluție*

Nadia OBROCEA

Universitatea de Vest din Timișoara

nadia.obrocea@e-uvt.ro

“Republic of Gamers”. Incursion into the Language of Romanian Gamers

The dynamics of the articulated human language contains various phenomena, involving different planes or dimensions: speech, language, norm, meaning etc. A significant linguistic change, manifested in the language vocabulary, is the borrowing of words from one language into another. The present communication aims to present the main characteristics of the language of gamers in Romania, which is strongly influenced by English. The analytical approach of the language of gamers has the effect of establishing a series of distinctions made at the level of lexical elements, by multiple criteria.

Keywords: *English, English influence, loanword, Romanian, vocabulary*

„Republic of Gamers”. Incursiune în limbajul gamerilor români

Dinamica limbajului uman articulat conține fenomene variate, care implică diverse planuri sau dimensiuni ale acestuia: vorbirea, limba, normă, semnificația etc. O schimbare lingvistică semnificativă, manifestată la nivelul lexicului limbilor, este reprezentată de împrumutarea cuvintelor dintr-o limbă în alta. Comunicarea de față își propune să prezinte principalele caracteristici ale limbajului *gamerilor* din România, care este masiv influențat de limba engleză. Abordarea analitică a acestui limbaj are drept rezultat stabilirea unei serii de distincții realizate la nivelul elementelor lexicale, după criterii multiple.

Cuvinte-cheie: *anglicism, influență engleză, împrumut, lexic, limba engleză, limba română*

Elena PETREA

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” din Iași
elenapetrea@uiasi.ro

Constantin Negrucci and Șerban Foarță or the Translation as (Re)Discovery of the Resources of Romanian Language

By (re)establishing in the leaving present of the dialogue between source text – a cultural (and often temporal) distanced one – and its interpreter (the translator), the translation becomes an inexhaustible source of hermeneutical productivity. Our paper aims to capture the forms of this permanent updating of the meanings, relying on the corpus of Victor Hugo's *Ballads* translated into Romanian: more than one hundred and fifty years after the first version in Romanian done by Constantin Negrucci in a meritorious manner for the state of the language at that time (his

translations first appeared in the Romanian magazines *Albina românească*, *Curierul românesc* and *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, between 1839 and 1841, then reunited in volume in 1845 and 1863), we owe to Șerban Foarță the retranslation of the hugolian ballads in their entirety (2002, then 2006, revised edition), the bilingual texts being accompanied, in the final part of the volumes, by the glossaries of the translator. After presenting the views of the two translators about the translation act and the status of the translator, our research concerns the concrete ways - exemplified by passages extracted from the above-mentioned versions - each of the two translators takes his journey to conquer new territories of language, through continuous questioning and its openness to new experiences.

Keywords: *writers-translators, (re)translation as a travel through language*

Constantin Negrucci și Șerban Foarță sau traducerea ca (re)descoperire a resurselor limbii române

Prin (re)stabilirea în prezentul viu al dialogului dintre textul de origine – unul aflat la distanță culturală (și, adesea, temporală) – și interpretul său (traducătorul), traducerea devine o sursă inepuizabilă de productivitate hermeneutică. Lucrarea noastră își propune să surprindă formele acestei permanente actualizări de sensuri pe baza corpusului constituit de traducerile *Baladelor* lui Victor Hugo: după mai bine de o sută cincizeci de ani de la prima versiune în limba română realizată de Constantin Negrucci de o manieră meritorie pentru stadiul de atunci al limbii (traducerile sale au apărut, mai întâi, în revistele „Albina românească”, „Curierul românesc” și „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, între 1839 și 1841, apoi au fost reunite în volum, în 1845 și în 1863), îi datorăm lui Șerban Foarță retraducerea baladelor hugoliene în integralitatea lor (2002, apoi 2006, ediție revăzută), texte bilingve fiind însotite, în partea finală a volumelor, de glose ale traducătorului. După prezentarea opiniei celor doi traducători despre actul traducerii și despre statutul traducătorului, cercetarea noastră se oprește asupra modalităților concrete – exemplificate prin pasaje extrase din versiunile menționate mai sus – în care fiecare dintre cei doi scriitori-traducători își desfășoară călătoria de cucerire a unor noi teritorii ale limbii, prin chestionarea continuă și deschiderea ei spre noi experiențe.

Cuvinte-cheie: *scriitori-traducători, (re)traducerea ca incursiune în limbă*

Călin Florin Alexandru POPEȚ

Universitatea de Vest din Timișoara

calin_1007@yahoo.com

The Phraseology of Travel. Convergent Semantic Structures

The current article attempts to analyse from a systematic, synchronistic and diachronic, point of view the phrases that revolve around travelling. We are going to highlight the main phrases that refer to elements surrounding journeys, also encompassing terms that are part of the lexical and semantic field of the aforementioned phenomenon (e.g. *good riddance*, *go to great lengths*, *my way or the highway* etc.). We are going to be referring both to proper names that deal with different destinations which are updating under the form of pivotal terms inside the phrase, and to common names that function as simple lexical elements within expressions that refer to the different forms of the term *travel*. Our desire is to present these semantic structures in a simple manner by identifying them in literary texts or in travel chronicles. The selection of the examples is going to be done by investigating some new classic and contemporary literary works. As far as the phrases subjected to analysis are concerned, we are going to look at grammatical and stylistic comparisons, at their updating speed from past to present, but also at some aspects that have to do with culture. Moreover, the structural analysis of the component terms of the phrases will not be overseen. This is going to be enforced by a necessary semantic

analysis that deals with lexical structures as a whole, as an indestructible unit of meaning which finds itself during the disabling of the lexemes of the phrase, under the threat of losing its coherence.

Keywords: *language, semantism, expression, phraseology, travel*

Frazeologia călătoriei. Structuri semantice convergente

Articolul de față își propune o tratare sistematică, sincronică și diacronică, a frazeologismelor călătoriei. Vom încerca să scoatem în evidență principalele unități frazeologice care se referă la elementele călătoriei, luând în calcul termenii care fac parte din câmpul lexico-semantic al fenomenului menționat anterior (v. *călătorie sprâncenată, călătorului îi șade bine cu drumul, cale albă, a merge până-n pânzele albe, calea-valea, a merge cale de două poște, a trece Dunărea* etc.). Ne vom referi atât la numele proprii referitoare la diverse destinații, care se actualizează, sub formă de termen-pivot, în interiorul unui frazeogram, cât și la numele comune, care funcționează ca simple elemente lexicale, în cadrul expresiilor, cu trimitere la diversele forme ale termenului călătorie. Dorim să realizăm o prezentare amplă a acestor structuri semantice, identificându-le în texte literare, în cronică de călătorie. Selecția exemplelor va fi realizată prin investigarea unor creații literare clasice și contemporane. În ceea ce privește unitățile frazeologice supuse analizei, se vor avea în vedere comparațiile de natură gramaticală și stilistică, modul lor de actualizare, din trecut și prezent, dar și unele aspecte care țin de profilul cultural. De asemenea, nu va fi ignorată nici analiza structurală a termenilor componenți ai frazeologismelor. Aceasta va fi dublată de analiza semantică, necesară, care tratează structurile lexicale ca pe un tot unitar, ca pe o unitate de sens indestructibilă, aflată, în momentul dezorganizării lexemelor din componența frazeologismului, în pericol de pierdere a coeranței.

Cuvinte-cheie: *limbă, semantism, expresie, frazeologie, călătorie*

Ioana VID

Universitatea de Vest din Timișoara
ioanavid@yahoo.com

The Journey of Some Local Brands

Branding is one of the most important aspects of a business, an effective brand strategy offers a major advantage in increasingly competitive markets. The brand is the organization's promise to the customer, tells us what potential consumers can expect from the products offered and differentiates apart the offer from the competition. The brand base is the logo, it should be memorable, easy to identify and found on the website and on all promotional materials, but also on the packaging of the products. A brand is a name, term, design, symbol, or other feature that distinguishes an organization or product from its rivals in the eyes of the customer. Brands are used in business, marketing, and advertising, according to *Oxford Dictionary*. Building an image begins to become more and more important in the life of an organization, maintaining a positive image is closely linked to maintaining the longevity of the organization. If we were to look for a definition of the image of the organization, the thought would lead us to the public's perception of it. In fact, the image of the organization is the affirmation of culture and its structure, including all the verbal, visual and behavioural elements of the organization. Kenneth Boulding, a reputable English economist, states that there is an a priori link between an individual's image of an institution and its attitude towards it. We propose an analysis of the image of some local brands specializing in bakery and cake shop-pastry products: *Prospero* and *Senneville*.

Keywords: *brand, image, organization, logo, slogan*

Călătoria unor branduri locale

Brandingul este unul dintre cele mai importante aspecte ale unei afaceri, o strategie eficientă de brand oferă un avantaj major pe piețele tot mai competitive. Brandul este promisiunea organizației față de client, ne spune la ce se pot aștepta potențialii consumatori de la produsele oferite și diferențiază oferta de concurență. Baza brandului este logoul, acesta ar trebui să fie memorabil, ușor de identificat și să se regăsească pe pagina web și pe toate materialele promotional, dar și pe ambalajul produselor. Conform *Dicționarului Oxford*, brandul este un nume, un cuvânt, un simbol sau o altă caracteristică care distinge, în ochii clienților, o organizație/un produs de altele similare. Brandul este folosit în afaceri, marketing și publicitate. Construirea unei imagini începe să devină tot mai importantă în viața unei organizații, menținerea unei imagini pozitive este strâns legată de menținerea longevității organizației. Dacă ar fi să căutăm o definiție pentru termenul de imagine a organizației, gândul ne-ar duce la percepția pe care publicul o are față de ea. De fapt, imaginea organizației constituie afirmarea culturii și a structurii acesteia, cuprinzând toate elementele verbale, vizuale și de comportament care țin de organizație. Kenneth Boulding, reputat economist englez, afirmă existența unei legături *a priori* între imaginea unui individ față de o instituție și comportamentul acestuia față de ea. Ne propunem analiza imaginii unor branduri locale specializate în produse de panificație și cofetărie-patiserie: *Prospero* și *Senneville*.

Cuvinte-cheie: *brand, imagine, organizație, logo, slogan*

LIMBA ROMÂNĂ CA LIMBĂ STRĂINĂ

Emina CĂPALNĂŞAN

Universitatea de Vest din Timișoara

emina.capalnasan@e-uvt.ro

Cultural Issues – an Appealing Frame for Teaching Romanian as a Foreign Languages

Our paper starts with the question *how to expose students (levels B1-B2) to the cultural background* of the language they are studying without them having the necessary level to understand several connotations and the complete frame of understanding the typical cultural and traditional elements. Nevertheless, a text covering cultural issues might be more interesting and might turn a simple starting-point discussion into a more animated and realistic dialogue. Thus, our target is to present a text that would help students get an insight of the Romanian culture, but which could also be used as a frame for reaching grammatical structures and vocabulary acquisition. Moreover, the paper's objective is to list the steps of tailoring such a course that comprises both grammatical and vocabulary issues and cultural ones. Last, but not least, our aim is to investigate if a culturally-loaded text could be exploited in a language course.

Keywords: *Romanian as a foreign language, cultural aspects, exercises, text, vocabulary acquisition*

Aspectele culturale – factor stimulativ în învățarea limbii române ca limbă străină. Lucrarea noastră pornește de la întrebarea *cum să îi expunem într-un cadru instituțional pe studenții străini (nivelurile B1-B2) la backgroundul cultural* al limbii pe care o învață, fără ca ei să aibă nivelul necesar înțelegerii expresiilor sau a conotațiilor și cadrul complet de interpretare a unor aspecte culturale. Totuși, un text cu elemente culturale ar putea fi mai interesant și ar putea transforma o simplă discuție de început într-un dialog animat și realist. Așadar, scopul nostru este de a prezenta un text care le-ar permite studenților să cunoască România, dar care ar putea fi și un pretext al achiziției elementelor de gramatică și de vocabular. Ne propunem, de asemenea, să vedem care sunt pașii elaborării unui astfel de curs care cuprinde atât chestiuni de limbă, cât și elemente de cultură și civilizație. Nu în ultimul rând, dorim să vedem dacă se susține ideea exploatarii unui text bogat cultural la un curs de limbă.

Cuvinte-cheie: *LR ca LS, aspecte culturale, exerciții, text, achizițiile lingvistice*

Irina DINCĂ

Universitatea de Vest din Timișoara

irina.dinca@e-uvt.ro

Life is a Journey – Integrating the Conceptual Metaphor in Teaching Romanian as Second Language

This paper aims to present an analysis of some conceptual metaphors which can be associated with the representation of life as a journey, from the perspective of their integration in the process of teaching Romanian as second language. The methodological premises of this approach are offered by the theoretical perspectives of cognitive linguistics about the conceptual metaphor, especially by the studies of George Lakoff, Mark Johnson, Zoltán Kövecses, Raymond W. Gibbs and Raymond W. Gibbs Jr. The mechanisms of the cognitive metaphor imply the association of two distinct conceptual domains, one more abstract (*the target domain*) and

the other closer to the concrete aspects of life (*the source domain*). The metaphorical process implies the understanding of the target domain, explicit or implicit in the linguistic expression, in terms of the source domain. In order to illustrate the way in which an implicit conceptual metaphor can structure linguistic sequences which do not seem metaphorical at a superficial level, I selected a series of stable structures in Romanian language which can be associated with the conceptual metaphor LIFE IS A JOURNEY. I integrated these linguistic constructions in a questionnaire for some native Arabic students which have reached the B1+ level in the acquisition of Romanian as second language, in order to detect if they have the competence to surpass the strict literal understanding of these idiomatic expressions. In addition to this, in order to determine to what extent these metaphorical structures are universal or cultural specific, I applied a contrastive analysis, putting them in correspondence with their equivalent structures from the native language of the students, as they were detected by the students themselves. This experiment proves that the integration of the conceptual metaphor in the process of teaching Romanian as second language facilitates the comprehension and the conscious and active assimilation of Romanian by the foreign students, developing in the same time their sociolinguistic and intercultural communication competence.

Keywords: *cognitive linguistics, conceptual metaphor, Romanian as second language, Modern Standard Arabic, contrastive analysis*

Viața e o călătorie – integrarea metaforei conceptuale în predarea românei ca limbă străină

Prezenta lucrare își propune o analiză a unor metafore conceptuale care pot fi asociate reprezentării vieții ca o călătorie, din perspectiva integrării lor în procesul de predare a românei ca limbă străină. Premisele metodologice ale acestei abordări sunt oferite de perspectivele teoretice ale lingvisticii cognitive asupra metaforei conceptuale, în special de abordările lui George Lakoff, Mark Johnson, Zoltán Kövecses, Raymond W. Gibbs și Raymond W. Gibbs Jr. Mecanismele metaforei cognitive presupun asocierea a două domenii conceptuale distințe, dintre care unul este mai abstract (*domeniul ţintă*), iar celălalt mai apropiat de concret (*domeniul sursă*), procesul metaforic implicând o înțelegere a primului domeniu, explicit sau implicit în expresia lingvistică, prin prisma celui de-al doilea. Pentru a ilustra modul în care o metaforă conceptuală implicită poate să configureze secvențe lingvistice aparent nemetaforice, am selectat o serie de structuri stabile din limba română care pot fi subsumate metaforei conceptuale VIAȚA E O CĂLĂTORIE. Am integrat aceste construcții lingvistice stabile din limba română într-un chestionar pentru un eșantion de studenți vorbitori de limba arabă care au ajuns în procesul de asimilare a românei ca limbă străină la nivelul B1+, urmărind dacă aceștia au competența de a depăși înțelegerea strict literală a acestor expresii. În plus, pentru a determina în ce măsură aceste structuri metaforice sunt universale sau specific culturale, am apelat la o analiză contrastivă, punându-le în corespondență cu structurile lor echivalente din limba nativă a studenților, depistate chiar de aceștia. Acest experiment probează că integrarea metaforei conceptuale în procesul de predare a românei ca limbă străină facilitează comprehensiunea și asimilarea conștientă și activă a limbii române de către studenții străini, dezvoltându-le totodată și competențele sociolinguistice și de comunicare interculturală.

Cuvinte-cheie: *lingvistica cognitivă, metaforă conceptuală, româna ca limbă străină (RLS), araba modernă standard (MSA), analiză contrastivă*

Maria-Mihaela GROSU, Ana Eugenia COCIUG
Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca
mariacandale2005@yahoo.com

Reflections on the Epistemological Paradigms for Teaching Foreign Languages

In this article, we will evoke a teaching experience that occurred within the framework of an immersion course attended by Romanian and French-speaking students at the “Iuliu Hațieganu” University of Medicine and Pharmacy in Cluj-Napoca. The original goal of the course was to create a didactic context for developing the students' language proficiency. However, the learning activities, which had been designed to meet the course participants' expectations and had been tailored to their interests, led to the development of the students' and the trainers' intercultural competence. More than that, they also fostered questions, searches and reflections about the teaching process as a means of generating constructions of meaning, of identity, of power relations, etc. Our analysis focuses on the mechanisms of the teaching process that can support the learning activities carried out not only as part of this course, but also, by extrapolation, in the entire field of foreign language acquisition. This article proposes an analysis of certain practices used in the teaching of foreign languages, in relation with the epistemological context. It also highlights the advantages of adapting the teaching discourse to the real needs and expectations of present-day students – citizens of the twenty-first century.

Keywords: *epistemological paradigms, teaching foreign languages, intercultural competence, language competence*

Reflecții asupra paradigmelor epistemologice în didactica limbilor străine

În acest articol, vom evoca o experiență didactică realizată în cadrul unui curs de imersiune la care au participat studenți români și studenți francofoni de la Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca. Obiectivul inițial declarat al cursului a fost acela de a crea un context didactic pentru dezvoltarea competenței lingvistice a studenților. Însă, activitățile de învățare propuse în funcție de așteptările participanților la curs și adaptate la interesele acestora, au condus la dezvoltarea competenței interculturale a cursanților și a formatorilor, dar mai mult decât atât, au condus la întrebări, căutări și reflecții referitoare la „mașinăria didactică” generatoare de construcții ale sensului, ale identității, ale raporturilor de putere etc. Analiza noastră are ca obiect de cercetare mecanismele procesului didactic care au susținut activitățile de învățare, în cadrul acestui curs și prin extrapolare, în domeniul limbilor străine. Articolul propune o analiză a unor practici în didactica limbilor străine, în relație cu contextul epistemologic. De asemenea, evidențiază necesitatea și beneficiile adaptării discursului didactic la nevoile reale și la orizontul de așteptare al studenților din prezent, oameni ai secolului al XXI-lea.

Cuvinte-cheie: *paradigme epistemologice, didactica limbilor străine, competență interculturală, competență lingvistică*

Eliana-Alina POPEȚI
Universitatea de Vest din Timișoara
elianapopeti@yahoo.it

Problems That Arise when Teaching Romanian as a Foreign Language. Case Study: the Article in Romanian

This paper is a study that followed a didactic expedition of teaching Romanian as a foreign language. The first part of the article brings discussion a series of discussion, where the specialty authors approach different problematic aspects in the discipline of teaching Romanian

as a foreign language. The second part of the article is dedicated to the experience of teaching the article to students who speak mixed Romanian dialects from Serbia, with observation, examples and solutions.

Keywords: *grammar, article, pronunciation, exercise, dialect*

Probleme în predarea limbii române ca limbă străină. Studiu de caz: articolul în limba română

Lucrarea este un studiu realizat în urma experienței didactice de predare a limbii române ca limbă străină. Prima parte a lucrării aduce în discuție o serie de repere bibliografice în care autorii de specialitate abordează diferite aspecte problematice în predarea limbii române ca limbă străină. Partea a doua a lucrării este dedicată prezentării experienței predării articolului pentru studenți vorbitori de diferite graiuri românești din Serbia, cu observații, exemple și soluții.

Cuvinte-cheie: *gramatică, articol, pronunție, exercițiu, grai*

Ana-Maria RADU-POP

Universitatea de Vest din Timișoara

ana.pop@e-uvt.ro

The Importance of Educational Cultures in Establishing the Teaching/Learning Strategies for Romanian as a Foreign Language

One of the constant challenges for the teacher/language trainer of Romanian as a foreign language (actually, for any teacher/language trainer who teaches a heterogeneous group, culturally speaking) is also that of tailoring and adapting the teaching strategies – in order to make teaching effective, taking into consideration the students' diverse educational cultures. Thus, our objective is to highlight if, to what extent and through which means the cultural teaching background (of the teacher) and the learning culture (of the students) could be brought together from the first lessons; we understand by the latter the outcome of the educational culture which the students had been exposed to and the strategies/learning habits built individually (see Cortier 2005, 479).

Keywords: *Romanian as a foreign language, educational cultures, learning culture, cultural teaching background, intercultural skills*

Importanța culturilor educaționale în stabilirea strategiilor de predare/învățare a RLS

Una dintre provocările constante ale profesorului/instructorului de RLS (de fapt, ale oricărui profesor/instructor care predă unui grup caracterizat prin eterogenitate culturală) este și aceea de a-și modela strategiile de predare – în vederea eficientizării actului didactic, în funcție de diversitatea culturilor educaționale din care provin cursanții. În comunicarea noastră vom încerca să evidențiem dacă, în ce măsură și prin ce procedee se pot armoniza încă din primele ore de curs cultura de predare (a profesorului) și cea de învățare (a cursanților), aceasta din urmă înțeleasă ca rezultantă a culturii educaționale la care ei au fost expuși și a strategiilor/deprinderilor de învățare dezvoltate individual (Cortier 2005).

Cuvinte-cheie: *RLS, culturi educaționale, cultura de învățare, cultura de predare, competență interculturală*

Cristina Raluca SICOE
Universitatea de Vest din Timișoara
cristina.sicoe@e-uvt.ro

Transferring Grammatical Structures from Mother Tongue to Romanian to Francophone Students in the Preparatory Year

In contemporary French, the pronoun “on” enjoys tremendous popularity. Though originally it was only an indeterminate pronoun, its wide use led to important changes in the paradigm of the French personal pronouns. Thus, for the first plural person, there are currently two distinct possibilities of expression: *nous* and *on*. In addition to the personal pronoun value that this pronoun can have, it has multiple discursive, stylistic and contextual values that we will try to present and analyse in our work. The Romanian language does not benefit from a similar pronoun, so we think that from the perspective of the French speakers who learn Romanian, it would be appropriate to present the equivalents and possibilities of rendering this pronoun in Romanian. In our communication, we will refer in particular to the difficulties encountered by Francophone students when they translate from their mother tongue into Romanian the structures containing this pronoun and the inherent errors due to this “gap” of the Romanian language.

Keywords: *pronoun “on”, subject, equivalent, transfer, comparative study*

Transferul unor structuri gramaticale din limba maternă în limba română la studenții francofoni din anul pregătitor

În limba franceză contemporană, pronumele *on* se bucură de o popularitate extraordinară. Deși la origine nu a fost decât un simplu pronume nehotărât, larga sa întrebuițare a determinat modificări importante în paradigma pronumelor personale ale limbii franceze. Astfel, pentru persoana întâi plural, în momentul de față există două posibilități distincte de exprimare: *nous* și *on*. Pe lângă valoarea de pronume personal pe care acest pronume o poate avea, el are multiple valori discursive, stilistice și contextuale, pe care vom încerca să le prezentăm și să le analizăm în lucrarea noastră. Limba română nu beneficiază de un pronume similar, de aceea considerăm că, din perspectiva vorbitorilor de limbă franceză care învață limba română, ar fi oportună o prezentare a echivalențelor și a posibilităților de redare a acestui pronume în limba română. În comunicarea noastră, ne vom referi în special la dificultățile pe care le întâmpină studenții francofoni în momentul transferului din limba maternă în limba română a unor structuri care conțin acest pronume și la greșelile inerente datorate acestei „lacune” a limbii române.

Cuvinte-cheie : *pronomene „on”, subiect, echivalente, transfer, studiu comparativ*

Anca URSA
Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca
ancaursa@yahoo.com

Textual Matryoshka in the Reading Comprehension of Romanian as a Foreign Language: Graded Readers and Specific Activities

One of the present challenges of RFL is the adaptation of the written text to the level of study of the students. Unlike other European languages, in Romanian there has not yet been an editorial initiative that would offer collections of texts adapted for levels of difficulty, from A1 to C2, according to the CEFR, and that would thus come to the aid of foreigners who intend on improving their level of Romanian through reading. It is known that an A1 student can read an A1+ or even an A2 text, but starting with B1 upwards the inferences that permit to attain

meaning are almost impossible. Therefore, an adaptation of the same text on different levels allows not only the avoidance of the frustration of the reader who is insufficiently or over qualified for its reception, but also the transformation of the respective text into an efficient and useful instrument for the development of other communicational competences. Such a series can be used successively by a homogenous group that evolves together, but it proves its usefulness especially in the case of a heterogeneous group, where it can efficiently answer to the expectations of students who were evaluated according to the common framework. Starting from a narrative nucleus on the topic of travelling, we propose 4 variants of the same text, from A1 to B2, with activities and items that are adequate for the corresponding level of difficulty.

Keywords: *reading comprehension, graded readers, common framework, Romanian language, topic of travelling*

Matrioska textuală în receptarea scrisă a românei ca limbă străină: lecturi gradate și activități specifice. Una dintre provocările actuale ale RLS este adaptarea textului scris la nivelul de studiu al cursanților. Spre deosebire de alte limbi europene, în română nu s-a manifestat încă o inițiativă editorială care să ofere colecții de texte adaptate pe nivele de dificultate, de la A1 la C2, conform CECRL, și care să vină astfel în sprijinul străinilor ce intenționează să-și îmbunătățeasca prin lectură nivelul de limbă română. Se știe că un student de A1 poate să citească un text de A1+, poate chiar A2, dar deja de la B1 în sus inferențele care permit obținerea sensului sunt aproape imposibile. Deci, o adaptare a aceluiasi text pe nivele diferite permite nu numai evitarea frustrării cititorului insuficient sau prea calificat pentru receptarea lui, ci și facilitează transformarea respectivului text într-un instrument eficient și util pentru dezvoltarea altor competențe de comunicare. O asemenea serie poate fi folosită succesiv de un grup omogen, care evoluează împreună, dar își dovedește utilitatea în special în cazul unei grupe neomogen, unde se poate răspunde eficient așteptărilor unor cursanti evoluati în raport cu nivelul comun. Pornind de la un nucleu narativ pe tema călătoriei, propunem 4 variante ale aceluiasi text, de la A1 la B2, cu activități și itemi adecvăți nivelului de dificultate corespunzător.

Cuvinte-cheie: *receptare scrisă, cărți gradate, Cadrul comun, limba română, tema călătoriei*

Åsa APELKVIST

Universitatea din Bucureşti

asa.apelkvist@lls.unibuc.ro

The Translator – *Homo Viator* in the Space between Two Cultures; Linguistic Registers in Translation

In 2015, I translated the book of Gabriela Adameșteanu *Dimineață pierdută* from Romanian into Swedish. It is a novel which invites the reader on a trip in time and space, although the action in the first and last part of the book takes place in only one morning, in only one city. Through her often spontaneous and, from a linguistic point of view, sometimes chaotic reflections and memories, the main character, Vica, challenges the reader to travel with her like in a dizzying carousel. Since it is a journey full of specific cultural connotations, it is bound to appear problems in the translation process. In creating a cultural bridge between this variegated novel, with profound historical, sociological and psychological semnifications, written with finesse and great knowledge of language, and its version in Swedish, difficulties concerning intertwining various linguistic registers (for example the mondaine, bourgeois and the familiar, sometimes even vulgar one), which are determined socially and culturally and differentiated lexically and syntactically, has to be overcome.

This study aims to examine these mentioned different sociolects in the source-language, as well as the applied strategies or techniques in the translation. Which are the adequate methods? How do the solutions to these challenges look like, and how can functional equivalents be found in the target-language, through which, as Venuti claims, „linguistic and cultural differences are somehow signalled, where a reader gets some sense of a cultural other” (2008, 264), without being so foreignized that he rejects the text? In what way does the Romanian social context differ from the Swedish, things we have to take in consideration since the context determines different connotations evoked by the social idioms concerned? In this work, I will also discuss those aspects in the translation which, although not without importance, for various reasons, have been abandoned, “lost” along the trip.

Keywords: *translation, Romanian, Swedish, sociolects, cultural differences*

Traducătorul – *Homo viator* în spațiul a două culturi; registre lingvistice în traducere

În anul 2015, am tradus, din română în suedeză, cartea Gabrielei Adameșteanu *Dimineață pierdută*, un roman care invită cititorul la o călătorie în timp și în spațiu, deși prima și ultima parte se desfășoară într-o singură dimineață, într-un singur oraș. Prin reflecțiile și memoriile deseori spontane și, din punct de vedere stilistic, uneori haotice, personajul principal, Vica, îl provoacă pe cititor la călătoria cu ea într-un carusel amețitor. Fiind un voiaj plin de conotații culturale specifice, este de la sine înțeles că apar probleme în procesul de traducere. În crearea unui pod cultural între acest roman complex, cu profunde semnificații istorice, sociologice, psihologice, scris cu finețe și deosebită știință a limbii, și versiunea sa în suedeză, trebuie să fie depășite dificultățile legate de împletirea diverselor registre lingvistice, determinate social și cultural și diferențiate lexical și sintactic, de exemplu cel mondèn, burghez, și cel familiar, uneori chiar vulgar.

Studiul de față urmărește să examineze numitele sociolecte diferite din limba-sursă, precum și strategiile sau tehniciile aplicate în traducere. Care sunt metodele adecvate? Cum arată soluțiile la aceste provocări, și cum anume pot fi găsite echivalente funcționale în limba-țintă, prin care, cum susține Venuti (2008, 264), diferențele lingvistice și culturale sunt semnalate, iar cititorii, deși realizează că este vorba de o altă cultură, pot să și-o apropie fără ca aceste diferențe să le provoace un acut sentiment de înstrăinare? În ce fel se deosebește contextul social românesc de

cel suedez, pe care trebuie să îl luăm în considerare deoarece contextul respectiv determină conotații diferite evocate prin dialectele sociale în cauză? În lucrare sunt discutate de asemenea aspectele legate de traducere care, deși importante, din diverse motive au fost abandonate, „pierdute” pe drum.

Cuvinte-cheie: traducere, română, suedeza, sociolecte, diferențe culturale

Mariana DAN, Marina KOLESAR

Universitatea din Belgrad

danmar206@gmail.com, marinakolesar@gmail.com

Mircea Eliade and Constantin Brâncuși: Inner Exile as a Way towards the Centre

Laic thought and artistic expression, leading to the distortion of man's image in numberless theoretic and artistic closed systems, named by using the suffix '-ism', are characteristic for 20th century view of the world. The fact is amazing that the well known Romanian sculptor, Constantin Brâncuși, and the renowned historian of religions Mircea Eliade, of Romanian origin as well, succeed to establish landmarks of original creativity on a global scale, while their vision goes against the mentioned 'mainstream' of the general contemporary context. This paper intends to approach and explain the issues tied to the organic conception of the world, present in both Romanian authors. The notion of the 'sacred' with Eliade, and that of the 'essence' with Brâncuși are key words for their spiritual quests back to the 'origin of things', and the 'primordial'. Such quests, typical for the traditional man, defined as *homo religiosus* by Eliade, while being fundamentally gnoseological, describe the dichotomy between sacred and profane, essence and appearance, value and non-value, permanence and temporality, centre and periphery. Essentially ontologic, Brâncuși's and Eliade's quests, are the *way to the centre of one's being*, coinciding with the centre of overall existence. Such view seems to be characteristic for a whole range of Romanian outstanding authors: Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Ion Barbu, Nichita Stănescu, regardless of their individual style and/or the period of time they belong to.

Keywords: Brâncuși, Eliade, sacred, essence, world view, reality

Mircea Eliade și Constantin Brâncuși: exilul interior, ca drum spre Centru

Gândirea și expresia artistică laicizate, precum și distorsionarea imaginii omului în nenumăratele sisteme teoretice și artistice închise, a căror denumire este redată caracteristic prin sufixul „-ism”, reprezintă caracteristici ale viziunii asupra lumii a secolului XX. Este surprinzător faptul că renomul sculptor român, Constantin Brâncuși și cunoscutul istoric al religiilor, Mircea Eliade, de asemenea de origine română, reușesc să stabilească repere de creativitate originală pe scară globală, în timp ce viziunea lor se situează în opozиie cu acel „current principal” menționat, din cadrul contextului contemporan cu ei. Lucrarea de față reprezintă intenția de a aborda și explica chestiunile legate de concepția organicistă despre lume, prezentă la ambii autori români. Noțiunea de „sacru” la Eliade și cea de „esență” la Brâncuși reprezintă cuvintele cheie privitoare la acesta lor inspirate „originea lucrurilor” și „primordial”. Acest gen de căutare, tipică pentru omul tradițional, definit de Eliade drept *homo religiosus*, este de natură gnoseologică, descriind dihotomia dintre sacru și profan, esență și aparență, valoare și non-valoare, permanență și temporalitate, centru și periferie. De esență ontologică, acesta lui Brâncuși și a lui Eliade sunt *drumul spre centrul ființei*, care, însă, coincide totodată cu centrul existenței ca totalitate. Acest gen de viziune este, se pare, caracteristic pentru un sir de autori români remarcabili: Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Ion Barbu, Nichita Stănescu, indiferent care ar fi stilul individual al acestora și/sau perioada de timp căreia îi aparțin.

Cuvinte-cheie: Brâncuși, Eliade, sacru, esență, viziune asupra lumii, realitate

Gabriela GLĂVAN

Universitatea de Vest din Timișoara

gabriela.glavan@e-uvt.ro

The Impossible Return. Homecomings in Cătălin Dorian Florescu's Novels

Relying on recent theoretical debates concerning the dynamics of migration and identity, this paper intends to explore these issues in the novels of the Romanian-born Swiss writer Cătălin Dorian Florescu. Writings such as *Vremea minunilor* (*Time of Wonders*), *Drumul scurt spre casă* (*The Short Way Home*) and *Maseurul orb* (*The Blind Masseur*) project a subjective, contradictory perspective upon the process of returning to an "imaginary homeland", an issue central to the memory of late Romanian communism.

Keywords: "imaginary homelands", post-communism, nostalgia, homecoming, identity

Imposibila întoarcere. Călătorii spre casă în romanele lui Cătălin Dorian Florescu

Ancorată în structuri teoretice recente vizând dinamica migrației și a explorării semnificațiilor identității, prezenta abordare își propune să urmărească aceste fenomene în proza scriitorului elvețian de origine română Cătălin Dorian Florescu. Romane precum *Vremea minunilor*, *Drumul scurt spre casă* și *Maseurul orb* articulează o perspectivă contradictorie și subiectivă asupra revenirii acasă, într-o „patrie imaginată” recuperată din memoria ultimilor ani ai comunismului românesc.

Cuvinte-cheie: „patrii imaginare”, postcomunism, nostalgia, întoarcerea acasă, identitate

Valentin-Iulian MAZILU

Universitatea din Pitești

mazilu.valentin17@yahoo.com

Noaptea de Sânziene. Traveling in the Imaginary or Diary of a Novel

The present article proposes a study of the journey into the imaginary writing of Mircea Eliade's most important novel, or at least from the perspective of the Romanian writer, of his laborious novel, *Noaptea de Sânziene*. Coroborated with the exile, the travel into the novel writing becomes a real Sisif work, and achievements inevitably blend with failures. What really proves this study is the fact that writing a literary work represents more than writing at a desk, the author being emotionally involved in creating his characters, in shaping the settings, in illustrating the events. The narrator inevitably becomes a genuine demiurge, who by use of his inner restlessness gives his creation, unconsciously, the same emotions. The beauty and the satisfaction of his creation are brought about by the end and by discovering the fact that the characters do not move in the "brownian" manner, but they all converge towards the same point, that of accomplishment and perfection of the travel.

Keywords: travel, social, ergography, Eliade, sacred

Noaptea de Sânziene. Călătoria în imaginari sau jurnalul unui roman

Articolul de față propune un studiu asupra călătoriei în imaginariul scrierii celui mai important roman al lui Mircea Eliade, sau cel puțin din perspectiva scriitorului român, a celui mai muncit roman al său, *Noaptea de Sânziene*. Coroborată cu exilul, călătoria în scrierea romanului devine o

reală muncă de Sisif, iar reușitele se împletește inevitabil cu eșecul. Ceea ce demonstrează acest studiu este faptul că scrierea unei opere literare presupune mai mult decât lucrul la masă, autorul implicându-se afectiv în crearea personajelor, în conturarea cadrelor, în prezentarea evenimentelor. Prozatorul devine un veritabil demiurg, care prin neliniștile sale sufletești imprimă creației într-o manieră inconștientă aceleași trăiri. Fumusețea și satisfacția creației vin pe măsura finalității și descoperirii faptului că personajele nu se mișcă brownian, ci toate converg către același punct, acela al împlinirii și desăvârșirii călătoriei.

Cuvinte-cheie: călătorie, social, ergografie, Eliade, sacru

Alina-Iuliana POPESCU

Cercetător independent

alinaiuliana.popescu@gmail.com

Journey to the Center of the Poetry and Being. Transcendence and Vision: *The Great Passage* (1924), Lucian Blaga.

Strongly impressed by the expressionist tension, the blagian volume *The Great Passage* (1924) marks the establishment of an abyss between the meanings of the outer world and the level of inner feelings, the generator of the inevitable existential crisis. The romantic experience of seeking absolute communion is transformed into the poetry of Lucian Blaga (and, with him, to all interwar poetry) into the conflict of the world with consciousness, marked by deep metaphysical disturbances and anxiety. The poet is the one who is wearing the coat of the missionary, being the one who came in order to restore balance, by (eventually!) returning to the original space, avoiding the apocalypse. Through the necessary suspension of alterity and the promotion of an absolute language that communicates itself without necessarily communicating something (E. Coseriu), Poetry thus becomes an authentic catalyst of universal harmony, restoring calm resorption.

Keywords: poetry, expressionism, transcendence, vision, metaphysical

Călătorie spre interiorul Poeziei și al Ființei. Transcență și vizionarism: *În marea trecere* (1924), Lucian Blaga

Puternic amprentat de tensiunea expresionistă, volumul blagian *În marea trecere* (1924) marchează abisul dintre sensurile lumii exterioare și nivelul trăirilor interioare, generator al inevitabilei crize existențiale. Experiența romantică a căutării comuniunii absolute se transformă, la Lucian Blaga (și, odată cu el, pentru întreaga poezie interbelică), în conflictul lumii cu conștiința, marcat de profunde tulburări și neliniști metafizice. Poetul este cel care îmbracă haina misionarului, al celui venit cu scopul de a reinstaura echilibrul și ordinea, prin (eventual!) întoarcerea spre originar, în evitarea instalării apocalipsei. Prin suspendarea necesară a alterității și prin promovarea unui limbaj absolut, care se comunică pe sine, fără a comunica neapărat ceva (E. Coseriu), Poezia devine, astfel, un autentic catalizator al armoniei universale, reinstaurând un calm al resorbției.

Cuvinte-cheie: poezie, expresionism, transcență, vizionarism, metafizic

Roxana ROGOBETE
Universitatea de Vest din Timișoara
rsrogobete@gmail.com

Wreck Towards and from the “Navel of the World”

The latest volumes published by Catalin Dorian Florescu – both the novel *Der Mann, der das Glück bringt* (*The Man Who Brings Happiness*) and the short stories gathered in *Der Nabel der Welt* (*The navel of the world*) – depict a journey (or migration, under its various aspects) as a catalyst for “lucky” encounters. From the Danube Delta to Manhattan, from 1899 to the 2000s, the novel recounts the journey of the characters in their search for happiness, but also in the struggle for survival. Pictured are several generations and the existence seems like a river that carries the characters on different lands. The picaresque accents are resumed in *Der Nabel der Welt*, where travel and / or migration (including all cardinal points) are seen as a peripole to the “navel of the world”, to the realm of liberty and promise. But once they get there, the characters learn the “fortune” or the “misfortune” of having left their home – and the 9/11 episode is present in both volumes. The present paper sets out the variables and depictions of the journey, a constant element of C.D. Florescu’s texts.

Keywords: *Catalin Dorian Florescu, migration, contemporary literature, travel, picaresque prose*

Naufragiu către și dinspre „buricul pământului”

Ultimele volume publicate de Catalin Dorian Florescu – atât romanul *Der Mann, der das Glück bringt* (*Bărbatul care aduce fericirea*), cât și textele de proză scurtă adunate în *Der Nabel der Welt* (*Buricul pământului*) – configorează călătoria (ori migrația, sub diferitele sale ipostaze) drept catalizator al întâlnirilor „norocoase”. Din Delta Dunării până în Manhattan, din 1899 până în anii 2000, romanul narează călătoria personajelor în căutarea fericirii, dar și în lupta pentru supraviețuire. Surprinse sunt mai multe generații, iar existența pare ca un fluviu care poartă personajele pe diferite meleaguri. Accentele de proză picarescă sunt reluate în *Der Nabel der Welt*, unde, de fiecare dată, călătoria și / sau migrația (cuprinzând toate punctele cardinale) sunt văzute ca un periplu spre „buricul pământului”, spre tărâmul libertății, al făgăduinței. Însă odată ajunse acolo, personajele constată „norocul” sau „nenorocul” de a-și fi părăsit căminul – iar episodul 11 septembrie 2001 se regăsește în ambele volume. Lucrarea de față expune variabilele și ipostazele călătoriei, element constant al textelor lui C.D. Florescu.

Cuvinte-cheie: *Catalin Dorian Florescu, migrație, literatură contemporană, călătorie, proză picarescă*

Mădălina SERBOV
Universitatea „Ovidius” din Constanța
madalinaserbov@gmail.com

Ovidiu. The Last Journey

The present paper follows the stages of Ovid's “journey” in a remote Black Sea region, among the Getae, with Marin Mincu's novel *Death at Tomis: Ovid's Diary*. Riches, ambitions, and love, the things he was accustomed to, remain behind in the known space, and he gradually passes into an annihilating, wild and unknown place, Tomis.

Leaving Rome, the place where everything is known and things are self-evident almost always, the place connected with the idea of “inside” and “home”, and reaching a foreign place, “that other place”, Ovidiu steps from the circle of the known ones into the other sphere, unknown and threatening, and thus in his own initiative journey.

The essence of our study lies in highlighting the ovidian transition from the known space to the foreign one, in the impact with the getic culture and the stages of taking over this culture, which, together with its own culture, lead to the hero's metamorphosis.

The pledge to move from the status of "the other" as a stranger, to the complete knowledge of those who are different from him, of their culture, their traditions, religious beliefs, conceptions of life and their language, is his priestess of Zalmoxis, Aia. The mirror of transformation, half-nurse and half magician, Aia shapes an undiscovered and memorable portrait of the poet.

Keywords: *Ovid, culture, the stranger and otherness, acculturation*

Ovidiu. Ultima călătorie

Lucrarea de față urmărește etapele „călătoriei” lui Ovidiu pe un tărâm îndepărtat al Mării Negre, printre geti, având drept suport romanul lui Marin Mincu, *Moartea la Tomis: jurnalul lui Ovidiu*. Bogățiile, ambițiile și iubirea, lucrurile cu care era obișnuit, rămân în urmă, în spațiul odată cunoscut, iar el pășește treptat într-un loc anihilator, un loc sălbatic și necunoscut, Tomisul.

Părăsind Roma, locul unde totul este cunoscut și lucrurile se înteleg de la sine aproape întotdeauna, locul legat de ideea de „înăuntru” și „acasă”, și ajungând într-un loc străin, „acest celălalt loc”, Ovidiu pășește din cercul celor cunoscuți în sfera cealaltă, necunoscută și amenințătoare, și astfel, în propria-i călătorie inițiatrică.

Esența studiului nostru rezidă în evidențierea tranziției ovidiene din spațiul cunoscut în cel străin, în impactul cu, cultura getică și etapele preluării acestei culturi, care împreună cu propria-i cultură, conduc la metamorfoza eroului.

Liantul trecerii de la statutul de „celălalt”, ca străin, până la cunoașterea completă a celor diferenți de el, a getilor, a culturii lor, a tradițiilor lor, a credințelor religioase, a concepțiilor despre viață și a limbii lor, este preoteasa lui Zalmoxis, Aia. Oglindă a transformării, pe jumătate infirmieră și pe jumătate magiciană, Aia zămislește un portret inedit și memorabil al poetului.

Cuvinte-cheie: *Ovidiu, cultură, celălalt și alteritate, aculturație*

Dumitru TUCAN

Universitatea de Vest din Timișoara
dumitru.tucan@e-uvt.ro

Journeys into the Whirls of History. Two Romanian Accounts of the Bolshevik Revolution and the Civil War: Elie Bufnea and Voicu Nițescu

Early travel writing came into existence in the Romanian culture relatively late. Romanians took to the road and began writing about their trips only starting with the first half of the 19th century, when the first signs of social modernization were emerging in the Romanian culture. The first attempts at travel writing here were meant to discover the cultural identity (Dinicu Golescu, V. Alecsandri) and the national identity (Ghe. Asachi, C. Negruzzi, Gr. Alexandrescu, Al. Vlahuță), which were mirrored into the 'majestic' Romanian landscape (Anghelușcu, 2015:17). Once the historical terrors of the 20th became a reality, another type of journey gradually took form: the exploratory journey into the historical ruptures. My presentation sets out to examine Elie Buftea's travel writings (*Crusaders, Tyrants, and Bandits* – vol. I, *In Soviet Russia*, vol. II, *In Kolciak's Siberia* – 1931) and Voicu Nițescu's *Twenty Months in Russia and Siberia* (3 volumes: 1926, 1928, 1932), exploring the Russia engulfed in civil war at the end of The First World War. These two writers, both born in Transylvania, were actively involved in the organization of the Volunteer Corps of Romanians living in Russia, by recruiting Austro-Hungarian prisoners of Romanian origin. In addition to giving accurate historical accounts, these writings have the real merit of exploring for the first time the historical trauma in the Romanian culture.

Keywords: *travel literature, historical trauma, early Romanian narratives on the Bolshevik Revolution*

Călătorii în vâltoarea istoriei. Două relatari românești despre revoluția bolșevică și războiul civil: Elie Bufnea și Voicu Nițescu

Începuturile literaturii de călătorie în cultura română sunt relativ târzii. Românii încep să călătorească și să scrie despre călătoriile lor abia în prima jumătate de secol XIX, atunci când se manifestă primele semne ale unei modernizări sociale în spațiul românesc. Primele manifestări românești ale literaturii de călătorie au semnificația descoperirii alterității culturale (Dinicu Golescu, V. Alecsandri) sau pe aceea a identității naționale (Ghe. Asachi, C. Negruzzzi, Gr. Alexandrescu, Al. Vlahuță) oglindită în „maiestuozitatea” peisajului românesc (Anghelușcă, 2015, 17). Odată cu cataclismele istoriei secolului al XX-lea, începe să se manifeste un alt tip de călătorie: călătoria care explorează rupturile istoriei. Prezentarea își propune să analizeze scările de călătorie ale lui Elie Bufnea (*Cruciati, tirani și Banditi* – vol. I, *În Rusia sovietelor*, vol. II, *În Siberia lui Kolciak* – 1931) și Voicu Nițescu (*Douăzeci de luni în Rusia și Siberia*, 3 vol., 1926, 1928, 1932) în Rusia cuprinsă de război civil la finalul Primul Război Mondial. Cei doi, ardeleni la origine, au fost implicați în organizarea Corpului Voluntarilor Români din Rusia, recrutat dintre prizonierii austro-ungari de origine română. Dincolo de aspectele documentare, de natură istorică, scările lor sunt relevante ca primă manifestare a explorării traumei istorice în spațiul românesc.

Cuvinte-cheie: *literatură de călătorie, trauma istorică, relatari românești despre revoluția bolșevică*

Corina-Gabriela BĂDELITĂ

Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" Iași

corina.g.badelita@gmail.com

Traveling with Guido Piovene and Alexandru Vlahuță: Vision, Style, and Purpose

The theme of the journey is so vast and fascinating that it was very difficult to crop a well-defined study space. For the present communication, we have decided to examine two works that have marked our imaginary in a profound and indelible way and whose present re-reading in comparison provides us much food for thought. The two books are: *România pitorească* by Alexandru Vlahuță, published for the first time in 1901 and Guido Piovene's 1957 *Viaggio in Italia*. Both works have a considerable literary and historical value and, in addition, they served as tourist guides for many years.

Although their birth was triggered by different circumstances and their writing took place half a century away from each other, therefore in very different social and political contexts (before and after the two world wars), there are several similarities between the two works, above all in terms of purpose and emotional charge. On the other hand, however, there are also aspects that differentiate them, especially in terms of style and approach to the object of study. Suffice it to note the nine hundred pages of the voyage around of Italy, compared to the two hundred pages of the one Romanian tour.

In spite of their documentary and literary importance, lately they have been forgotten, so we have decided to carry out a survey on the advantage, disadvantage or uselessness of their eventual rediscovery.

Keywords: *Romania, Italy, travel, tour guide, historical document*

In viaggio con Guido Piovene e Alexandru Vlahuță: visione, stile, finalità

Il tema del viaggio, in quanto molto antico e ricco di sfumature, è talmente vasto e affascinante che è stato molto difficile ritagliarci uno spazio di studio ben delimitato. Per la presente comunicazione, abbiamo deciso di prendere in esame due opere che hanno segnato il nostro immaginario in maniera profonda e indelebile e la cui rilettura a confronto, adesso, desta molti spunti di riflessione. Si tratta di *România pitorească* di Alexandru Vlahuță, pubblicata per la prima volta nel 1901 e *Viaggio in Italia* di Guido Piovene del 1957. Sono due opere di notevole valore letterario, nonché storico, che per molti anni hanno ricoperto anche la funzione di guide turistiche.

Benché la loro nascita sia stata occasionata da circostanze diverse e la loro stesura sia avvenuta a mezzo secolo di distanza l'una dall'altra, quindi in contesti sociali e politici molto diversi (prima e dopo le due guerre mondiali), sono parecchi gli elementi che accomunano le due opere, soprattutto a livello di finalità e carica emotiva. Dall'altra parte, però, ci sono anche aspetti che le differenziano, soprattutto per quanto riguarda lo stile e l'approccio all'oggetto di studio. Basti notare la molte di novecento pagine del viaggio in Italia, rispetto alle duecento pagine di quello in Romania.

Nonostante la loro importanza documentaria e letteraria, ultimamente sono state messe nel dimenticatoio, per cui ci siamo proposti di realizzare anche un sondaggio sul vantaggio, lo svantaggio o l'inutilità di una loro eventuale riscoperta.

Parole-chiave: *Romania, Italia, viaggio, guida turistica, documento storico*

Jelena BAKIĆ
Universidade do Porto
jbakic@gmail.com

Travelling Texts in Early Modern Period. Imitation, Writing, and Rewriting between the two Shores of the Adriatic Sea

The aim of this paper is to investigate the interplay between two texts which travelled between the geographical borders of the Adriatic Sea, in the second half of the sixteenth century. The only published text by the Dubrovnik noblewoman Maria Gondola – a dedicatory epistle of the book written by her husband, Nicolò Vito di Gozze, *Discorsi sopra le Methoere d'Aristotle* (1584) is the text which partially was rewritten from two sources, *Trattato dell'honor vero e del vero dishonour* (1567) written by the Sicilian Girolamo Camerata, and Antonio de Guevara's *Libro di Marco Aurelio* (1568).

This paper will focus on how and why she reworked the text written by her contemporary Girolamo Camerata, who was almost unknown at the time, focusing on the rewritten passages. This dedicatory epistle opens up important ways for questioning the status of the author, and the concepts of early modern authorship in connection with *imitatio*, rewriting and plagiarism in the late sixteenth century and it might provide us with useful data to understand how texts and ideas travelled between the different geographical areas, and within the contest of Italian literature and culture.

Keywords: travel, imitation, rewriting, *Girolamo Camerata, Maria Gondola*

Il viaggio testuale nel Rinascimento. Imitazione, scrittura e riscrittura tra le due sponde dell'Adriatico

Lo scopo di questo lavoro è indagare l'interazione tra due testi che hanno viaggiato tra le due sponde dell'Adriatico, nella seconda metà del Cinquecento. L'unico testo scritto dalla nobildonna di Dubrovnik (Ragusa) Maria Gondola – un'epistola dedicatoria del libro di suo marito, Nicolò Vito di Gozze, *Discorsi [...] sopra le Metheore d'Aristotele* (Venezia, 1584) è un testo che è stato parzialmente rescritto dalle due fonti, *Trattato dell'onore vero e del vero disonore* (Bologna, 1567), di Girolamo Camerata e la traduzione italiana del *Libro di Marco Aurelio* (Venezia, 1568), di Antonio de Guevara.

Questo saggio tracerà come e perché Maria Gondola ha rielaborato il testo di Girolamo Camerata, che era il suo contemporaneo e abbastanza ignoto autore, concentrandosi sulle parti che sono state riscritte. Questa epistola dedicatoria ci offre un terreno solido per indagare lo status dell'autore e i concetti di autorialità in connessione con *imitatio*, riscrittura e plagio nel secondo Cinquecento e potrebbe essere utile per capire il viaggio di temi e influenze tra diverse aree geografiche nel contesto della letteratura e cultura italiana.

Parole-chiave: viaggio, imitazione, riscrittura, Girolamo Camerata, Maria Gondola

Daniela BOMBARA
Università di Messina
daniela.bombara@gmail.com

Seas, Hells, Mythological Islands: Travels and Travellers in Salvatore Quasimodo's Librettos

“quel ragazzo che fuggì di notte con un mantello corto e alcuni versi in tasca...” (Salvatore Quasimodo, *Lettera alla madre*)

Quasimodo's poetics and existence are connoted by the experience of travelling, a real journey from Sicily to the Continent, and a literary journey, which the writer takes to rediscover his

roots of Sicilian- Greek writer, to find out his cultural identity. While the different meanings of travelling cross most parts of Quasimodo's writings, in this proposal I intend to focus on the librettos, rarely examined by scholars.

Billy Budd could be considered an anguished journey to the depths of the human soul, a libretto published in 1949, music by Giorgio Federico Ghedini. The opera is inspiration to Melville's novel; it tells the painful story of a young and handsome sailor defamed by an envious colleague, Claggart. Billy kills his enemy being unable to defend himself through words, and he is damned by his captain who doesn't dare to question the law. The sea crossed by the ship is a symbol of freedom and naturality, embodied in the protagonist, "l'ieto Iperione del mare". On the other hand, the meanness, the moral squalor, and the inanity of the other characters are highlighted.

Few years later Quasimodo focuses on *Orfeo*'s journey in his libretto *Orfeo. Anno Domini MCMXLVII* (1960), music by Gianni Ramous. In the text the katabasis becomes a path of knowledge within the horrors of the Second World War, just gone by; *Orfeo* emerges out of the mud together with Euridice, who embodies the life restored, thanks to the strength of love.

Lastly the libretto *L'amore di Galatea* (1964) shows a fictional Sicily, where the rude Polifemo loves the delicate nymph Galatea; Ulysses arrives in the isle as a conqueror and deceives the cyclops, killing him while the whole Sicily dies, destroyed by the arrogance of the stranger.

Quasimodo's librettos therefore identify the different functions of travel: the desire to escape from daily life, the need to know oneself and the others, however tragic experiences, which can sometimes determine disorder, loss of identity, and death.

Keywords: *Salvatore Quasimodo, librettos, travelling, Sicily, know oneself*

Mari, inferni, isole del mito: viaggi e viaggiatori nei libretti d'opera di Salvatore Quasimodo

L'esistenza e la poetica di Quasimodo sono connotati dall'esperienza perenne del viaggio, quello reale e geografico dalla Sicilia a varie città dell'Italia e quello letterario alla riscoperta delle proprie radici di siculo-greco, che nel mito trova senso e giustificazione. Un percorso che è quindi costruzione identitaria, dal Continente all'isola, ma anche in senso contrario, fuori dagli stretti confini isolani e al di là della banalità quotidiana; emblematico in tal senso *L'alto veliero* (*Ed è subito sera*, 1942). Infine il viaggio è quello dello straniero/conquistatore, che depreda una Sicilia perennemente asservita ed esposta al desiderio rapace dell'*altro*. Se i vari sensi del viaggiare strutturano l'intera poetica di Quasimodo in questo contributo si vuole comunque focalizzare soprattutto la poesia per musica, raramente presa in esame dalla critica.

Il viaggio è percorso infero e angoscioso nel sottosuolo dell'animo umano in *Billy Budd*, libretto d'opera in un atto del 1949, su musica di Giorgio Federico Ghedini. L'opera si ispira al romanzo di Melville per raccontare la dolorosa vicenda del giovane e bellissimo marinaio arruolato sull'*Indomitable* e diffamato dall'invidioso maestro d'armi Claggart; Billy uccide il suo nemico con un pugno perché incapace di difendersi a parole, ed è condannato dal capitano che non ha il coraggio di mettere in discussione la legge. Il mare che la nave percorre è simbolo di libertà e naturalità, che s'incarna nella figura del protagonista, "l'ieto Iperione del mare"; di fronte all'infinita distesa acquorea risaltano la meschinità, lo squallore morale, l'inanità degli altri personaggi.

Qualche anno dopo Quasimodo racconta il viaggio di *Orfeo* nel libretto *Orfeo-Anno Domini MCMXLVII* (1960) concepito in forma di oratorio in un atto, su musica di Gianni Ramous; il testo rielabora in forma drammatica tre poesie già pubblicate nel 1949, *Dialogo, Quasi un madrigale e Anno Domini MCMXLVI*. La catabasi è percorso di conoscenza, allusivo agli orrori, alla sporcizia, all'insensatezza di una guerra reale – il secondo conflitto mondiale – appena trascorsa; *Orfeo* emerge dal fango e dal sangue, insieme ad Euridice, simbolo della vita restituita grazie alla forza della passione amorosa.

Infine il libretto d'opera *L'amore di Galatea* (1964), ambientato in una Sicilia finzionale, palcoscenico di passioni primordiali fra il rozzo e materico Polifemo e l'aerea ninfa Galatea, introduce la figura del viaggiatore come straniero/conquistatore. Il razionale e astuto Ulisse

acceca il Ciclope, icona di una terra oppressa e ingannata, infine lo uccide e con lui si estingue l'intera Sicilia, di cui il gigante è *genius loci*. L'armonia dell'isola *felix* può essere distrutta dalla prepotenza e dalla volontà di conquista, come in altri testi dello stesso autore, quali *Sardegna* e *Ai fratelli Cervi, alla loro Italia*, nei quali il mito dell'eroe omerico, dell'eterno viaggiatore, è interpretato in un'ottica problematica.

I libretti di Quasimodo ci restituiscono dunque i molteplici sensi del viaggiare: volontà di evadere dal quotidiano, desiderio e necessità di conoscere se stessi e gli altri, esperienza comunque non priva di ombre e talvolta intensamente drammatica, dalla quale possono anche derivare spossessamento, perdita d'identità, morte.

Parole-chiave: *Salvatore Quasimodo, libretti d'opera, viaggio, Sicilia, conoscere se stessi*

Mirela BONCEA

Universitatea de Vest din Timisoara
ponceamirela@yahoo.it

Traveling, you Learn: How to Know the Language and Culture of a Nation through its Proverbs

The proverb, from Lat. *provērbīū(m)*, (der. of *verbum* - word) is a saying with its origin in the people's belief, that expresses a norm, a thought, a moral and summarizes human experience. These "expressions of popular wisdom", as an integral part in the culture of people, reflect the genesis, history, life and local culture of many generations, reminding us the important moments in every person's life and in the communities they live in.

The contrastive study shows how proverbs highlight the national character and the cultural specificities revealed through a large intercultural profile that makes a lasting system of meanings, built over a long tradition.

Keywords: *proverbs, paremiology, culture and civilization*

Viaggiando, s'impura: modalità di conoscere la lingua e la cultura di un popolo tramite i suoi proverbi

Il proverbio, dal lat. *provērbīū(m)*, (der. di *verbum* - parola) è "un detto di origine popolare che esprime una norma, un pensiero, una morale in cui viene sintetizzata l'esperienza umana. Queste "espressioni di saggezza popolare", in quanto parte integrante nella cultura di un popolo, ne rispecchiano proprio la genesi, la storia, la vita e la cultura locale di tante generazioni, ricordandoci i momenti importanti della vita dell'uomo e della comunità in cui si vive.

Lo studio contrastivo dimostra come i proverbi mettono in risalto il carattere nazionale e le specificità culturali manifestati tramite un ampio profilo interculturale che fa durare un sistema i significati costruito nell'arco di una lunga tradizione.

Parole-chiave: *proverbi, paremiologia, cultura e civiltà*

Francesca BRAVI

Christian-Albrechts-Universität zu Kiel

francesca.bravi@romanistik.uni-kiel.de

"The Pioneers of the Far East": Travelling to Romania. *Se Consideri le Colpe* by Andrea Bajani

Taking about his novel *Se consideri le colpe* (Einaudi 2007) Andrea Bajani says in an interview: "Going east is going where things begin". The book tells the story of a journey that has an unusual destination for the Italian literature: Romania.

The novel begins in Bucharest at the airport. Lorenzo, the narrator, arrives in Romania for the funeral of his mother, who he has not seen for several years. The other passengers on the plane are dynamic businessmen, young investors and Italian entrepreneurs who have moved their companies to Romania.

Starting from Bajani's book other examples of literary journeys between Italy and Romania will be presented in order to show how the two countries are respectively described. Romania is seen as a country living a second birth, involved in a fast industrialization, also due to the system of offshoring, moving away from the traditions based on farming to forced capitalism.

The importance of traveling in literature as showing crossroads of civilizations will be emphasized. The journey to Romania in Bajani's book shows a way to understand what Italy looks like from the outside: "Changing perspective is the only possibility literature has to try and show the world in a different light."

Keywords: *literary journey, Romania, Italy, Bajani, offshoring*

"I pionieri del far east": viaggio in Romania. *Se consideri le colpe* di Andrea Bajani

"Andare a est è andare dove cominciano le cose"; lo afferma Andrea Bajani in un'intervista sul suo romanzo *Se consideri le colpe* (Einaudi 2007). Nel volume si racconta di un viaggio che ha come meta un paese del tutto insolito per la letteratura italiana: la Romania.

La storia comincia all'aeroporto di Bucarest. Lorenzo, il narratore, giunge in Romania per il funerale di sua madre che non ha visto da diversi anni. Gli altri passeggeri dell'aereo sono dinamici uomini d'affari, giovani investitori e imprenditori italiani che hanno trasferito le loro aziende in Romania.

Questa relazione si propone, partendo dal romanzo di Bajani, di andare a rintracciare esempi di viaggi letterari tra Italia e Romania per vedere come i due Paesi vengano rispettivamente rappresentati.

La Romania, in particolare, viene vista come un paese in rinascita, coinvolto in un'industrializzazione forzata velocissima, anche dovuta al sistema della delocalizzazione, spostandosi dalle tradizioni di un mondo prettamente contadino al capitalismo forzato.

Basandosi sull'esempio del volume di Bajani, si sottolineerà l'importanza del viaggio in letteratura come incrocio di civiltà; il suo viaggio in Romania è un modo per capire cos'è l'Italia guardata dal di fuori: "Cambiare la prospettiva è l'unica possibilità dal punto di vista della letteratura di provare a far vedere il mondo sotto una luce diversa."

Parole-chiave: *viaggio letterario, Romania, Italia, Bajani, delocalizzazione*

Laura CAMPANALE
ITT Mazzotti Treviso
dottlaura@yahoo.it

The Epic Transalpine Migration of Ice-Cream Makers: a Trip Down the Memory Lane

The present contribution focuses on the epic migration of Venetian ice-cream makers beyond the Alps and analyses a unique and still active form of seasonal emigration which has been practiced by the entire valley of Northern Veneto since 1880. First of all, they headed to Vienna and to the neighboring territories of the Hapsburg empire, then throughout Europe, especially in Germany, immediately after the 2nd World War. The present material (extrapolated from my PhD thesis entitled Venetian Ice-Cream Makers in Germany – a Social Linguistic Analysis, published in 2006 by Peter Lang - Frankfurt) is based on both a quantitative investigation (application of 300 questionnaires with 196 respondents) and a qualitative investigation (using two types of interviews "structured to predetermined answers" and "semi-structured to open responses"). According to oral accounts, the late nineteen century attested to the presence of a qualified group of seasonal emigrants, even in Romania, who were employed during the winter season for the reconstruction of roads and railways (the "esamponari") or for woodcutting jobs (the "squarador"). During the summer months, a large number of itinerant candy sellers joined this flow of emigration, to which the sale of ice cream subsequently took over. Fundamentally, in this delicate system, the role of women was fundamental at a familial, collective and social level. Thanks to the numerous authentic testimonies, I will reconstruct the legendary journey of these courageous ice-cream entrepreneurs, whilst working simultaneously on a "journey" down the memory lane of the entire mountain valley, dedicated to the seasonal production and sales of ice- cream according to tradition.

Keywords: *seasonal migration, historical professions, ice-cream makers, oral memory*

L' epopea migratoria dei gelatieri veneti oltralpe: un viaggio nella memoria

Il presente contributo tematizza l'epopea dei gelatieri veneti oltralpe, analizzando una forma singolare e tuttora attiva di emigrazione stagionale, praticata, già dal lontano 1880, da intere vallate montane dell'Alto Veneto, dirette prima a Vienna e nei territori limitrofi dell'Impero asburgico e, subito dopo la II° guerra mondiale, in tutta Europa, ma soprattutto in Germania. Il materiale qui proposto, extrapolato dalla mia tesi di dottorato dal titolo I gelatieri veneti in Germania – un'analisi sociolinguistica, pubblicata nel 2006 dalla Peter Lang di Francoforte sul Meno, si basa su un'indagine sia quantitativa (tramite la somministrazione di 300 questionari, di cui effettivamente compilati 196), sia qualitativa, tramite il ricorso a due tipologie di intervista: "strutturata a risposta prefissata" e "semi-strutturata a risposta libera". Già a fine Ottocento si attesta, secondo le fonti orali, la presenza di un'emigrazione stagionale specializzata, impiegata nei mesi invernali, anche in Romania, nella ristrutturazione di strade e ferrovie (come nel caso degli "esamponari") o nei lavori connessi al taglio delle piante (come per gli "squarador", ossia boscaioli capaci di sagomare le piante). A questo flusso se ne aggiunse un altro, nei mesi estivi, di venditori ambulanti di dolciumi, a cui subentrò in seguito la vendita del gelato. Fondamentale, all'interno di questo delicato sistema, il ruolo delle donne a livello familiare, collettivo ed economico. Grazie alle numerose testimonianze autentiche ricostruirò l'epopea di questi temerari "imprenditori" del gelato, operando, contemporaneamente, un "viaggio" nella memoria di intere vallate montane, dedite da secoli, secondo tradizione, alla produzione e vendita stagionale del gelato.

Parole-chiave: *emigrazione stagionale, professioni storiche, gelatieri, memoria orale*

Giovanni CAPECCHI
Università per Stranieri di Perugia
giocapecchi@libero.it

A Train to Podu Iloaiei: the Journey of Curzio Malaparte in the Horrors of Europe at War
The present paper aims at reconstructing the stages of the journey made by Curzio Malaparte in Europe at war, between 1941 and 1942. Using mainly the testimony novel *Kaputt* (1944) and the articles appeared in the *Corriere della Sera* (collected in the 2nd volume *Volga born in Europe*, published in 1943), the journey of Malaparte is reconstructed in its real, geographically determined stages, especially in Eastern Europe (from Ukraine to Poland and Moldavia). But it is also proposed in its personal and historical value of witness, in its political and civil meaning: it becomes thus an itinerary in the horrors of war, between pogroms and organized extermination; the story of barbarism; the journey at the end of the night of the Tuscan writer and journalist.

Keywords: *journey, Curzio Malaparte, Europe, testimony novel*

Un treno per Podu Iloaiei: il viaggio di Curzio Malaparte negli orrori dell'Europa in guerra

L'intervento vuole ricostruire le tappe del viaggio compiuto da Curzio Malaparte nell'Europa in guerra, tra 1941 e 1942. Utilizzando soprattutto il romanzo-testimonianza *Kaputt* (1944) e gli articoli apparsi sul «Corriere della Sera» (raccolti nel volume *Il Volga nasce in Europa*, edito nel 1943), il viaggio di Malaparte viene ricostruito nelle sue tappe reali, geograficamente determinate, soprattutto nell'Europa dell'Est (dall'Ucraina alla Polonia e alla Moldavia). Ma viene anche proposto nel suo valore di testimonianza, personale e storica, nel suo significato politico e civile: diventa così un itinerario negli orrori della guerra, tra pogrom e sterminio organizzato; il racconto della barbarie; il viaggio al termine della notte dello scrittore e giornalista toscano.

Parole-chiave: *viaggio, Curzio Malaparte, Europa, romanzo-testimonianza*

Remo CASTELLINI
Universität Wien
remocastellini@gmx.at

Imagology Analysis of *Viaggio d'un poeta in Russia* by Vincenzo Cardarelli

Vincenzo Cardarelli spent a few months in Russia, between the second half of 1928 and the first months of 1929. Cardarelli was a correspondent of "Il Tevere" newspaper and wrote some reports about the political and cultural situation of Russia at the time. These reports were later re-elaborated and arranged in the book *Viaggio d'un poeta in Russia* by the author himself. The book was published by Mondadori in 1954 within a book series called "I prosatori dello Specchio". This paper focuses on the person of Cardarelli as a traveller, starting from the textual analysis of *Viaggio d'un poeta in Russia*. Furthermore, it focuses on the conception of travelling and on the representations of the "Other" (the stranger). The first phase of textual analysis will focus on the lexical choices that convey the image that the author is giving of the "Other". The second phase will concern the hierarchical relationship established by the oppositional structures underlying the literary images of the "Other". The third and last phase will identify the scenario, expressed by literary images.

Keywords: *Vincenzo Cardarelli, Russia, the first half of the twentieth century, report, imagology*

Viaggio d'un poeta in Russia di Vincenzo Cardarelli. Analisi imagologica

Inviato dal giornale *Il Tevere* per realizzare alcuni reportage sulla situazione politica e culturale della Russia del tempo, Vincenzo Cardarelli trascorse in unione Sovietica alcuni mesi tra la seconda metà del 1928 e i primi mesi del 1929. Le corrispondenze frutto di questa esperienza vennero successivamente da lui rielaborate e sistematiche nel volume *Viaggio d'un poeta in Russia*, pubblicato da Mondadori nel 1954 presso la collana "I prosatori dello Specchio". Il mio contributo si propone innanzitutto di osservare la figura di Cardarelli nella sua qualità di viaggiatore partendo dall'analisi di *Viaggio d'un poeta in Russia*, evidenziandone le caratteristiche e le peculiarità testuali. L'indagine si concentrerà in principalmente sulla concezione di "identità viaggiante" del poeta, sul suo rapporto con l'"Altro" e con l'"Altrove". Le osservazioni contenute nell'opera dell'autore tarquiniese permetteranno quindi di riflettere su diversi aspetti e sulle varie fasi del rapporto fra l'Io del poeta, la Russia e la sua popolazione. La prima fase dell'analisi testuale si concentrerà sulle scelte lessicali che "veicolano" l'immagine che l'autore ha dell'"Altro", la seconda riguarderà la relazione gerarchica stabilita dalle strutture opposte sottostanti alle immagini letterarie dell'"Altro". Queste strutture contrappongo l'"Altro" all'identità soggettiva dell'autore e riguardano i livelli spaziali e temporali. La terza ed ultima fase avrà il compito di individuare lo scenario, espresso dalle immagini letterarie.

Parole-chiave: *Vincenzo Cardarelli, Russia, primo Novecento, reportage, imagologia*

Sandro CERGNA

Università di Pola

sandroceragna@gmail.com

From a Manuscript in Istriot Dialect: Memories of a Refugee's Journey from Valle d'Istria during the Great War

Starting from a testimony of Giovanni Obrovaz, the present paper describes the exodus of the population of Valle d'Istria (with much of that of southern Istria) in May 1915. Shortly after the war intimation of Italy to Austria, the Austrian authorities had issued a circular inviting the population of the areas, strategically involved in the operations of war - the coast of southern Istria, to leave their homes with the minimum necessary and to prepare for exodus as ordered by the competent authorities. The text, written in 1965 in the Istriot dialect of Valais, is the memory of the journey undertaken by the population of the Istrian village on ox-drawn carts and on cattle trains, from the valley through Austria, Hungary, Romania, and near Prague, where refugees found shelter in wooden shacks or in private houses, and employment in manufacturing or factories. They will return home only at the beginning of 1918.

Keywords: *Valle d'Istria, Istriot, exodus, Great War, Obrovaz*

Da un manoscritto in dialetto istrioto: ricordi del viaggio di un profugo da Valle d'Istria durante la Grande Guerra

Nel lavoro, partendo da una testimonianza dell'autore, Giovanni Obrovaz, si descrive l'esodo della popolazione di Valle d'Istria (assieme a gran parte di quella dell'Istria meridionale) nel maggio del 1915. Poco dopo l'intimazione di guerra dell'Italia all'Austria, infatti, le autorità austriache avevano emesso una circolare con la quale invitavano la popolazione delle zone strategicamente interessate alle operazioni belliche - il litorale dell'Istria meridionale - a lasciare le loro abitazioni con il minimo necessario e a prepararsi all'esodo come disposto dalle autorità competenti. Il testo, scritto nel 1965 in dialetto istrioto vallese, è la memoria del tragitto intrapreso dalla popolazione del paese istriano su carri trainati da buoi e su treni bestiame, da Valle passando per l'Austria, l'Ungheria, la Romania, fino ad arrivare nei pressi di

Praga, dove i profughi trovarono riparo in baracche di legno o presso case private, ed occupazione in stabilimenti manifatturieri o fabbriche. Ritorneranno a casa solo agli inizi del 1918.

Parole-chiave: *Valle d'Istria, istrioto, esodo, Grande Guerra, Obrovaz*

Otilia Stefania DAMIAN
Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca
stefaniapop78@gmail.com

Italian Travellers in Transylvania in the 16th Century: Antonio Possevino (1534-1611)

The topic of Italian travelers in the Romanian countries was studied by important researchers such as Alexandru Marcu, Claudiu Isopescu, Nicolae Iorga, Gheorghe Lăzărescu, who analyzed quite different sources: letters, geographies, treaties, travel reports, autobiographies, memoirs, even poems or maps, many of them collected by Maria Holban in her impressive, though fragmentary *Călători străini despre Tările Române - History of foreign travelers in the Romanian lands*. Among the protagonists of these trips in Transylvania there are ambassadors like Francesco della Valle, Catholic bishops like Paul Bornemisza, inquisitors, diplomats and missionaries like the Franciscan Giacomo della Marca or the Jesuit Antonio Possevino, scholars in search of Roman traces, artisans or merchants, specialists who report information on the resources of Transylvania, or military engineers interested in cartography of the territory, doctors, reformers, artists, emperors, princes and many others. One of the most particular travel experiences is undoubtedly that of the Jesuit father Antonio Possevino (1534-1611), an important religious, scholar and missionary, who traveled throughout Europe for purposes of evangelization. In 1583, Possevino leaves from Krakow and makes a trip to Transylvania, visiting important cities such as Cluj, Sibiu, Alba Iulia or Oradea. After this experience he will write, in Italian, the most capillary history of Transylvania of the sixteenth century, written between 1583-1584. In our work we will try to investigate the way in which the realities encountered, the historical facts and the real geography are reflected in the literary works of the sixteenth century, with particular attention to the *Transylvania* of Antonio Possevino.

Keywords: *Italian travellers, Transylvania, Sixteenth Century, Possevino, history*

Viaggiatori italiani in Transilvania nel Cinquecento: Antonio Possevino (1534-1611)

Il tema dei viaggiatori italiani nei Paesi Romeni è stato affrontato da importanti studiosi quali Alexandru Marcu, Claudiu Isopescu, Nicolae Iorga, Gheorghe Lăzărescu, per citarne alcuni, che hanno analizzato fonti alquanto varie: lettere, geografie, trattati, relazioni di viaggio, relazioni dei missionari gesuiti, autobiografie, memorie, persino poesie o carte geografiche, molte raccolte da Maria Holban nella sua impressionante, seppur frammentaria *Călători străini despre Tările Române - Storia dei viaggiatori stranieri nelle terre romene*. Tra i protagonisti di questi viaggi in Transilvania ci sono militari come Andrea Gromo, ambasciatori come Francesco della Valle, vescovi cattolici come Paul Bornemisza, inquisitori, diplomatici e missionari come il francescano Giacomo della Marca o il gesuita Antonio Possevino, eruditi alla ricerca delle tracce romane, artigiani o mercanti, specialisti che riportano informazioni sulle risorse della Transilvania, o ingegneri militari interessati alla cartografia del territorio, medici, riformatori, artisti, imperatori, principi e molti altri. Una delle esperienze di viaggio più particolari è senz'altro quella del padre gesuita Antonio Possevino (1534-1611), importante religioso, studioso e missionario, che ha viaggiato in tutta l'Europa per scopi di evangelizzazione. Nel 1583 Possevino parte da Cracovia e compie un viaggio in Transilvania, visitando città importanti quali Cluj, Sibiu, Alba Iulia o Oradea. Di seguito scriverà, in italiano, la più capillare storia della Transilvania del Cinquecento, redatta tra 1583-1584. Nel nostro intervento

cercheremo di approfondire la maniera in cui le realtà incontrate, i fatti storici e la geografia reale, si riflettono nelle opere letterarie del Cinquecento, con particolare attenzione alla *Transilvania* di Antonio Possevino.

Parole-chiave: *viaggiatori italiani, Transilvania, Cinquecento, Possevino, storia*

Iuliana DAVID

Universitatea „Ovidius” din Constanța
iuliculi@yahoo.com

"The Journey to and from the War in the Italian and Romanian Prose in the First Part of the Twentieth Century"

The paper aims to follow the representations of the journey in the context of the war in the texts of some Italian and Romanian writers in the first half of the twentieth century. It identifies the perspective of the moment of departure, with the appropriate atmosphere, the way towards the battlefield, as well as the changes that occur during the war and which are reflected in the return journey, where this is present. The article focuses on the symbolic meanings of the route to and from the war, defined by the experience of confrontation with death, and the stages of the passage, understood in all its forms. From this point of view, elements that transcend national literatures, experiences and perceptions with general human value can be traced.

Keywords: *journey, war literature, military world*

„Il viaggio verso e dalla guerra nella narrativa italiana e romena del primo Novecento”

L'intervento si propone di seguire le rappresentazioni del viaggio nel contesto della guerra nei testi di alcuni scrittori italiani e romeni del primo Novecento. Cerca di identificare la prospettiva sul momento della partenza, con la relativa atmosfera, lo svolgimento dello spostamento verso il fronte, nonché i cambiamenti che avvengono durante la guerra e che si riflettono nel viaggio di ritorno, laddove questo è presente. Interessano soprattutto i significati simbolici dell'itinerario verso e dalla guerra, definito dall'esperienza del confronto con la morte, e le tappe del processo di passaggio, inteso in tutti i suoi significati. Si possono rintracciare, da questo punto di vista, elementi che superano il quadro delle letterature nazionali, esperienze e percezioni con valore generalmente umano.

Parole-chiave: *viaggio, letteratura di guerra, mondo militare*

Gloria GRAVINA

Universitatea de Vest din Timișoara
gloriagravina@hotmail.com, gloria.gravina@esteri.it

Postcards of Opera, Instruments of Diffusion of Melodrama at the Time of Opera

Throughout the nineteenth century, up to the 30s of the twentieth century, the fruitful Italian opera production had a huge spread throughout the national territory through different channels. The main of these can certainly be identified in the dense network of theaters, magnificent temples of melodrama, assiduously frequented by a loyal, passionate and competent public. On the territory where there was no "temple" of the lyric, the musical bands, with amazing arrangements of the most beautiful pieces, reached all social groups, by performing band concerts in practically every town in Italy, participating in numerous band competitions organized on the national territory, offering the band masters opportunities to try

their hand at transpositions of entire operas only for wind instruments. Beyond the bands, finally, the "postcards of Opera", telling in a few significant sequences, with masterful synthesis, the plots of the melodramas of the entire lyrical repertoire, traveled far and wide, from north to south, in the Peninsula, offering to the Italians the stories of the protagonists of the lyrical works that, like in a mirror, reflected passions and desires, joys and sorrows, successes and disappointments.

Keywords: *postcard of Opera, theaters, musical bands, Opera, melodrama*

Cartoline d'opera, strumenti di diffusione del melodramma al tempo dell'opera

Per tutto il XIX secolo, fino agli anni 30 del Novecento, la feconda produzione operistica italiana ha avuto una enorme diffusione sull'intero territorio nazionale attraverso diversi canali. Il principale di questi canali può senz'altro essere identificato nella fitta rete di teatri, magnifici templi del melodramma, assiduamente frequentati da un pubblico fedele, appassionato e competente. Laddove poi sul territorio non esisteva un "tempio" della lirica, le bande musicali, con strepitosi arrangiamenti delle più belle pagine operistiche, raggiungevano capillarmente tutti gli strati sociali, essendo attivi *concerti bandistici* praticamente in ogni Comune d'Italia che partecipavano ai numerosissimi concorsi bandistici organizzati sul territorio nazionale, offrendo ai maestri di banda occasioni per cimentarsi in trasposizioni di intere opere liriche per organici di soli fiati . Oltre le bande, infine, le "cartoline d'opera", raccontando in poche significative sequenze, con sintesi magistrale, le trame dei melodrammi dell'intero repertorio lirico, viaggiavano in lungo e in largo, da nord a sud, nella Penisola, appassionando gli italiani alle vicende dei personaggi protagonisti delle opere liriche che, come in uno specchio, riflettevano passioni e desideri, gioie e dolori, successi e delusioni.

Parole-chiave: *cartoline d'Opera, teatri, bande musicali, opera lirica, melodramma*

Silvia MADINCEA PAŞCU
Universitatea Tibiscus, Timișoara
silvia_madincea76@yahoo.com

"Ti posto un selfie su Facebook" – the Voyage of Spoken Language in Social Networks

Nowadays the verbal dialogue has been transferred to social networks on Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat, Pinterest, WhatsApp and other sites and applications that allow users to spread common information and interests through the network. The written language used on the web is in fact the spoken language with syntax errors, without spelling rules, with obscene words and an abundance of English words, such as *banning, chatting, clicking, cracking* and so on. The present work aims to observe some characteristics of the new language of social networks.

Keywords: *spoken language, social networks, Anglicisms*

Ti posto un selfie su Facebook – il viaggio della lingua parlata nei social network

Attualmente il dialogo verbale è stato trasferito nei social network, su Facebook, su Twitter, su Instagram, su Snapchat, su Pinterest, su WhatsApp e altri siti e applicazioni che permettono agli utenti di difondere informazioni e interessi comuni attraverso la rete. La lingua scritta usata sul web è infatti la lingua parlata con errori di sintassi, senza regole di ortografia, con parolacce e un abbondanza di parole inglesi, del tipo *bannare, chattare, cliccare, craccare* e così via. Il presente lavoro si propone ad osservare alcune caratteristiche della nuova lingua dei social network.

Parole-chiave: *lingua parlata, i social network, ingleismi*

Maria Chiara MORIGHI

Università di Siena

mariachiara.mor@gmail.com

Corto Viaggio Sentimentale: Ettore Schmitz, Italo Svevo, Travelling and Family «Rust»

«Lunga come una serpe lunghissima¹»: these were the words used by Svevo to describe one of his last short stories, *Corto viaggio sentimentale*. The short story is about Mr. Aghios, a man who decides to take advantage of the temporary absence of his family and leave for a short trip by train, in order to try once more a long-lost freedom, that he hopelessly thinks it is compromised because of his family ties. The reason behind this trip becomes the chance to reflect upon the opposition between constraint and independence, known and unknown, rules and emancipation. All these dichotomies are featured in Svevo's works and go beyond the literary fiction, as they also appear in the author's biography. The goal of this speech is to analyze these aspects and their bold presence in this short story. Some of the author's private papers will also be used to delve even deeper in these topics. In particular, the letters between him and his wife can surely shed some light on the subject: not only do these writings show the difficult balance between the above-mentioned opposite poles, but they also show how Svevo's point of view and his thoughts start to shift, as he is forced to move around Italy and abroad and starts seeing the world through the eyes of a traveller. This dramatically changes the letters' tone and style and allows the writer to express himself in a peculiar way, making the boundaries between biography and literature even fuzzier.

Keywords: *journey, constraint and independence, family «rust», correspondence*

Corto viaggio sentimentale: Ettore Schmitz, Italo Svevo, il viaggio e la «ruggine» familiare

«Lunga come una serpe lunghissima²»: in tali termini Svevo descrive una delle sue ultime novelle, *Corto viaggio sentimentale*, storia di un breve viaggio in treno realizzato dal signor Aghios, che approfitta di un temporaneo allontanamento dai propri congiunti per assaporare una libertà ritenuta irrimediabilmente compromessa dai legami familiari. Il motivo del viaggio diviene in tal modo occasione per una riflessione che si sviluppa attorno alla dialettica costrizione/indipendenza, noto/ignoto, normatività/emancipazione, dicotomie che caratterizzano l'intera opera sveviana e che trovano ulteriore riscontro, oltre che nella finzione letteraria, anche nella biografia dello stesso autore. Obiettivo dell'intervento è analizzare questi aspetti – particolarmente insistiti in tale racconto – facendoli dialogare con alcuni documenti privati dello scrittore, in particolar modo con i suoi scambi epistolari con la moglie. Molte lettere appartenenti a questa corrispondenza risultano a tale proposito illuminanti: non solo perché vi viene ripetutamente discusso il difficile equilibrio tra le polarità menzionate ma anche perché, quando Svevo stesso inizia ad essere personalmente coinvolto in trasferte più o meno prolungate in Italia e all'estero, comincia a filtrare le proprie riflessioni da una nuova prospettiva, quella del viaggiatore per l'appunto, che cambia notevolmente il tono e le modalità

¹ Lettera di Svevo a Marie Anne Commène del 17 novembre 1925, in *Carteggio con James Joyce, Valéry Larbaud, Benjamin Crémieux, Marie Anne Commène, Eugenio Montale, Valerio Jahier*, a cura di B. Maier, dall'Oglio, Milano, 1978, p. 107.

² Lettera di Svevo a Marie Anne Commène del 17 novembre 1925, in *Carteggio con James Joyce, Valéry Larbaud, Benjamin Crémieux, Marie Anne Commène, Eugenio Montale, Valerio Jahier*, a cura di B. Maier, dall'Oglio, Milano, 1978, p. 107.

della scrittura epistolare e che dà modo all'autore di esprimersi in una maniera assai peculiare, rendendo ancor più permeabili i confini tra biografia e letteratura.

Parole-chiave: *viaggio, costrizione e indipendenza; «ruggine» familiare, epistolario*

Carmela PANARELLO

MIUR

pamelching@inwind.it

Traveling in the *Decameron* with Imagination, Fantasy or Desire

In the narration of the *Decameron* by Giovanni Boccaccio, along with many travels by sea and land, rich in adventures, there are trips imagined or dreamed in exotic countries or that possess extraordinary characteristics. Thus the streets of Florence manage to evoke distant worlds among the ingenuous peasants of Certaldo; Calandrino undertakes a surreal journey along the course of the Mugnone after listening to the words of Maso del Saggio; fake relics acquire truthfulness thanks to the names of the sacred places from which Frate Cipolla claims to have taken them; finally, the country of Bengodi becomes a dream shared by those who have to deal with hunger and economic hardship.

Keywords: Decameron, *travel, imaginary, reverie, dream*

In viaggio nel *Decameron* con l'immaginazione, la fantasia o il desiderio

Nel racconto del *Decameron*, in cui sono frequenti viaggi per mare e terra, ricchi di avventure e peripezie, Giovanni Boccaccio introduce il piano narrativo dell'immaginazione, con viaggi che si svolgono in paesi esotici o a cui la fantasia attribuisce caratteristiche straordinarie. Luoghi segnati dalla vita quotidiana come le strade di Firenze riescono a evocare mondi lontani tra gli ingenui contadini di Certaldo; Calandrino compie un viaggio surreale lungo il corso del Mugnone dopo aver ascoltato le parole di Maso del Saggio; reliquie false acquistano veridicità grazie ai nomi dei luoghi sacri da cui frate Cipolla sostiene di averle tratte; diventa un sogno condiviso da quanti devono fare i conti con la fame e le ristrettezze economiche il paese di Bengodi.

Parole-chiave: Decameron, *viaggio, immaginario, fantasticheria, sogno*

Michele PAOLINI

Univerzity Komenského, Bratislava

paolini@fedu.uniba.sk

The Arrival of the Gypsies in Milan in a Nineteenth-Century Chronicle of the *Emporio pittoresco*

[In one of the last weeks a gypsy caravan arrived in Milan, and camped out of Porta Vigentina on the ring road. He planted his filthy tents and the men entered the city, offering their services for the shoeing and the dressing of horses.] This is how the incipit of a chronicle of the *Emporio pittoresco* of November 1868 (V, n. 219, p.289-290), which our work intends to bring to the attention of the reader. The Milanese chronicle integrates verbal units and iconographic signs into a single structure, which we will reproduce in their entirety and which we will analyze both in their specific features and in their overall organization. In this way we intend to outline a profile, as complete as possible, of the thematic, content and formal relations that the text has with what it composes and especially with what surrounds it at different levels: lexical, phrasal, contextual, intertextual and interdiscursive. We will then highlight the traits that linguistically manifest, in the text, the presence of a semantically strong nucleus, oriented towards the

referent and organized within «representational schemes» and stereotypes of otherness that order the perceptive and the imaginary data into immediately available categories (also of judgment).

Keywords: *Gypsies, Italian, news, stereotypes of otherness, representational schemes*

L'arrivo degli zingari a Milano in una cronaca ottocentesca dell'*'Emporio pittoresco'*

« In una delle ultime settimane una carovana di zingari giunse a Milano, e s'accampò fuori di Porta Vigentina sulla strada di circonvallazione. Ivi piantò le sue sudicie tende e gli uomini entrarono in città, offrendo i loro servigi per la ferratura e la medicatura de' cavalli. » Così recita l'incipit di una cronaca dell'*'Emporio pittoresco'* del novembre 1868 (anno V, n. 219, p. 289-290) che il nostro lavoro intende riportare ora all'attenzione del lettore. La cronachetta milanese integra in un'unica struttura unità verbali e segni iconografici, che riprodurremo nella loro integralità e che analizzeremo sia nelle loro specificità sia nella loro organizzazione d'insieme. Intendiamo così delineare un profilo, il più completo possibile, delle relazioni tematiche, contenutistiche e formali che il testo intrattiene con ciò che lo compone e soprattutto con ciò che lo circonda ai diversi livelli: lessicale, frasale, contestuale, intertestuale e interdiscorsivo. Evidenzieremo quindi i tratti che manifestano linguisticamente, nel testo, la presenza di un nucleo semanticamente forte, orientato verso il referente e organizzato all'interno di «schemi di rappresentabilità» e stereotipi dell'alterità che ordinano il dato percettivo e l'immaginario in categorie (anche di giudizio) immediatamente disponibili.

Parole-chiave: *zingari, italiano, cronaca, stereotipi dell'alterità, schemi di rappresentabilità*

Ellen PATAT
Università degli Studi di Milano
ellenpatat@gmail.com

Italian Sights: the Concepts of “Travel” and “Traveller”

The present paper aims to investigate the definitions and interpretations of the typical postulates of travel which could be considered an identity-(trans)forming practice for the travelers. The association between travel and writing, as mythopoeic transcription of the experiential memory, is indeed irrefutable. This study, therefore, will draw on the travel writing production of merely Italian travelers-authors – avoiding the great writers of the genre who generally belong to other, especially English- or French-speaking, literary domains – to establish, through the accounts of direct intuitive experiences, the key points in order to infer the essential features of the practice. The *trait d'union* is precisely the journey without dwelling on gender or ideological separatism. The remarks emerging from the narrative threads of the itinerant adventures multiply, often through the use of metaphors and similes, the meanings given to travel and to the symbiotic and organic relationship between the practice and the art of writing. The travelers-writers, witnesses of the passing of time, of the transformation of space and also of the traveler's transformation, reflect on their pages the event-based and anthropological progress; by doing so, they also interpret the 'I', the Other, and the Otherness. Based on a comparative perspective, the exegetical practice is based on the targeted sampling methodology.

Keywords: *journey, traveller, sight, travel literature, Italian travelers*

Sguardi italiani: i concetti di “viaggio” e “viaggiatore”

Il presente intervento si pone come obiettivo quello di investigare quali siano le definizioni e le interpretazioni dei postulati tipici del viaggio inteso come pratica di (tras)formazione dell'identità del soggetto viaggiante. Assiomatica è, infatti, l'associazione tra il viaggio e la scrittura in quanto trascrizione mitopoietica della memoria esperienziale. Si attingerà perciò, in una prospettiva tutta italiana, alla produzione odepatica di viaggiatori-autori italiani –evitando i grandi del genere che generalmente appartengono ad altri panorami letterari, soprattutto di lingua inglese o francese – per stabilire, attraverso i resoconti dell'esperienza intuitiva diretta, i punti cardine utili per l'estrapolazione delle caratteristiche essenziali della pratica. Il *trait d'unio*n è proprio il viaggio stesso senza soffermarsi su separatismi di genere o ideologici. Dal filo narrativo delle avventure itineranti scaturiscono considerazioni che, spesso sfruttando metafore e similitudini, moltiplicano i significati attribuiti alla mobilità e alla relazione simbiotica e organica tra la pratica del viaggiare e l'arte della scrittura. I viaggiatori-scrittori, testimoni dello scorrere del tempo e del trasformarsi dello spazio nonché della trasformazione identitaria dell'io viaggiante, riflettono sulle pagine odepatiche l'evolversi evenemenziale e antropologico interpretando l'Io, l'Altro e l'Altrove. Basandosi su una prospettiva comparatistica, la pratica esegetica si fonda sulla metodologia del campionamento mirato.

Parole-chiave: *viaggio, viaggiatore, sguardo, odepacia italiana, viaggiatori italiani*

Elena PÎRVU

Universitatea din Craiova
elena_pirvu@outlook.com

Italians and Italian Language in *Descrierea Moldovei* ('Description of Moldavia', 1711) by Dimitrie Cantemir

In the Romanian principalities, the interest for Italy and for the Italian language is linked above all to the historical thought and the cultural movement from the epoch of Romanian humanism, and since then it has never ceased.

Therefore, the present work aims to describe and analyze the references to Italians and Italian language in *Descrierea Moldovei* ('Description of Moldavia', 1711) by Dimitrie Cantemir, a monograph that briefly includes everything: geography, climate, fauna, vegetation, observations on ceremonials from the Moldavian court, traditions of the people, the Moldavian dialect and letters used by the Moldavians.

Keywords: *Italy, Italian language, Moldavian dialect, Dimitrie Cantemir*

Gli italiani e l'italiano nel volume *Descrierea Moldovei* ('Descrizione della Moldavia', 1711) di Dimitrie Cantemir

Nei principati romeni, l'affermazione dell'interesse per l'Italia e per la lingua italiana è legata soprattutto al pensiero storico e al movimento culturale dall'epoca dell'umanesimo romeno, e da allora non è cessato mai.

Perciò il presente lavoro si propone di descrivere e analizzare i riferimenti agli italiani e all'italiano presenti nel volume *Descrierea Moldovei* ('Descrizione della Moldavia', 1711) di Dimitrie Cantemir, una monografia che comprende in breve di tutto, geografia, clima, fauna, vegetazione, osservazioni sui ceremoniali dalla corte della Moldavia, sulle tradizioni del popolo, sulla parlata moldava e sulle lettere usate dai moldavi.

Parole-chiave: *Italia, Italiano, parlata moldava, Dimitrie Cantemir*

Alessandro ROSELLI
Università degli Studi di Szeged
a_rosselli_szeged@yahoo.it

The Journey of Corrado Alvaro in the Sovit Union in His Private Diary, *Almost a life* (1950)
Between the spring and the summer of 1934, Corrado Alvaro was in the Soviet Union, at work for the Turin's newspaper "La Stampa". His articles have been published in this newspaper and, one year later in the book *The masters of deluge*, Milano, Mondadori, 1935. But Corrado Alvaro wrote his more personal impressions on the USSR only in his private diary, *Almost a life* (1950), nowadays a forgotten but very interesting book, not only for its notes on the USSR.

Keywords: *Alvaro, 1934, journey, Soviet Union, diary*

Il viaggio di Corrado Alvaro in Unione Sovietica nel suo diario intimo, *Quasi una vita* (1950)

Fra la primavera e l'estate del 1934, Corrado Alvaro era in Unione Sovietica, al lavoro per il giornale di Torino "La Stampa". I suoi articoli vennero pubblicati in quel giornale e, un anno dopo, nel volume *I maestri del diluvio*, Milano, Mondadori, 1935. Ma Corrado Alvaro scrisse le sue impressioni più personali sull'URSS solo nel suo diario intimo, *Quasi una vita* (1950), oggi un libro dimenticato ma molto interessante, non solo per le sue note sull'URSS.

Parole-chiave: *Alvaro, 1934, viaggio, Unione Sovietica, diario*

Oana SĂLIŞTEANU
Universitatea din Bucureşti
salioana@gmail.com, oana.salisteianu@lls.unibuc.ro

A Mystical Poet and his Journeys between Earth and Heaven. Notes on the Romanian Version of Iacopone da Todi's *Laude*

In Iacopone da Todi's *Laude* toponyms and ethnonyms are not uncommon. But only very few (Todi, Riguerci, Monte Palestrina) maintain their rigorous deictic value, while most of them are referred to for their symbolic value (Paris, Bologna, Assisi, Rome) or fade into an indistinct imaginary journey on a map precariously drawn by real places but also by peoples largely known mainly by their heresies, as obvious in *Lauda* 47. But for a 13th-century Mystic poet changing place did not necessarily mean changing geographic location. A heavenly journey was much more valuable and desirable and *Lauda* 65, 9, 36 demonstrate the spiritual loftiness of the ecstatic monk, able to fly across the three heavens that he describes in order to reach his union with God's love. The paper aims to illustrate the Franciscan's spiritual journeys in the Romanian translation of Iacopone's *Laude*.

Keywords: *Iacopone da Todi, Romanian translation, toponyms, ethnonyms*

I viaggi terreni e i viaggi celesti di un poeta mistico. Note sulla versione rumena delle *Laude* di Iacopone da Todi

Nel *Laudario* iacoponico i toponimi e gli etnonimi non sono rari. Solo pochissimi però (Todi, Riguerci, Monte Palestrina) mantengono un rigoroso valore deittico, mentre la maggior parte acquisiscono un valore simbolico (Parigi, Bologna, Assisi, Roma) o sfumano in un indistinto viaggio immaginario su una mappa precariamente tracciata, fra luoghi reali e popoli conosciuti soprattutto grazie alle loro eresie, come succede nella Lauda 47. Ma per un mistico del XIII secolo cambiare luogo non significava necessariamente cambiar posizione geografica. Il viaggio

celeste era molto più pregevole e ambito e le Laude 9, 65, 36 testimoniano l'elevatezza spirituale del frate capace di percorrere in estasi i tre cieli che descrive per raggiungere pienamente l'unione con l'amore di Dio. Il lavoro si propone di illustrare i tragitti terreni e celesti del francescano nella traduzione rumena fatta dall'autrice.

Parole-chiave: *Iacopone da Todi, traduzione rumena, toponimi, etnonimi*

Aleksandra Teresa SCHYMALLA

Università di Varsavia

a.schymalla@gmail.com

A Plaque on via Mazzini by Giorgio Bassani: the Journey of Memory and Non-memory through the Spiritual and Physical Topography of the City

Giorgio Bassani is a master of reconstruction of non-existent worlds with material made of names, surnames and toponyms. The parallel of the lived reality, an unlit "historic" image full of melancholic mists should consist of a coherent literary work. The journey inside Bassani's Ferrara is only possible thanks to the revival of the city through a series of stories drawn from the non-existing world. According to Michel Foucault, the proper noun in Proust is a poetic equivalent of memory, allowing a strong connection with the reality that moves away: Bassani is doing the same thing while sketching a network of existing roads, and a gallery of characters. The title "plaque" is a place of commemoration, but in the same time of oblivion par excellence: a place of false memory, shocked by the return of the commemorated from an extermination camp.

The work of the Italian writer who, founding the proper act of writing on the basis of the re-enactment, weaves a topographic network to fill the void with homogeneous literary creation, is a starting point for a reflection on the physical places of commemoration, which remain opposed to the spiritual, full images of the past. The Bassani's journey is a step from the blurriness to the sharpness of the image, an action that the author himself referred to as a slow motion shooting. It is a return from the afterlife, marked by the experience of the Shoah, and that, characteristic of the author, difficult attempt to reconcile the past with the present. The Bassani's journey, which he himself considers essential for every art and confession, is aimed at finding an objective reality, rather than a profound subjective "I", and wants to present itself as a continuous penetration in time and space.

Keywords: *Bassani, memory, commemoration, journey, place*

Una lapide in via Mazzini di Giorgio Bassani: il viaggio della memoria e non-memoria attraverso la topografia spirituale e fisica della città

Giorgio Bassani è un maestro della ricostruzione di mondi inesistenti con tessuto fatto di denominazioni, cognomi e toponimi. Il parallelo della realtà vissuta, di una spenta immagine storica colma di nebbie melanconiche, deve essere costituito da una coerente opera letteraria. Il viaggio nella Ferrara di Bassani diventa possibile grazie al risorgimento della città dalle rovine attraverso una serie di storie ricavate da un mondo ormai inesistente. Secondo Michel Foucault, in Marcel Proust il nome proprio costituisce un equivalente poetico del ricordo, consentendo un forte ancoraggio nella realtà che si allontana: Bassani esegue un simile intervento abbozzando reti di strade e gallerie di personaggi. La lapide in via Mazzini è un luogo della commemorazione, eppure dell'oblio per eccellenza: il luogo della falsa memoria, violentato dal ritorno del commemorato dal campo di sterminio. L'opera dello scrittore italiano il quale, basando il proprio atto della scrittura sul fondamento della rievocazione, tesse una rete topografica per riempire il vuoto con un'omogenea creazione letteraria, costituisce un punto di partenza per una riflessione sui luoghi fisici della commemorazione, che rimangono in

opposizione alle spirituali, piene immagini del passato. Il viaggio bassaniano è un passo dallo sfocato alla nitidezza dell'immagine, azione che dall'autore stesso fu paragonata a una lentissima ripresa cinematografica. È un ritorno dall'aldilà, segnati dall'esperienza della Shoah, e quel, caratteristico nell'autore ferrarese, faticoso tentativo di conciliare il passato con il presente. Il viaggio dell'autore, da lui stesso ritenuto indispensabile per ogni arte e confessione, è volto a ritrovare una realtà obiettiva, piuttosto che un profondo "io" soggettivo, e vuole presentarsi come una continua penetrazione nel tempo e nello spazio.

Parole-chiave: Bassani, memoria, commemorazione, viaggio, luogo

Barbara STAGNITTI
Università Cattolica del Sacro Cuore, Milano
barbara.stagnitti@unicatt.it

Between Symbolisms and Cosmic Forces: *Viaggio di Gararà* of Benedetta

Original and evocative work of the twentieth century avant-garde, the second of a triptych inaugurated by *Le forze umane* (1924) and concluded with *Astra e il sottomarino* (1935), *Viaggio di Gararà* by Benedetta Cappa Marinetti saw the light in 1931 at the publisher Morreale of Milan, intended for reading and, as the subtitle suggests (*Cosmic novel for theater*), to representation.

Among symbolisms, imaginative scenarios, abstract figurations and chromatic sensitivity that enriches the dictation of writing, it tells the wanderings of Gararà, personification of the measuring Logic, through the primordial reign of the Dynamic Matter, the reign of the Will-Tensions and the heavenly one of the Creative Freedom, looking for an understanding of the mysteries of the universe.

In its topographic tripartition and in its allegorical implant, on the model of Dantes's *Divina Commedia*, the 'travel' – as experience and as philosophical itinerary – ends with the dissolution of Gararà in dust and, in the topical clash between Fire and Light, with the victory of the second element, emblem of the soul that shines, of the transcendental force, of the immortality of the Art.

Keywords: travel, Gararà, symbolisms, Matter, Light

Tra simbolismi e forze cosmiche: *Viaggio di Gararà* di Benedetta

Testo originale e suggestivo dell'avanguardia novecentesca, il secondo di un trittico inaugurato da *Le forze umane* (1924) e conclusosi con *Astra e il sottomarino* (1935), *Viaggio di Gararà* di Benedetta Cappa Marinetti vide la luce nel 1931 presso l'editore Morreale di Milano, destinato alla lettura e, come suggerisce il sottotitolo (*Romanzo cosmico per teatro*), alla rappresentazione. Tra simbolismi, scenari immaginifici, figurazioni astratte e sensibilità cromatica che arricchisce il dettato della scrittura, esso racconta le peregrinazioni di Gararà, personificazione della Logica misuratrice, attraverso il regno primordiale della Materia Dinamica, il regno delle Volontà-Tensioni e quello paradisiaco delle Libertà Creatrici, alla ricerca di una comprensione dei misteri dell'universo.

Di chiara ascendenza dantesca la tripartizione topografica e l'impianto allegorico del 'viaggio' – come esperienza e come itinerario filosofico – destinato a concludersi con il dissolvimento di Gararà in polvere e, nel topico scontro tra Fuoco e Luce, con la vittoria del secondo elemento, emblema dell'anima che rifugge, della forza trascendentale, dell'immortalità dell'Arte.

Parole-chiave: viaggio, Gararà, simbolismi, Materia, Luce

Guadalupe VILELA RUIZ
Università per Stranieri di Perugia
guadalupe.ruiz@unistrapg.it

París (impresiones de un emigrado) and En el País del Arte (tres meses en Italia): two Literary Itineraries of a Spanish in Exile

Vicente Blasco Ibáñez, not only a prolific Spanish writer, but also a film director and a political militant, fled from his native city, Valencia, because of his political views once 1890 and again in 1896. His long and strenuous wandering is recounted in the travel chronicles, evocatively titled: *París (impresiones de un emigrado)* -1893- and *En el País del Arte (tres meses en Italia)* -1896. The date of presentation of the books doesn't coincide with the date of publication because the volumes were sent to press only by the return of Blasco in Spain. The purpose of this study is to establish a comparison between the two travel chronicles.

Keywords: *travel chronicles, exile, Paris, Italy, Valencia*

París (impresiones de un emigrado) e En el País del arte (tres meses en Italia): due itinerari letterari di uno Spagnolo in esilio

Il prolifico scrittore spagnolo Vicente Blasco Ibáñez, nonché noto regista cinematografico e militante politico dovette fuggire dalla natia Valencia, dapprima nel 1890 e in seguito nel 1896, a causa delle sue idee repubblicane. Del suo lungo e gravoso errare si trova testimonianza nelle cronache odeporee allusivamente intitolate: *Parigi (impressioni di un emigrato)*-1890- e *Nel paese dell'arte (tre mesi in Italia)*-1896-. La data di redazione dei testi non coincide con quella di pubblicazione giacché esse furono date alle stampe solo al rientro in Spagna dell'autore. Nel presente intervento si cercherà di istituire un confronto fra i due testi odeporei.

Parole-chiave: *cronaca odeporea, esilio, Parigi, Italia, Valencia*

LITTÉRATURES FRANÇAISE ET FRANCOPHONES

Cem Michel ALGUL

Université Paris Sorbonne IV - Ecole doctorale III - CELFF

cem-9@hotmail.fr

The Ottoman alterity in the French Travel Literature of the Sixteenth Century

In the eyes of the Western world, the existence of the Ottoman Empire takes a real consistency only from 1453 and the capture of Constantinople by them. The recognizing process of this new power is slow, but the Sultans' conquest policies give birth to a fear mixed with fascination, especially at the beginning of the 16th century with the reign of Selim I. Only it is with Soliman that one will qualify as "Magnificent" that the expansion continues and pushes the western powers to look into the Turkish situation. Italy already trades with the Ottomans because of their geographical proximity but the rest of the Christian world is fiercely opposed to these representatives of Islam, except for France, through Francis I who tries to establish commercial but also political bonds with the Sublime Porte from the year 1525 and the defeat of Pavie. Francis I, criticized by the western kingdoms for his alliance, then adopts a contradictory attitude through treaties and commitments with Soliman and Charles V, exposing the instability of French Levantine politics and the need to control this threatening Other. In 1535, the Ottoman Empire allows the installation of an embassy, and marks the beginning of political trips to which many scholars will join as cultural emissaries. Travel literature will therefore be of great importance and travelers will follow one another. These men, learned and literate, accompany the diplomats during their travels in the empire. Their different profiles allow us to better understand the Ottoman vision of the sixteenth century that they, consciously or not, wanted to convey for political, cultural, sociological, or historical reasons... These travel stories constitute evidence of the perception and transcribing of an alterity as crucial as the Ottoman's one in the sixteenth century.

Keywords: *travel, knowledge, alterity, identity, politics*

L'altérité ottomane dans la littérature de voyage française du XVIe siècle

Aux yeux du monde occidental, l'existence de l'Empire Ottoman ne prend une véritable consistance qu'à partir de 1453 et la prise de Constantinople par le dernier. Le processus de reconnaissance de cette nouvelle puissance est lent mais les politiques de conquête des sultans font naître une peur mêlée de fascination, notamment au début du XVIe siècle avec le règne de Selim Ier. Seulement c'est avec Soliman qu'on qualifiera de « Magnifique » que l'expansion continue et pousse les puissances occidentales à se pencher sur la question turque. L'Italie commerce déjà avec les ottomans du fait de leur proximité géographique mais le reste du monde chrétien s'oppose farouchement à ces représentants de l'Islam, seule la France se distingue par le biais de François Ier en essayant de nouer des liens commerciaux mais aussi politiques avec la Sublime Porte et ce, dès l'année 1525 et la défaite de Pavie. François Ier, critiqué par les royaumes occidentaux pour son alliance, va adopter une attitude contradictoire à travers des traités et des engagements avec Soliman et Charles Quint, mettant à jour l'instabilité de la politique levantine française et la nécessité de contrôler cet Autre menaçant. En 1535, l'Empire Ottoman autorise l'installation d'une ambassade et marque ainsi le début de voyages politiques auxquels vont se joindre nombre d'érudits en tant qu'envoyés culturels. La littérature de voyage va donc prendre une grande importance et les voyageurs vont se succéder. Ces hommes, savants et lettrés, accompagnent les diplomates au cours de leurs déplacements dans l'empire. Leurs différents profils nous permettront de mieux appréhender la vision de l'Ottoman du XVIe siècle que ces voyageurs ont, consciemment ou non, permis de véhiculer pour

des raisons politiques, culturelles, sociologiques, historiques... Ces récits de voyage constituent des preuves de la perception et de la retranscription d'une altérité aussi cruciale que l'altérité ottomane (qui compte une certaine population roumaine) du XVIe siècle.

Mots-clés : *voyage, savoir, altérité, identité, politique*

Aurora Manuela BAGIAG

Université de Médecine et de Pharmacie « Iuliu Hațieganu », Cluj-Napoca, Roumanie
aurora.bagiag@yahoo.fr

Living Under the Sign of Departing. Panait Istrati's *Chardons du Baragan*

Voyage is not only one of Panait Istrati's favourite literary themes, but also and mainly a major poetic principle. In a fictional universe constructed upon the craving need to leave, departure is the starting point of a movement which sets a distance between here and there, between before and after, most and foremost, between the same and the other. Our study aims to analyse, from both a poetic and thematic perspective, the *topos* of leaving in Panait Istrati's *Chardons du Baragan*. This *topos*, particularly complex in this novel, is built through a series of metaphors, among which the thistle's wandering swayed by the wind, the children's race to follow them, the waving movement of the desert, but also the great father and son travel across Baragan in searching of a better life and the orphans' escape from the sieged village toward the unknown. The departure suggests differently an initiating voyage which reveals a social dimension accompanied by a fantastic vision of the reality. But it also represents the narrative model of a threefold adventure, the musical architecture of which is marked by this leitmotiv.

Keywords: *adventure, thistle, departing, social dimension, fantastic*

Vivre sous le signe du départ. *Les Chardons du Baragan* de Panaït Istrati

Le voyage représente non seulement un thème privilégié de la littérature de Panaït Istrati, mais surtout un principe poétique majeur. Dans un univers fictionnel qui se construit autour du besoin impérieux de partir, le départ représente le moment initial d'un mouvement qui établit une distance entre un ici et un là-bas, entre un avant et un après et surtout entre le Même et l'Autre. Notre étude se propose d'analyser, dans une perspective thématique et poétique à la fois, le *topos* du départ dans *Les Chardons du Baragan* (1928). Ce *topos*, qui présente une épaisseur et une complexité particulières dans ce récit se décline en une suite de métaphores, dont l'errance des chardons entraînés par le vent, la course des enfants qui les poursuivent, le mouvement ondulatoire du désert, mais aussi le grand départ du père et du fils à travers le Baragan à la recherche d'une vie meilleure et la fuite des orphelins du village assiégué vers l'inconnu. Le départ propose ainsi un parcours initiatique, qui révèle une dimension sociale conjuguée à une vision fantastique de la réalité. Mais il représente également la matrice narrative d'une aventure tripartite, dont l'architecture musicale est ponctuée par ce leitmotiv.

Mots-clés : *aventure, chardon, départ, dimension sociale, fantastique*

Alina CHERRY

Wayne State Université, Detroit, États-Unis

alina.cherry@wayne.edu

Tourist despite Himself: Voyages, Hyper-Places, and Postmodernity in Jean-Philippe Toussaint

In addition to the playful turns and jocular tone that characterize Jean-Philippe Toussaint's books, the theme of the voyage is one of the mainstays of a corpus that exhibits a great variety of themes and styles. Whether on a smaller geographical scale (France and Europe), or larger (Asia), Toussaint's narrators travel frequently. This, despite their apathetic character and pronounced penchant for stasis. By recounting numerous voyages, Toussaint generates a variety of descriptions of landscapes, cities, or places in Europe and Asia. However, what surprises us in these descriptions is that the eye doesn't linger on the beauty or the touristic attributes of the places described, as one would expect in travel narratives, but on construction sites, vacant lots, or suburban areas where debris and abandoned buildings abound. Moreover, these places, which are described in deprecative terms (dirty, polluted, etc.) are subject to a loss of specificity that makes them indistinguishable from each other, regardless of their unique geographical location. By focusing on a few urban sites mentioned in Toussaint's work (in particular in the novels *L'Appareil-photo*, *La Télévision*, and *Fuir*), I propose to read them as a form of resistance to the attractions of tourism, which is perceived as a deleterious byproduct of today's consumer society. If Toussaint turns away from the commonplaces of the travel narrative, it is to take a critical look at the contemporary world, but also to suggest ways to subvert the codes of a society at grips with globalization.

Keywords: *Jean-Philippe Toussaint, anti-travel, hyper-space, no-space, postmodernity*

Le touriste malgré lui: voyages, hyper-lieux et postmodernité chez Jean-Philippe Toussaint

Outre les tournures ludiques et le ton badin auxquels on reconnaît les livres de Jean-Philippe Toussaint, le thème du voyage est l'une des constantes d'une œuvre qui se distingue par une grande variété thématique et stylistique. Que ce soit à une échelle géographique plus restreinte (la France et l'Europe), ou plus vaste (l'Asie), les narrateurs de Toussaint se déplacent fréquemment. Ceci, malgré leur caractère apathique et leur penchant marqué pour la stase. Les nombreux voyages que nous propose Toussaint engendrent des descriptions variées de paysages, de villes, ou de lieux situés en Europe et en Asie. Or, ce qui surprend dans ces descriptions, c'est que l'œil s'attarde moins sur le pittoresque ou les particularités touristiques des lieux, comme on pourrait s'y attendre dans des récits de voyage, que sur des sites de construction, des terrains vagues, ou des quartiers de banlieue où abondent les débris et les bâtiments abandonnés. Par ailleurs, ces endroits qui sont décrits en termes dépréciatifs (sales, pollués, etc.) font l'objet d'une perte de spécificité qui les rend indiscernables les uns des autres, quelle que soit leur localité géographique. En me concentrant sur quelques sites urbains évoqués dans l'œuvre de Toussaint (en particulier dans les romans *L'Appareil-photo*, *La Télévision* et *Fuir*) je propose de les lire comme une forme de résistance aux吸引ts du tourisme perçu comme l'une des émanations de la société de consommation. Si Toussaint se détourne des lieux communs du récit de voyage, c'est pour poser un regard critique sur le monde contemporain, mais également pour suggérer des manières de subvertir les codes d'une société aux prises avec la mondialisation.

Mots-clés : *Jean-Philippe Toussaint, antivoyage, hyper-lieux, non-lieux, postmodernité*

Ioana-Rucsandra DASCĂLU
Université de Craiova, Roumanie
rucsicv@yahoo.com

Travel and Barbarity with Michel de Montaigne and René Descartes

Although living almost in the same epoch, specialists consider that between Montaigne and Descartes there is a greater gap than between the XVIIth and the XXIst century. Montaigne highly appreciates ancient cultures. In the first volume of his *Essays*, *Des Cannibales*, Montaigne mixes ancient and modern lands, criticizing prejudices that consider to be barbarian all that is foreign. Atlantid and the isles discovered by the Carthaginians are ancient myths that Montaigne exposes. He also writes about the Antilles and Brazil (Antarctic France), blaming his contemporaries for « having the eyes larger than the stomach and more curiosity than capacity ». René Descartes spent more time after his studies at La Flèche abroad than in France. Changing domiciles often, Descartes calls his exile « a desert ». In Discours de la méthode he displays the same interest for travels, inspired by Montaigne's philosophy (de Sacy) : « It is good to know something about the customs of different people » and he confesses having spent his youth « travelling, having seen courses and armies, people of different conditions, having acquired much experience, going through all that fortune proposed me ... ». In the end I will take up Descartes' stay in Sweden, « the country of bears and of glaciers » from his death in 1649 until 1650, the year of his death.

Keywords : *mythical lands, exploration, exile, traditions, climate*

Le voyage et la barbarie chez Michel de Montaigne et chez René Descartes

Bien que s'avoisinant comme époque de leur existence, selon les spécialistes, Montaigne et Descartes seraient séparés par un écart plus grand que celui entre le XVIIe siècle et le XXIe siècle. Montaigne est antiquisant. Dans le chapitre du premier tome des *Essais*, *Des cannibales*, que je vais présenter, Montaigne mêle contrées anciennes et modernes, repoussant les préjugés qui qualifient de « barbare » tout ce qui est étranger. L'Atlantide et les îles découvertes par les Carthaginois sont des mythes anciens que Montaigne rappelle. En revenant à son temps, il parle des Antilles et du Brésil (France Antarctique), critiquant ses contemporains d'avoir « les yeux plus grands que les ventres et plus de curiosité que de capacité » et de ne considérer justes « que les opinions et usances des pays où ils sont ». René Descartes a passé plus de temps après ses études au Collège jésuite de La Flèche à l'étranger qu'en France : vingt-six ans vécus ailleurs sur six ans dans le pays natal. Changeant de ville très souvent, Descartes appelle son exil hollandais « un désert ». Le *Discours de la méthode* témoigne de cet intérêt notable de notre auteur pour les voyages, inspiré aussi par la philosophie de Montaigne (de Sacy). « Il est bon de savoir quelque chose des mœurs des divers peuples ». En fin de compte, le séjour de Descartes en Suède, pays des « ours et des glaciers » entre 1649 et l'année de sa mort, 1650 fera également l'objet de cette communication.

Mots-clés : *contrées mythiques, exploration, exil, mœurs, climat*

Alexandra DĂRĂU-ȘTEFAN
Université Babes-Bolyai de Cluj-Napoca, Roumanie
stefanalexandra85@yahoo.com

J.-M.G. Le Clézio's novel Alma : A journey towards Agapè

Jean-Marie Gustave Le Clézio's literary work is now inseparable from the travelling and wandering themes. Turned towards elsewhere and otherness, unable to settle down permanently, the writer travels the world as well as his characters. Travel is essential to his

writing and he confesses it without hesitation: "If I stop travelling, I stop working." In his penultimate novel *Alma*, published in October 2017, the journey can be observed on two different levels:

1. The physical, geographical journey undertaken by the character who roams the earth, as this is the fate of an incomplete being in search of happiness, feeling that seems to be constantly fading away.
2. The spiritual journey of the character, taken concurrently with the physical one. It is a real journey towards charity love, as proceeding to an attentive reading of the leclézien text, we shall discover the seven corporal works of mercy found at the core of Christianity. Consequently, our communication aims to follow the physical and spiritual itinerary of the character, using an analytical framework borrowed from theology, a framework that will follow the corporal acts of charity: feed the hungry, give drink to the thirsty, shelter the traveler, clothe the naked, comfort the sick, visit the prisoners, and bury the dead. Starting from the words of Thomas Aquinas, Ceslas Spicq and Michel Messier, we hope to achieve a new reading of the leclézien work by drawing a scriptural map of the charity love, a journey with seven stops in the direction of Agapè. In the novel, the sale is replaced by the gift, the loan by the alms, grabbing by sharing, revenge by pardon, egoism by altruism, hate by love.

Keywords: *Alma, Le Clézio, journey, otherness, Agapè*

Alma de J.-M.G. Le Clézio : Un voyage au pays de l'Agapè

L'œuvre de Jean-Marie Gustave Le Clézio est aujourd'hui indissociable des thèmes du voyage et de l'errance. Tourné vers l'ailleurs et l'altérité, incapable de poser définitivement ses bagages, l'écrivain parcourt le monde entier de même que ses personnages. Le voyage est indispensable à son écriture et il l'avoue sans hésitation : « Si je ne voyage plus, je n'écris plus ». Dans son avant-dernier roman *Alma*, publié en octobre 2017, le voyage est repérable à deux niveaux différents :

1. Le voyage physique, géographique, entrepris par le personnage qui erre sur la terre, car ceci est le sort d'un être incomplet, à la recherche d'un bonheur qui semble lui échapper.
2. Le voyage spirituel du personnage, effectué toujours en marchant. C'est un véritable voyage vers l'amour de charité, car à une lecture attentionnée du texte leclézien nous y découvrirons les sept œuvres de la miséricorde corporelle se trouvant au cœur du Christianisme. Par la suite, notre communication se propose de suivre les déplacements physique et spirituel du personnage, en utilisant une grille d'analyse empruntée à la théologie, grille qui suivra les actes de bienfaisance relevant du corporel : donner à manger à ceux qui ont faim, donner à boire à ceux qui ont soif, donner l'hospitalité aux étrangers, vêtir ceux qui sont nus, soigner les malades, visiter les prisonniers, et ensevelir les morts. En nous appuyant sur les propos de Thomas d'Aquin, Ceslas Spicq et Michel Messier, nous espérons aboutir à une lecture nouvelle de l'œuvre leclézienne et tracer une cartographie scripturale de l'amour de charité, un parcours à sept arrêts en direction de l'Agapè. Ici, la vente est remplacée par le don, le prêt par l'aumône, l'accaparement par le partage, la vengeance par le pardon, l'égoïsme par l'altruisme, la haine par l'amour.

Mots-clés : *Alma, Le Clézio, voyage, altérité, Agapè*

Modibo DIARRA

Université des Lettres et des Sciences Humaines de Bamako, Mali
diaravan33@gmail.com

Travel and Cultures Expressions in *Under the Storm* and *Season of Traps* by Seydou Badian

Moving from one place to another offers the opportunity to discover new horizons, meet other people and understand differences and commonalities that we may have with others. In the novels of Seydou Badian, the travel permits protagonists to make an incursion into their cultures of origin and figure out certain aspects of the tradition. In *Under the Storm*, Kany and Birama travel by train to pay a visit to their uncle in the village. Along the way, discussions with other travelers and some scenes draw particularly attention to the African traditional culture and some Africans' viewpoints on the white people and their conception. The *Season of Traps* also discloses aspects of the African culture related to beliefs that may seem outlandish in the eyes of foreigners. It also allows making judgments about the Western culture at given times. The main character, having lived in Europe for a long time, seems to be in contrast with the customs of the village. The dean of the family summoned him for explanation. The setting of the action in the novels is the bush and our analysis focuses exclusively on some chapters of the two novels, because the travel is not the main theme treated. A cross-sectional study will allow us to discuss in depth some notions of African culture and thoughts on the western culture.

Keywords: *travel, culture, western, village and tradition*

Voyage et regards sur les cultures dans *Sous l'orage* et la *Saison des pièges* de Seydou Badian

Le déplacement d'un lieu à un autre offre l'opportunité de découvrir d'autres horizons, de rencontrer d'autres personnes et de cerner mieux les différences et les points communs que l'on peut avoir avec les autres. Dans les romans de Seydou Badian, le voyage permet aux protagonistes de faire une incursion dans leurs cultures d'origine et permet de découvrir certains aspects de la tradition. Dans *Sous l'orage*, Kany et Birama voyagent par train pour rendre visite à leur oncle au village. En cours de chemin, des discussions avec les autres voyageurs et certaines scènes retiennent particulièrement l'attention sur la culture traditionnelle africaine et le point de vue de certains africains sur les Blancs et leur conception des choses. *La Saison des pièges* dévoile également des aspects de la culture africaine en rapport avec les croyances qui peuvent paraître aberrantes aux yeux de l'étranger. Le roman permet tout aussi de porter des jugements sur la culture occidentale à certains moments. Au fait, le personnage principal, ayant longtemps séjourné en Europe, semble être en contradiction avec les coutumes du village. Il est donc convoqué par le doyen de la famille pour s'expliquer. Dans les romans, le cadre de l'action est la brousse et notre analyse s'intéresse exclusivement à quelques chapitres des deux romans, car le voyage n'est pas le sujet principal traité dans les deux livres. Une étude transversale nous permettra de débattre à fond certaines notions de la culture africaine et certaines pensées sur la culture occidentale.

Mots-clés : *voyage, cultures, tradition, Afrique (africaine), Occident*

Monica GAROIU

Université de Tennessee à Chattanooga, États-Unis

monica-garoiu@utc.edu

Albert Camus's Travel Writings

Travel has always fascinated writers all the while leaving indelible marks on their ways of translating the encounter with an unusual nature, "in the presence of unexpected things and people" (Victor Segalen, *Essay on Exoticism*, 31). The texts born of these confrontations reflect not only a lived experience, but also an aesthetic and critical vision. In this paper, we will analyze the poetics of space in the works of Camus: on one hand, its grounding in a privileged and protective world – the Mediterranean space; on the other hand, the anxiety of the new, the "Difference", especially in relation to Camus's American experience, a nearly missed encounter. The seeds of this poetics of space are already present in Camus's Notebooks and American Journals and appear in a more elaborated form in *Nuptials*, respectively *The Rains of New York*, texts which constitute the subject of our analysis.

Keywords: *travel, poetics of space, Camus, Nuptials, The Rains of New York*

Le voyage chez Albert Camus

Le voyage a toujours séduit les écrivains tout en laissant des traces indélébiles sur leur manière de traduire le choc devant une nature inouïe, « en présence des choses et des gens inattendus » (Victor Segalen, *Essai sur l'exotisme*, 31). Les textes nés de ces « rencontres » reflètent non seulement une expérience vécue, mais aussi une vision esthétique et critique. Dans ce travail, nous tenterons d'analyser la poétique de l'espace chez Camus, d'un ancrage dans un monde privilégié et protecteur – l'espace méditerranéen – à une angoisse de la nouveauté, voire de la « Différence », notamment par rapport à son expérience américaine, toute proche d'un rendez-vous manqué. Présente déjà en germes dans les *Carnets* et les Journaux de voyage, cette poétique camusienne de l'espace s'élabore respectivement dans *Noce*s et *Pluies de New York*, textes qui feront l'objet de notre analyse.

Mots-clés : *voyage, poétique de l'espace, Camus, Noce, Pluies de New-York*

Frank GREINER

Université Charles-de-Gaulle – Lille3

frank.greiner@free.fr

Francion's Travels

The travel theme form a particularly revealing subject of study when we're interested in the transfer and adaptation of the Spanish picaresque novel in French comic stories. In Spanish literature we see triumph the Christian model of homo viator for whom the journey is synonymous with harsh tribulations leading up to the moment of a conversion, but the picaresque travel depicted by the french authors loses his theological orientation and allows the advent of a new conception of humanity disengaged from its religious bearings. Our communication will enlighten the forms, issues, and the meanings of this transformation using the example of the *Histoire comique de Francion*. Charles Sorel's novel is all the more interesting because it borrows significantly from the Spanish intertext, while offering new visions of the travel in its successive versions of 1623, 1626 and 1633. This travel takes at first the shape of a wandering which denotes a sharp departure from Christian values. It is combined with a libertine philosophy of life emphasising the randomness, the pursuit of pleasure and the donjuanism. The erratic trip metamorphoses then on loving pilgrimage towards the holy city of

Rome where Francion joined Naïs, beautiful young woman, but also symbol of his passage to a wisdom that should be understood in the light of the news ideals of his time : the « honnêteté » and the « galanterie ».

Keywords: French literature of 17th century, picaresque novel, comic histories, libertinage, social ideal of honesty.

Les Voyages de Francion

Le thème du voyage forme un sujet d'étude particulièrement révélateur quand on s'intéresse au transfert et à l'adaptation du roman picaresque espagnol dans les histoires comiques françaises. Là s'illustre le modèle chrétien de *l'homo viator* pour qui le voyage est synonyme de tribulations éprouvantes conduisant vers le moment d'une conversion, ici le voyage perd son orientation théologique et sert l'avènement d'une conception nouvelle de l'humanité, désancrée de ses repères religieux. Notre communication éclairera les formes, les enjeux et les significations de cette transformation à partir de l'exemple de *l'Histoire comique de Francion*. Le roman de Charles Sorel est d'autant plus intéressant qu'il emprunte beaucoup à l'intertexte espagnol, tout en proposant de nouvelles visions du voyage dans ses versions successives de 1623, 1626 et 1633. Celui-ci est d'abord associé à l'errance qui est aussi une prise de distance à l'égard des valeurs chrétiennes. Il se conjugue avec une philosophie libertine exaltant le hasard, la quête du plaisir, le donjuanisme. Il prend ensuite la forme d'un pèlerinage amoureux conduisant le protagoniste vers la ville sainte de Rome où il rejoint Naïs, belle jeune femme, mais aussi symbole du passage de Francion vers une nouvelle sagesse qui accorde beaucoup désormais aux idéaux mondains de l'honnêteté et de la galanterie.

Mots-clés : littérature française du XVIIe siècle, romans picaresques, histoires comiques, libertinage, idéal mondain de l'honnêteté

Lambert BARTHÉLÉMY

Université de Poitiers
barthelemy.lambert@orange.fr

Nomadic stories. Some Remarks on the Imaginary of Travel in Contemporary Fiction

In this paper, I would like to address the contemporary forms of the travel imagination. I would like to focus on texts by Jean Rolin, Andrzej Stasiuk, Vassili Golovanov, W. T. Vollmann and W. G. Sebald, all published during the two last decades. I would question 4 major conceptual operators at work in these travel writings in order to determine what could be considered the origin of the itinerance's impulsion. First of all is the perception, a phenomenal approach to the world, that insist on the marginal, the forgotten, on what Gilles Clément once called "Tiers-Paysage". The second of my operators is the memorial grasping of the landscape. The third one is the orchestration of ephemeral narratorial communities, which are essential for the transmission of knowledge about places. I found my fourth and last one in the use of hybrid writing forms in order to disturb the canonical separation of the factual and the fictional and try to reproduce the complexities and the cloudy multiplicities of all experience of the real world. Another operator could be the hermeneutical patch which is used to fill the gap of what travelling could have for a reason now. The teleology which inform all travel narratives is trapped in these contemporary texts, which allow to hear the real voices of the world and of the people living in it.

Keywords : nomadisme, perception, investigation, comparution, hybridation.

Récits nomades. Quelques remarques sur l'imaginaire du voyage dans la fiction contemporaine

Dans cette communication, je souhaiterais éclairer ce qu'est devenu l'imaginaire du voyage dans la fiction contemporaine. Pour cela, je propose de considérer quelques points de rapprochement possibles entre les textes de Jean Rolin, ceux d'Andrzej Stasiuk (*Sur la route de Babadag*), Vassili Golovanov (*Éloge des voyages insensés*), W. T. Vollmann (*Le Grand partout*) et W. G. Sebald (*Les Anneaux de Saturne*), tous parus au cours des deux dernières décennies. J'interrogerai quelques opérateurs majeurs de ces écritures itinérantes contemporaines, chercherai à déterminer, au fond, ce que déclenche l'itinérance – soit un mode singulier d'accès au et de consignation du réel. Le premier de ces opérateurs tient dans une approche phénoménale du monde (perception), qui insiste sur le mineur, le marginal ou le délaissé, sur ce que l'on peut, avec Gilles Clément, appeler « Tiers-paysage » ; le deuxième dans une saisie mémorielle des espaces (investigation), où s'articulent en général, tant bien que mal, souci individuel et destin collectif ; le troisième dans l'orchestration de communautés narratives éphémères, mais essentielles pour la transmission du savoir des lieux (comparution, délégation) ; le quatrième dans l'usage de formes d'écriture mixtes (hybridation), qui touchent, entre autres choses, à la partition canonique du factuel et du fabulé, et s'efforcent de restituer les complexités, les multiplicités, voire les turbidités qui tissent toute expérience du réel ; le cinquième, enfin, tient dans le bricolage herméneutique (sélection, interprétation) par lequel se voient comblées, du moins pour un temps, les attentes de sens, sans qu'il soit véritablement possible d'assigner de sens, unique, au périple. La téléologie qui informe l'imaginaire du voyage est ainsi prise au piège dans ces récits dromomanes, qui permettent d'entendre, sans nécessairement les mettre en ordre, les voix du monde et des hommes qui le peuplent.

Mots-clés : *nomadisme, perception, investigation, comparution, hybridation*

Eric C.G LEVÉEL

Stellenbosch Université, Afrique du Sud
eleveel@sun.ac.za

Transylvania, the Remote Borderland : *Karpathia* de Mathias Menegoz (2014) and *La Transylvanie et ses habitants* de Auguste de Gérando (1845)

Transylvania – Ardeal, Erdélyi, Siebenbürgen – fascinates the Western World for centuries. This fascination is rooted in myths and legends, as well as in somehow uncertain historical writings. The tutelary figure of Vlad the Impeller dominates the Transylvanian iconography in the West to the point of obscuring the multicultural and multilingual wealth of this land. The complexity and beauty of this remote land are more than often supplanted by the image of the blood-thirsty monster created by Bram Stoker or by the one of Rudolph de Gortz in Jules Verne's Transylvanian novel. Transylvania is the victim of clichés that Hollywood has heightened further. Before the Gothic fantasies of these two writers, some French-speaking travellers had visited this region without focusing on a so-called lugubrious atmosphere present there. Élisée Reclus published a travelogue in 1874 in a magazine entitled "Le Tour du monde" in Paris, but more importantly, Auguste de Gérando published two volumes, *La Transylvanie et ses habitants* (Transylvania and its inhabitants) a few years before the onset of the Spring of the People – Gérandi had married a Transylvanian aristocrat from a leading Hungarian family, the Telekis de Szek, and had moved to their estate near Satu Mare. His book depicts in detail this remote province of the Habsburg Empire, proud of its specificity but living somehow outside the said empire due to its deep singularity. This Transylvania can be found in Mathias Menegoz's novel which tells the story of a Hungarian aristocrat in 1833 who decides to move to his ancestral estate he has never visited after fighting a duel in Vienna, and taking his young Austrian bride with him and to their final downfall. If Menegoz's novel is interesting because of its renewal of the Historical novel genre in France, it is also the case because of the author's detailed depiction

of the Transylvanian ethnic patchwork, the tensions and hatred between the three “Nations” and the Vlach majority. Even if the plot does not entirely dismiss a certain clichéd iconography present in Jules Verne’s *The Carpathian Castle*, but its main focus is the dynamics at work in this remote borderland. This paper would like to draw a parallel between these two books, De Gérando’s fine observations echoing the historical ones developed by Menegoz. One can find in both books the reasons for the 1848 explosion but also the difficulty to reconcile the interests of various groups dominated by a Hungarian aristocracy far too often jealous of its privileges – what Miklós Banffy will describe in its Transylvanian Trilogy in the 1930s.

Keywords : *Transylvanie, de Gérandi, Menegoz, travels, history*

Transylvanie, la frontière distante : *Karpathia* de Mathias Menegoz (2014) et *La Transylvanie et ses habitants* de Auguste de Gérando (1845)

La Transylvanie – Ardeal, Erdélyi, Siebenbürgen – fascine l’Occident depuis de nombreux siècles. Cette fascination se fonde sur des mythes et des légendes, ainsi que sur des récits historiques plus ou moins vérifiés. La figure tutélaire de Vlad l’Empaleur domine entièrement l’iconographie transylvaine en Occident au point d’en faire oublier la richesse de cette terre multiculturelle et multilingue. La complexité et la beauté de cette terre lointaine sont bien trop souvent supplantées par l’image du monstre sanguinaire imaginé par Bram Stoker ou par celle de Rodolphe de Gortz chez Jules Verne. La Transylvanie souffre de ces clichés dont Hollywood s'est emparé. Avant les fantaisies « gothiques » de ces deux écrivains, certains voyageurs francophones avaient parcouru cette région sans en souligner son aspect soi-disant lugubre. Élisée Reclus publia un journal de bord en 1874 dans la revue « Le Tour du monde » de Paris, mais de façon plus importante encore, Auguste de Gérando publia deux volumes intitulés *La Transylvanie et ses habitants* en 1845 à l’orée du printemps des peuples – Gérandi avait épousé une aristocrate transylvaine magyare de la prestigieuse famille Teleki de Szek et s’était installé dans leur domaine proche de Satu Mare. Son livre décrit en détail une province éloignée de l’Empire Habsbourg, fière de sa spécificité mais vivant très en dehors du reste dudit empire, cultivant sa singularité profonde.

Cette Transylvanie, on la retrouve dans le roman de Mathias Menegoz qui narre les aventures d'un aristocrate magyar en 1833 qui décide de s'installer dans ses domaines ancestraux inconnus de lui après un duel à Vienne, entraînant dans sa course, et sa chute, sa jeune épouse autrichienne. Si l'intérêt du roman de Menegoz se situe dans le renouveau en France de la fresque historique, il se place également dans sa description détaillée de la mosaïque ethnique transylvaine, des tensions et haines entre les trois «nations» et la majorité « valaque ». Si l'intrigue ne peut parfois échapper à l'iconographie transylvaine du *Château des Carpathes*, elle s'intéresse surtout à la dynamique particulière de cette frontière distante. Notre communication aimerait établir un parallèle entre ces deux ouvrages : les fines observations de Gérando semblant faire écho à celles, historiques, de Menegoz. On retrouve dans les deux livres les raisons de l'explosion de 1848 mais aussi la difficulté de concilier les intérêts de trop nombreux groupes dominés par une aristocratie magyare bien souvent accrochée à ses priviléges – ce que Miklós Banffy décrira fort bien dans sa Trilogie transylvaine dans les années 1930.

Mots-clés : *Transylvanie, De Gérandi, Menegoz, voyages, histoire*

Ramona MALITA

Université de l'Ouest de Timișoara, Roumanie

malita_ramona@yahoo.fr

The Theme of Travel in Rutilius Namatianus' poem *De Reditu suo*

The first task of hermeneutics is to interpret and open the text to a literary or philosophic meaning. Analyze the themes or "break through a structure or a code through the mediation of the method. (Paul Ricœur, *Essai d'herméneutique*) is to accept that every work is an *opera aperta* according to the model of Umberto Eco. We will discuss the motive of the journey in the incipit fragment of Rutilius Namatianus' poem. Our goal is comparative, because we will apply to the mentioned text the hermeneutic approach with multiple openings, which allows a plural interpretative approach: Referential reading; Ideological reading; Thematic reading: the love of the homeland, the adventure of travel and the quest for self; Structural reading: narrative modes; Symbolic reading: the symbolism of time and space; Psychoanalytic reading: the conscious and the unconscious; the Self and the Other; Phenomenological reading: the world of things and the world of men.

Keywords: *travel literature, hermeneutical approach, De Reditu suo, Rutilius Namatianus, Latin literature*

Le motif du voyage dans le poème *De Reditu suo* de Rutilius Namatianus

Si la tâche première de l'herméneutique serait d'interpréter et d'ouvrir le texte à un sens au moins, alors déchiffrer des expressions ou, en termes modernes, « percer une structure ou un code par la médiation de la méthode. » (Paul Ricœur, *Essai d'herméneutique*) c'est accepter que toute œuvre est une *opera aperta* selon le modèle d'Umberto Eco. Nous allons prendre en discussion le motif du voyage dans le fragment de l'incipit du poème de Rutilius Namatianus. Notre but est comparatif, car nous allons appliquer au texte mentionné la démarche hermeneutique aux multiples ouvertures, qui permet un abord interprétatif pluriel : 1. lecture référentielle ; 2. lecture idéologique ; 3. lecture thématique: l'amour de la patrie, l'aventure du voyage et la quête de soi. 4. lecture structurelle: les modes narratifs. 5. lecture symbolique: la symbolique du temps et de l'espace. 6. lecture psychanalytique: le conscient et l'inconscient; le Moi et l'Autre. 7. lecture phénoménologique: le monde des choses et le monde des hommes.

Mots-clés : *littérature de voyage, démarche hermèneutique, De Reditu suo, Rutilius Namatianus, littérature latine*

Ioana MARCU

Université de l'Ouest de Timisoara, Roumanie

ioana.marcu@e-uvt.ro

The Travel as a Failure in Francophone Literatures

In French-language literatures, travel is an omnipresent problem. In their literary works, writers can trace the displacement of immigrants, exiles, harraga, who are fleeing their native countries and settle, in a more or less lasting, more or less a country of adoption. It often happens that these displaced people do not manage to get rid of a past that does not pass, that sticks to their skin, that does not let them truly live their lives. The authors can also evoke mobility in the opposite direction, from the host country to matrie. Disgusted with life in a failed Eldorado or just wanting to see their homeland again, the protagonists of French-speaking novels set out on a journey that reveals to them the weatherability of the passage of time. Writers can finally recount the incursion of those who move from one birthplace, country of birth, to another, country of origin. Born in the exile of their parents, these characters go in

search of "a filiation with a past. A past that is often unknown but certainly well-known" (Abdelkader Benarab). For them, the crossing represents a means of quest for identity, self-knowledge, re-knowledge. In our presentation, relying on three novelistic works belonging to authors who have experienced a completely different journey - *La disparition de la langue française* of Assia Djebar, *Le ventre de l'Atlantique* by Fatou Diome and *Zeida de nulle part* of Leila Houari -, we propose to analyze the theme of travel-failure and its impact on the identity construction of the characters.

Keywords : *journey, failure, identity quest, matrie*

Le voyage comme échec dans les littératures de langue française

Dans les littératures de langue française, le voyage est une problématique omniprésente. Dans leurs œuvres littéraires, les écrivains peuvent retracer le déracinement des immigrés, des exilés, des harraga, qui fuient leurs pays nataux et s'installent, d'une manière plus ou moins durable, plus ou moins réfléchie, dans un pays d'adoption. Il arrive souvent que ces déplacés ne réussissent pas à se défaire d'un passé qui ne passe pas, qui leur colle à la peau, qui ne les laisse pas vivre véritablement leur vie. Les auteurs peuvent évoquer aussi la mobilité en sens inverse, depuis le pays d'accueil vers la matrie. Dégoûtés de la vie dans un Eldorado manqué ou tout simplement désireux de revoir leur terre natale, les protagonistes des romans francophones entreprennent une traversée qui leur divulgue le caractère altérable du passage du temps. Les écrivains peuvent relater enfin l'incursion de ceux qui se déplacent d'une matrie, pays de naissance, vers une autre, pays des origines. Nés dans l'exil de leurs parents, ces personnages partent à la recherche d' « une filiation avec un passé. Un passé souvent inconnu certes mais bien existant » (Abdelkader Benarab). Pour eux, la traversée représente un moyen de quête identitaire, d'auto-connaissance, de re-connaissance. Dans notre intervention, en nous appuyant sur trois œuvres romanesques appartenant à des auteures ayant connu un parcours complètement différent – *La disparition de la langue française* d'Assia Djebar, *Le ventre de l'Atlantique* de Fatou Diome et *Zeida de nulle part* de Leila Houari –, nous nous proposons l'analyser le thème du voyage-échec et ses incidences sur la construction identitaire des personnages.

Mots-clés : *voyage, échec, quête identitaire, matrie, marâtre*

Roxana MAXIMILEAN

Université Babeș – Bolyai de Cluj-Napoca, Roumanie
roxi_noja@yahoo.com

Wandering in Sylvie Germain's Literary Work

In our work we intend to study the wandering as a reaction to pain in three novels by Sylvie Germain, *Chanson des mal-aimants* (2002), *Magnus* (2005) and *Petites scènes capitales* (2013). By travelling, the three protagonists, Laudes, Magnus and Lili, try to get away from the pain caused by the emotional deprivation and the lack of family connection. Their journey becomes more than wandering, it's a real journey of initiation, as they go down to the bottom of Hell to rise to the surface and come to terms with themselves. First, we will observe the determinism of wandering as a response to pain, and then we will analyze the echoes of the myth of Orpheus in the three novels mentioned. Finally, we will study the end of the initiatory quest as an anabasis.

Keywords: *wandering, pain, myth, initiatory journey, katabasis-anabasis*

L'errance dans l'œuvre de Sylvie Germain

Dans notre travail nous nous proposons d'étudier l'errance en tant que réaction à la douleur dans trois romans de Sylvie Germain: *Chanson des mal-aimants* (2002), *Magnus* (2005) et *Petites scènes capitales* (2013). Les trois protagonistes, Laudes, Magnus et Lili essaient d'échapper à la douleur provoquée par les carences d'amour et le manque de lien familial en voyageant. Leur voyage devient plus qu'errance, c'est un véritable trajet initiatique, puisqu'ils descendent jusqu'au fond de l'Enfer pour remonter à la surface et se réconcilier avec soi-même. D'abord, nous observerons le déterminisme de l'errance en tant que réponse à la douleur ensuite, nous analyserons les échos du mythe d'Orphée dans les trois romans cités. Enfin, nous étudierons la fin de la quête initiatique vue comme une anabase.

Mots-clés : *errance, douleur, mythe, trajet initiatique, catabase-anabase*

Qingya MENG

Université Paul Valéry Montpellier III

mengqingya@gmail.com

Roland Barthes' Carnets de voyage en Chine

This contribution focuses on three travel diaries wrote by Roland Barthes from April 11 to May 4, 1974. In fact, thanks to an invitation of Mao's government, he visited China with some members of Tel Quel, a french literary review directed by Philippe Sollers. At that time, China was in the Cultural Revolution, and made a practice of inviting Western intellectuals to visit this « ideal chinese society ». So at their return, they will be able to talk about what they saw and heard. In *Carnets du voyage en Chine*, published posthumously in 2009, Barthes illustrates the travel conditions in Communist China. In reality, he lived an unpleasant experience with a physical malaise and a sickness of the ideological speech. In such situation, controlled by the Chinese authorities with no freedom, he noted fortunately some pleasures like Chinese food in restaurant, or this great pleasure by buying a Mao suit. The last « shopping » corresponds to a strong symbol for get around the political discourse suffered every day by Barthes. This contribution demonstrates the written system of Barthes's called notations practiced during the trip. Barthes was so disappointed by China caused by the stereotypes of Communist China, he was so anguish and nervous that he tried to overcome this bad impression. In *Carnets du voyage en Chine* the system of writing doesn't correspond to a travel writing according to travel literature.

Keywords: *trip to China, Roland Barthes, travel journals, travel writing, travel literature*

***Carnets du voyage en Chine* de Roland Barthes (1974)**

En visitant la Chine dans le cadre d'un voyage organisé par la revue d'avant-garde Tel Quel dirigée par Philippe Sollers, à la suite à l'invitation du gouvernement de Mao, Barthes dont on ignore les réelles motivations à participer à ce déplacement, rédige trois carnets de voyage entre les 11 avril et 4 mai 1974. Durant cette période, la Chine en pleine Révolution culturelle, invite des intellectuels européens à visiter « la société idéale » pour témoigner à leur retour d'une Chine révolutionnaire. Les *Carnets du voyage en Chine* de Barthes édités en 2009 à titre posthume, illustrent les conditions d'un séjour en Chine communiste durant lequel il éprouve un vrai mal-être physique et un dégoût de la parole idéologique. Dans un environnement encadré par les autorités chinoises qui le privent des libertés fondamentales du voyageur, Barthes note des instants de délices avec la cuisine chinoise, et des instants de réjouissances alors qu'il a décidé d'acheter une veste de Mao, costume officiel des chinois. Cette dernière scène de « shopping » désigne un symbole fort pour déjouer le discours politique subi par Barthes, au jour le jour. Cette communication met en lumière le système d'écriture de la notation pratiquée tout

au long du séjour. Barthes y relève les petits plaisirs quotidiens pour tenter d'échapper à l'ennui, l'angoisse et la déception que provoquent en lui les stéréotypes de la Chine communiste. Chez Barthes, l'écriture des *Carnets du voyage en Chine* ne correspond pas à celle d'un récit de voyage spécifique à la littérature de voyage.

Mots-clés : *voyage en Chine, Roland Barthes, Carnets de voyage, récit de voyage, littérature de voyage*

MIHÁLYI Dorottya

Université de Szeged, Hongrie

mihalyidori@gmail.com

French Travel and Travelers to Independent Maghreb Countries

Generally, travelogues are used for presenting a country. This is why travellers choose rather an unknown destination, like newly formed countries. In the second half of the twentieth century, after the collapse of the colonial empire some countries, like Maghreb-countries (Algeria, Morocco and Tunisia) are (re)born. As soon as the inner situation allows, mostly from the 1980s, French travellers depart to discover these countries. However, these travels are, in some cases, unusual, because the travellers are former inhabitants, or they had been born there, but they had to leave their homeland for political reasons. The post-colonial relation has an impact on the travels, thus, on travelogues as well. This is why Maghreb countries have a special place among travelogues. Not only political and personal reasons make them special but the date of their genesis too. At the end of the twentieth century, the travelogue loses its role of information and it is replaced by the television and the internet. This is why the traveller has to make efforts and find new ways of (self-) expression to draw attention. In our presentation, we would like to present the main characteristics of travelogues about the independent Maghreb-countries in order to describe different types of travellers having gone to the Maghreb and their efforts to make their travelogues compatible to the expectations of the end of twentieth and the beginning of the twenty-first century.

Keywords: *Maghreb-countries, travelogues, representation, return, discovery*

Voyages et voyageurs français aux pays du Maghreb indépendant

Le récit de voyage sert en général à présenter un pays. C'est pour cette raison que le voyageur curieux choisit souvent une destination peu connue. Ainsi par exemple un État « nouveau-né ». Au cours de la deuxième moitié du vingtième siècle, avec l'effondrement du système colonial, plusieurs États (re)naissent, parmi eux les pays du Maghreb : l'Algérie, le Maroc et la Tunisie. Dès que la situation intérieure se stabilise dans ces pays, surtout à partir des années 1980, des voyageurs français partent pour les découvrir. Mais il ne s'agit pas toujours d'un voyage habituel, car les voyageurs sont souvent des habitants d'autrefois, ou encore, ils rentrent à leur lieu de naissance. Ils ne sont donc pas indifférents. C'est pour cette raison que les pays du Maghreb auront un statut spécial du point de vue des voyages. La relation ex-coloniale marque significativement les récits de voyage, mais ce trait n'est pas le seul qui les caractérise. N'oublions pas que nous sommes à la fin du XXe, au début de XXIe siècle. La nature du voyage change, ainsi que l'importance du récit de voyage, car l'homme du XXIe siècle choisit aussi d'autres sources d'information. Ainsi, le récit de voyage perd son statut d'antan, le voyageur doit trouver une manière appropriée pour attirer l'attention sur son texte. Dans notre communication, nous allons brièvement présenter les caractéristiques principales des récits de voyage écrits sur le Maghreb indépendant pour voir les différents types de voyageurs et leur effort pour rendre leurs récits conformes aux exigences de l'époque.

Mots-clés : Maghreb, récit de voyage, représentation, retours, découvert

Roxana MONAH

Universitatea Al. I. Cuza Iași/ Sorbonne Université Paris

mroxana1@yahoo.fr

19th Century Painters' Travels : From Travel as Stay Towards Travel as Wandering

The painter's travel is first of all an educational one, as it is institutionalized under the academic regime of art, through the Rome Prize. During the 19th century, it will undertake different forms, from the educational trip to the quest for inspiration and for new artistic forms. The transition from the Rome Prize to travel scholarships, passing through the Prix du Salon (prizes which represent the different State-financed educational trips) shows the shifts in mentalities, sensitivities, just as the role that travel is bestowed with. One can witness a transition from travel conceived as a stay (in memory places) to free wandering. All these shifts wouldn't have been possible in the absence of the missions (be them diplomatic, military, scientific or artistic), which multiplied the possibilities of travelling abroad. This paper aims to analyse, starting from Anne-Louis Girodet's and Henri Regnault's letters, the Rome Prize winners' discontent with the travel limitations imposed by these bursaries.

Keywords: *Prix de Rome, artists' letters, artistic education, discovery, travel as wandering*

Voyager en peintre au XIXe siècle : du voyage-séjour au voyage-errance

Le voyage de peintre est tout d'abord un voyage de formation, institutionnalisé tel quel déjà sous le régime académique de l'art, à travers le Prix de Rome. Le XIXe siècle verra le voyage de peintre se décliner sous plusieurs formes, tant dans sa dimension de voyage de formation que dans celle de voyage de découverte ou bien de voyage de quête de l'inspiration et de formules artistiques nouvelles. La transition du Prix de Rome aux bourses de voyage, en passant par le Prix du Salon (prix qui représentent les formules de voyage de formation financé par l'État) témoigne des mutations subies par les mentalités, les sensibilités, et du rôle dont le déplacement se voit investi. On passe du voyage conçu comme séjour (dans des lieux de mémoire) à l'errance libre. Ces mutations n'auraient pas été possibles sans la concurrence faite par les missions (diplomatiques, militaires, scientifiques, artistiques) qui multipliaient les possibilités de voyager. À partir des correspondances d'Anne-Louis Girodet et d'Henri Regnault nous nous proposons d'analyser le mécontentement des Prix de Rome de générations différentes contre le carcan du règlement qui essayait de limiter les déplacements et de le confiner dans un espace préétabli.

Mots-clés : *Prix de Rome, correspondances d'artistes, formation artistique, découverte, voyage-errance*

Luciana PENTELIUC-COTOŞMAN

Université Tibiscus Timișoara, Roumanie

lucianapenteliuc@yahoo.com

Symbolic Values and Imaginary Investment of the Trip in Michel Tournier's Literary Work

The trip is one of the favorite themes of Michel Tournier, who exploits its particularly rich symbolism, as well as an essential component of his imaginary. The study of the tournerian textual space brings to light dynamisms, figurative structures and symbolic schemas confluencing

in an imaginary path oriented by a single meaning, transcending the work but subtending and illuminating it entirely. This oriented path appears as the spiritual journey of an ego in search of oneself, of one's raison to be and one's inner balance, as a metaphysical and mystical quest of unity, innocence and perfection. It is in this perspective that we propose to approach the forms and types of travel that we find in the tournierien texts, to analyze the various aspects and problems related to this recurring theme, as well as the intertextual practices that fall under it. We will be interested in the meaning of travel and its role in the narrative economy, in its imaginary double investment, in the conflict between nomadism and sedentariness, in the relationship between travel and otherness, in the vocation, motivation and evolution of Michel Tournier's exemplary heroes, all engaged in a journey that turns their lives upside down. Adventure and progression, exile, crossing of the desert and quest for the promised land, this journey is always initiatory, symbolic and highly revealing. It is a physical journey in space, but also a journey within oneself, a spiritual adventure, allowing the hero to discover himself, to change and to fulfill his destiny. The many harmonics of this generous theme are at the heart of the imaginary project of Michel Tournier who shares himself his time between writing and traveling.

Keywords: *Michel Tournier, imaginary journey, physical journey, initiatory journey, spiritual quest*

Valeurs symboliques et investissement imaginaire du voyage dans l'œuvre de Michel Tournier

Le voyage est l'un des thèmes de prédilection de Michel Tournier, qui en exploite le symbolisme particulièrement riche, et une composante essentielle de son imaginaire. L'étude de l'espace textuel tournierien met au clair des dynamismes, des structures figuratives et des schèmes symboliques confluant dans un trajet imaginaire qu'aimante un sens unique, transcendant l'œuvre mais la sous-tendant et l'éclairant toute entière. Ce trajet orienté apparaît comme le voyage spirituel d'un Moi à la recherche de soi, de sa raison d'être et de son équilibre intérieur, comme une quête, métaphysique et mystique, de l'unité, de l'innocence et de la perfection – d'un plus d'être. C'est dans cette perspective que nous nous proposons d'approcher les formes et les types de voyages que l'on retrouve dans les textes tournieriens, d'analyser les différents aspects et problèmes liés à ce thème récurrent, ainsi que les pratiques intertextuelles qui en relèvent. Nous nous intéresserons aux sens du voyage et à son rôle dans l'économie du récit, à son double investissement imaginaire, au conflit entre nomadisme et sédentarité, au rapport entre voyage et altérité, à la vocation, à la motivation et à l'évolution des héros exemplaires de Michel Tournier, entraînés tous dans un voyage qui bouleverse leur vie. Aventure et progression, exil, traversée du désert et quête de la Terre promise, ce voyage est toujours initiatique, symbolique et hautement révélateur. C'est un voyage physique dans l'espace, mais aussi un voyage à l'intérieur de soi, une aventure spirituelle, permettant au héros de se découvrir, de changer et d'accomplir son destin. Les nombreux harmoniques de ce thème généreux se retrouvent au cœur du projet imaginaire de Michel Tournier, qui partage lui-même son temps entre l'écriture et le voyage.

Mots-clés : *Michel Tournier, imaginaire du voyage, voyage physique, voyage initiatique, quête spirituelle*

Elisaveta POPOVSKA

Université Sts. Cyrille et Méthode, Skopje, République de Macédoine
elisapopovska@yahoo.com

Returning to the Mother's Roots: The Voyages of Marguerite Yourcenar in her Native Belgium

In her essay *Voyages dans l'espace et voyages dans le temps*, Marguerite Yourcenar ascertains that travel is driven by a decisive mobile principle – the quest for knowledge. Thus, we travel to «learn about the world as it is» and to «learn from the remnants how that world was». The first tendency corresponds to the voyages into the space and the verve to know the present of a country; the second tendency refers to the voyages into the time and the curiosity to discover the past of that country. According to Yourcenar, these two types of voyages are rarely separated from each other and have been complementing each other from the age of the Romanticism onward. A big voyager herself, and a true globetrotter during certain periods of her life, Marguerite Yourcenar presented this essay on a Tokyo Conference in 1982, at a time when she has already travelled through more than half of the word and had only five years of live remaining. For her, these were the times of balances which got their literary expression with the publishing of the three volumes of her family chronicles *Labyrinthe du monde* (1974, 1977, 1988). Our study perceives Marguerite Yourcenar's voyages throughout her country and the past of her native Belgium in order to revive the ancestral line from her mother's side. This family line is evoked in the first volume titled *Souvenirs Pieux*. Marguerite Yourcenar approaches this evocation with a method that consists of several procedures: work on the trail (graphic, iconic or mnestic), contextualization of the life of the ancestors in their own times (through socio-cultural and historical optic), effort to predict their thoughts, building the personal memories from her own voyages upon the places where her ancestors lived, widening the perspective towards the contemporary times, the ones in which Yourcenar writes her chronicles etc.

Keywords: *voyage (into the space and into the time), family chronicles, family memory, trail, contextualization*

Retour aux racines maternelles: les voyages de Marguerite Yourcenar en Belgique natale

Dans son essai *Voyages dans l'espace et voyages dans le temps*, Marguerite Yourcenar constate que le voyage est gouverné par un mobile déterminant – la recherche de la connaissance. Ainsi, on voyage pour « s'instruire du monde tel qu'il est» et pour « s'instruire devant les vestiges de ce qu'il a été ». La première tendance correspond aux voyages dans l'espace et à l'élan de connaître le présent d'un pays; la deuxième renvoie aux voyages dans le temps et à la curiosité de découvrir le passé de ce pays. Selon Yourcenar, ces deux types de voyages sont rarement dissociés l'un de l'autre et se superposent depuis l'époque romantique. Grande voyageuse et véritable globetrotteuse durant certaines périodes de sa vie, Marguerite Yourcenar a prononcé cet essai à une conférence à Tokyo en 1982, à l'époque où elle avait déjà parcouru plus de la moitié du monde et il ne lui restait qu'encore cinq ans de vie. C'était pour elle une époque de bilans ; bilans qui ont connu une expression littéraire avec la publication des trois volumes de ses chroniques familiales *Labyrinthe du monde* (1974, 1977, 1988).

Notre étude envisage les voyages que Marguerite Yourcenar a entrepris dans le pays et dans le passé de sa Belgique natale afin de reconstituer la lignée de son ascendance maternelle. Celle-ci est évoquée dans le premier volume intitulé *Souvenirs Pieux*. Dans cette évocation, Marguerite Yourcenar procède par une méthode qui consiste en plusieurs démarches : travail sur la trace (graphique, iconique ou mnésique), contextualisation de la vie des aïeux dans leur époque (selon l'optique socio-culturel et historique), effort de conjecturer leurs réflexions, superposition des souvenirs personnels de ses propres voyages aux sites où vivaient ses ancêtres, élargissement de la perspective vers la contemporanéité qui est celle de l'époque de la rédaction de la chronique, etc.

Mots-clés : *voyage (dans l'espace et dans le temps), chroniques familiales, mémoire familiale, trace, contextualisation*

Olfa RIHANI

Université de Carthage, Tunisie

olfarihani@yahoo.com

The Geopoetic Wandering of Taher BEKRI : A Citizenship of the World

The poetic work of Taher bekri fits perfectly into the notion of movement and geographic and geopoetic wandering. It is a poetry where the spatial and memorial wanderings are inscribed at the crossroads of places and temporalities of a world where cultures intermingle with words and figures. Thus, the universalist approach of Bekrian poetry is a permanent journey in which the Mediterranean space is offered as a place of identity and a quest for otherness. In this context, the representation of the homeland as geopoetic space and identity registered bekrienne the poetry in a dynamic movement where the significance of the three fundamental concepts that define it : travel, nostalgia and wandering. Poetry, as travel literature at Taher Bekri is characterized by the important presence of the Mediterranean as geographical space and as a place of memory and imagination. These maritime geographical crossings of Bekri express its will to join a human "non-place", that of a citizenship of the world which abolishes the borders, unites the humans and harmonizes the geography. We thus propose a staging of the Mediterranean representation in this poetry of wandering and travel where Bekri calls for a universalist poetry that does not admit borders.

Keywords: *travel, errance, identity, movement, mediterranean*

L'errance géopoétique bekrienne : une citoyenneté du monde

L'œuvre poétique de Taher bekri s'inscrit parfaitement dans la notion du mouvement et de l'errance géographique et géopoétique. C'est une poésie où s'inscrit l'errance spatiale et mémorielle à la croisée des lieux et des temporalités d'un monde où s'entremêlent les cultures par les mots et les figures. Ainsi, la démarche universaliste de la poésie bekrienne est un voyage permanent où l'espace méditerranéen s'offre comme un lieu d'identité et de quête d'altérité. Dans ce cadre, la représentation du pays natal comme espace géopoétique et identitaire inscrit la poésie bekrienne dans un dynamisme de mouvement d'où la prégnance des trois conceptions fondamentales qui la définissent : le voyage, la nostalgie et l'errance. La poésie, comme littérature de voyage chez Taher Bekri se caractérise par la présence importante de la Méditerranée comme espace géographique et comme lieu de mémoire et d'imaginaire. Ces traversées géographiques maritimes de Bekri expriment sa volonté de rejoindre un « non-lieu » humain, celui d'une citoyenneté du monde qui abolit les frontières, unit les humains et harmonise la géographie. Nous proposons ainsi une mise en scène de la représentation Méditerranéenne dans cette poésie d'errance et de voyage où Bekri appelle à une poésie universaliste qui n'admet pas les frontières.

Mots-clés : *voyage, errance, identité, déplacement, Mer Méditerranée*

SZÁSZ Géza
Université de Szeged, Hongrie
szaszgeza@gmail.com

L'ère des Réformes, l'âge d'or des voyages en Hongrie ?

Une véritable vogue des voyages en Hongrie (et en Europe centrale) a eu lieu pendant les années 1830-1840. Les récits sont non seulement nombreux, mais aussi plus détaillés qu'auparavant, et une vision tantôt critique tantôt condescendante se fait apercevoir. Les auteurs de certains récits vont jusqu'à établir un véritable diagnostic des maux de la société hongroise et donnent même des conseils pour l'avenir. Leurs textes seront considérés comme majeurs, en raison du statut social (la « visibilité ») des auteurs, l'importance des textes et la profondeur de l'analyse (sociale). En nous appuyant sur ces récits, nous essaierons d'abord de saisir les motifs du voyage en Hongrie et les facteurs influençant la perception et la vision. Nous étudierons ensuite la représentation de la société. Un accent particulier sera mis sur l'identification des problèmes par les auteurs et les remèdes proposés. Si tout le monde n'est pas d'accord avec les réformistes hongrois, la majorité des auteurs constate les mêmes erreurs et un lourd héritage de l'histoire, empêchant que le pays soit à la hauteur de ses ressources. Il se dessine alors le tableau d'un pays prometteur mais arriéré, dont les maux et les conflits peuvent être ignorés, aperçus voire traités. Cependant, leur approche dépend toujours de l'attitude humaniste, condescendante ou hostile du voyageur qui demeure malgré tout le protagoniste de son récit.

Mots-clés : *Français, Hongrie, ère des Réformes, récits majeurs, perception.*

Mădălina-Ioana TÖK
Université Babes-Bolyai Cluj-Napoca, Roumanie
madalina_tok@yahoo.com

The Heroine and the Travel as a Moral Experience in Boule de Suif by Guy de Maupassant
Through the theme of travel, we will analyze the differences of social classes and the impact of their behavior on the journey. The author tells the story of ten people who find themselves in a diligence that leads to Dieppe and leaves the city of Rouen invaded by the Prussians: a prostitute in parallel with the bourgeois class, represented by the other travelers. The figure of the heroine is embodied by the prostitute who regardless her status, proves human and patriotic qualities throughout the journey. But, although the prostitute emphasizes an image of generosity and sacrifice, the bourgeois class can never accept her as a member of society, all they can feel about her is pity, misunderstanding and indifference. The journey becomes a space where social classes meet, tolerate but do not accept each other. The literary discourse highlights a typical language for both classes and also underlines the bourgeois' hypocrisy. The realism of the author envisions a literary imagination that reflects the mentalities of the time. The journey becomes a tool to unveil the heroic image of the prostitute who although a social victim, becomes able to sacrifice herself for those who blame her. Travel and travelers come together in a story based on a paradox that wins the respect of the author and the public.

Keywords: *heroine, prostitute, bourgeoisie, travel, moral experience*

L'héroïne et le voyage comme expérience morale dans la nouvelle Boule de Suif de Guy de Maupassant

Par l'intermédiaire du thème du voyage, nous analyserons les différences des classes sociales et l'impact de leurs comportements sur le périple. L'auteur relate l'histoire des dix gens qui se trouvent dans une diligence qui mène à Dieppe et qui quittent la ville de Rouen envahie par les

Prussiens: une femme prostituée en parallèle avec la classe bourgeoise, représentée par les autres voyageurs. La figure de l'héroïne est incarnée par la fille publique qui contrairement à son statut éprouve des qualités humaines et patriotiques tout au long du voyage. Mais, bien que la fille publique montre une image de la générosité et du sacrifice, la classe bourgeoise ne pourra jamais l'accepter comme un membre de la société, tout ce qu'ils peuvent éprouver à son égard est du mépris et de l'indifférence. Le voyage devient un espace de la rencontre des classes sociales qui se tolèrent mais qui ne s'acceptent pas. Le discours littéraire met en évidence un langage typique pour les deux classes et met en évidence l'hypocrisie bourgeoise. Le réalisme maupassantien envisage un imaginaire littéraire qui reflète les mentalités de l'époque. Le voyage devient un outil pour dévoiler l'image héroïque de la fille publique qui bien que victime sociale, devient capable de se sacrifier pour ceux qui la blâme. Le voyage et les voyageurs se réunissent dans une histoire basée sur un paradoxe qui gagne le respect de l'auteur et du public.

Mots-clés : *héroïne, fille publique, bourgeoisie, voyage, expérience morale*

Devika VIJAYAN
Université de Calgary, Canada
dvijayan@ucalgary.ca

Anquetil-Duperron - an Eighteenth-Century Traveling Hero

Writing about one's travels, is an attempt to reconcile what Frank Lestringant calls "the two basic components of any narrative itinerary, inventory and adventure. This statement is particularly true for the 18th century. Whether it be a simple logbook, missionary letters or an embassy report, travel is overwhelmingly seen as the record of an investigation in another part of the globe. Anquetil-Duperron is a French traveler who visited the Indian subcontinent between 1755-1762. In his travelogue entitled *Voyage en Inde*, this purely informative value seems to occupy a secondary place and the focus is rather on his personal adventure. Indeed, our traveler presents himself as a hero who rightly deserves the glory because he went to the other side of the world in search of the truth. He is the new French Ulysses. Some critics, however, are of the opinion that these same personal anecdotes give Anquetil's work an air of frivolity. It is a book that does not deserve the trust of its readers because it reproduces the stereotypical images of the Indian subcontinent. In this presentation we question this statement. We will demonstrate that our traveler is one of the founders of Indianism and "one of the greatest artisans of the Oriental Renaissance" by focusing on the personal anecdotes that lie in his travel relationship.

Keywords: *travel, hero, France, 18th century, anecdotes*

Anquetil-Duperron- le héros-voyageur du XVIIIe siècle

Écrire le voyage tout au long du XVIIIe siècle, est une tentative de concilier ce que Frank Lestringant appelle « les deux composantes fondamentales de tout récit d'itinéraire », l'inventaire et l'aventure. Qu'il s'agisse d'un simple journal de bord, d'une relation de missionnaire ou d'un rapport d'ambassade, le voyage est primordialement vu comme le compte rendu d'une enquête menée dans une autre partie du globe. Anquetil-Duperron est un voyageur français qui visite le sous-continent indien entre 1755-1762. Dans sa relation de voyage intitulé *Voyage en Inde*, cette valeur purement informative semble occuper une place secondaire et l'accent est plutôt mis sur son aventure personnelle. En effet, notre voyageur se présente comme un héros qui mérite à juste titre la gloire parce qu'il s'est rendu à l'autre bout du monde en quête de la vérité. Il est le nouvel Ulysse français. Certains critiques, cependant, sont de l'avis que ces mêmes anecdotes personnelles confèrent à la relation d'Anquetil, un air de frivolité. C'est un ouvrage qui ne mérite pas la confiance de ses lecteurs car il reproduit les images

stéréotypées du sous-continent indien. Dans cette présentation nous remettons en cause cette affirmation. Nous démontrerons que notre voyageur est un des fondateurs de l'Indianisme et « l'un des plus grands artisans de la Renaissance orientale » en nous concentrant sur les anecdotes personnelles qui se trouvent dans sa relation de voyage.

Mots-clés : *voyage, héros, France, le XVIIIe siècle, anecdotes*

LINGUISTIQUE FRANÇAISE

Joana HADZI-LEGA HRISTOSKA

Université *Sts Cyrille et Méthode*, Skopje, République de Macédoine

joana_77_99@yahoo.com

The Representation of Woman and Man - a Journey that Continues

The very close link between language and culture, repeatedly demonstrated, presents the linguistic code as a vector of the value system and the way of conceiving the world of a linguistic community. For its part, culture is imprinted in all its manifestations in the linguistic structure made up of different types of units (lexical, phraseological and paremiological).

The purpose of our paper is to provide an overview of the representation of women and men in the French language, through these different types of units. Most of them have a figurative meaning, resulting from the journey of meaning through time and generations using these forms. The analysis of these units will show the way in which the two sexes are perceived by French speakers, starting with their physical appearance, their character traits, as well as the various roles assumed in their social life. This perception is based on the analogical principle that connects form and meaning, the visible and the invisible. This essentially popular image is not devoid of the stereotypes that have accompanied the conception of both sexes since the dawn of time. Nevertheless, it is not immutable either: the change of context allows this image to evolve, and this is a second journey ensuring the maintenance of the language-culture relationship.

Keywords: *woman, man, linguistic units, figurative sense, analogy*

La représentation de la femme et de l'homme – un voyage qui continue

Le lien très étroit entre la langue et la culture, maintes fois démontré, présente le code linguistique comme un vecteur du système de valeurs et de la manière de concevoir le monde d'une communauté linguistique. De son côté, la culture s'imprime dans toutes ses manifestations dans le tissu langagier constitué de différents types d'unités (lexicales, phraséologiques et parémiologiques). L'objectif de notre communication est de donner un aperçu sur la représentation de la femme et de l'homme dans la langue française, et ce à travers ces unités de nature différente. Elles ont pour la plupart un sens figuré, résultant du voyage du sens à travers le temps et les générations utilisant ces formes. L'analyse de ces unités montrera la manière dont les deux sexes sont perçus par les locuteurs français, à commencer par leur aspect physique, leurs traits de caractère, jusqu'aux différents rôles assumés dans le cadre de leur vie sociale, autant de représentations forgées suivant le principe analogique qui relie forme et sens, le visible et l'invisible. Cette image essentiellement populaire n'est pas dénuée des stéréotypes qui accompagnent la conception des deux sexes depuis la nuit des temps. Néanmoins, elle n'est pas immuable non plus: le changement du contexte permet à cette image d'évoluer, tant soit peu, et c'est un deuxième voyage assurant le maintien de la relation langue-culture.

Mots-clés : *femme, homme, unités linguistiques, sens figuré, analogie*

Changes in the Vocabulary Related to Migration

One of the great achievements of European integration is the free movement of people which allows us to discover foreign countries, regions and cultures without any administrative hindrance. However, the benefits of this new situation must be qualified if we consider the general political context, the globalizing tendencies, the great socio-political changes of the world that brought new forms of migration, both from a quantitative point of view – massive migration – that qualitative. The great transformations of societies and the political map of the world are obviously reflected in the language as well, with the creation of new terms corresponding to the new reality and the restructuring of the semantic field of existing terms.

In my paper, I would like to examine the linguistic aspects of this phenomenon, in particular the changes in the semantic field of terms such as *migrant, immigré, émigré, réfugié politique et économique*, the modification of their typical collocations, the frequency of certain adjectives, adverbs, etc., as well as the appearance of new terms in this area. My communication will have three parts: the terminology created, recreated, modified by the changes concerning the world of work (*personne détachée, expatriée, ...*); the terms born, restructured relating to the modification of the political context (*déplacé interne, demandeur d'asile, ...*); finally, the terms relating to migration caused by major natural disasters, climate change, environmental problems (*écoréfugié, naufragé écologique ...*).

Keywords: *migration, vocabulary restructuring, world of work, politics, environment*

Changements du vocabulaire lié à la migration

L'un des grands acquis de l'intégration européenne est la libre circulation des personnes qui nous permet de découvrir des pays, des régions et des cultures étrangers sans aucune entrave administrative. Cependant, les bénéfices de cette nouvelle situation doivent être nuancés si nous considérons le contexte politique général, les tendances globalisantes, les grands changements sociopolitiques du monde qui ont apporté de nouvelles formes de migration, aussi bien du point de vue quantitatif – migration massive –, que qualitatif. Les grandes transformations des sociétés et de la carte politique du monde se reflètent évidemment au niveau de la langue aussi, avec la création de nouveaux termes correspondant à la nouvelle réalité et la restructuration du champ sémantique des termes existants. Dans ma communication, je voudrais examiner les aspects langagiers de ce phénomène, notamment les changements du champ sémantique des termes comme *migrant, immigré, émigré, réfugié politique et économique*, la modification de leurs collocations typiques, la fréquence de certains adjectifs, adverbes, etc., ainsi que l'apparition de nouveaux termes dans ce domaine. Ma communication comportera trois parties : la terminologie créée, recréée, modifiée par les changements concernant le monde du travail (*personne détachée, expatriée, ...*) ; les termes nés, restructurés relatifs à la modification du contexte politique (*déplacé interne, demandeur d'asile, ...*) ; enfin, les termes relatifs à la migration provoquée par les grands catastrophes naturelles, le changement climatique, les problèmes environnementaux (*écoréfugié, naufragé écologique ...*).

Mots-clés : *migration, restructuration du vocabulaire, monde du travail, politique, environnement*

Mathieu MOKHTARI

Université Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca, Roumanie

mathieu.mokhtari@hotmail.fr

Between « Corrupted & Barbaric Language » and « Golden Language » : French Travellers Dealing with the Romanian Language in the 19th Century

Among the many French travellers who passed through the Danubian Principalities in the 19th century, several of them thoroughly described in their accounts the Romanian people. However, few of them talked about their language. Their scarce observations only mention the Romanian lexis and its various influences, or the striking dichotomy between the Romanian language, spoken by the people, and the French language, spoken and promoted by the elites. Nevertheless, some French travellers focused not only on the Romanian language but also on its literature, and the French teacher and political activist Jean-Alexandre Vaillant is probably the archetype of this attitude. Indeed, he wrote a three-volume book called *La Romanie [...]* in which he depicts, in a meticulous way, the inhabitants of Transylvania, Wallachia and Moldavia as well as an historical background of these principalities. His work reserves more than a hundred pages for the Romanian language and another hundred for the literature. But his lexicographic study doesn't stop at this point because he has also published many translations, grammars books and, above all, one of the very first bilingual French-Romanian/Romanian-French (written in Romanian transitional alphabet) dictionary. His pioneering work thus paved the way for other scholars who showed great interest in Romanian language and culture.

Keywords: *French travellers, Danubian Principalities, lexicography, Jean-Alexandre Vaillant, 19th century*

Entre « langage barbare & corrompu » et « langue d'Or » : les voyageurs français face à la langue roumaine au XIXe siècle

Parmi les nombreux voyageurs français qui se sont aventurés dans les Pays Roumains au cours du XIXe siècle, beaucoup d'entre eux ont décrit dans leurs récits, avec force détails, le peuple roumain. En revanche, peu d'entre eux ont fait état de leur langue. Ainsi, les rares observations faites par ces voyageurs se limitent soit à des considérations très générales concernant principalement le lexique et les différentes influences que l'on peut y déceler, soit à des réflexions sur le roumain, parlé par le peuple en le mettant en opposition avec le français, parlé et promu par les élites. Toutefois, quelques voyageurs français se sont longuement attardés non seulement sur la langue roumaine, mais aussi sur la littérature. L'archétype de ce voyageur est probablement Jean-Alexandre Vaillant. En effet, celui-ci a rédigé un ouvrage en trois tomes intitulé *La Romanie [...]* et dans lequel il décrit par le menu tout ce qu'il a pu observer chez les Transylvains, les Moldaves et les Valaques ainsi que dans leurs provinces respectives. C'est ainsi qu'il réserve plus d'une centaine de pages à la langue roumaine et une autre centaine à la littérature. Pour autant son étude lexicographique ne s'arrête pas là car il a également publié, entre autres choses, des traductions, des grammaires et surtout un des tous premiers dictionnaires bilingues français-roumain/roumain-français. Ces travaux pionniers ainsi que les notes qu'ont laissées les voyageurs français de cette époque montrent le grand intérêt de certains d'entre eux pour la langue roumaine.

Mots-clés : *voyageurs français, Principautés roumaines, lexicographie, Jean-Alexandre Vaillant, le XIXe siècle*

Andrea NAGY
Université de Debrecen, Hongrie
nagy.andrea@arts.unideb.hu

A Journey in Time. Memories and Textual Organization

In literary works the journey often appears to be a journey in the past, during which the "traveller", in search of his identity or of the meaning of his life, reconstructs the events of an earlier period of his existence. The evocation of memories, the recollection of past experience, is certainly a mental process of a particular nature depending on several factors, a process different from one individual to another. However, a thorough examination of textual sequences which relate memories will show that in spite of their differences, those sequences have certain textual aspects in common. In such narrative sequences, the linguistic means of textual cohesion, first of all, the arrangement and connection of sentences (or clauses) on the meso-textual level, but also pronominal reference and ellipsis on the micro-textual level, contribute to the realization of two main types of textual organization which, by their structure, add a further meaning, a symbolic content to the global meaning of the text. On the basis of the principles of text linguistics (Adam, 1999), of semiotic textology (Petőfi, 1995, 2004) and of stylistics (Adam, 1997, 2002), my talk will present, with the analysis of literary extracts, the main types of meso-textual organization in sequences evoking memories, as well as the semantic content conveyed by those sequences.

Keywords: *text, sequence, cohesion, text semantics, stylistics*

Voyage dans le temps. Souvenirs et organisations textuelles

Dans les œuvres littéraires, le voyage se présente souvent comme un voyage dans le passé, un retour en arrière au cours duquel le « voyageur », en quête de soi-même ou du sens de sa vie, reconstitue les événements d'une période antérieure de son existence. Certes, l'évocation des souvenirs, des expériences vécues est un processus mental particulier, dépendant de différents facteurs, d'un individu à l'autre, mais l'examen des séquences textuelles relatant des souvenirs montre que celles-ci, malgré leurs différences, partagent des aspects textuels communs. En effet, dans ce type de séquence narrative, les moyens de cohésion textuelle, en premier lieu l'arrangement et le liage des propositions au niveau méso-textuel, mais également les références pronominales ou les propositions elliptiques au niveau micro-textuel, concourent à la réalisation de deux principaux modes d'organisation textuelle qui, déjà par leur structure, ajoutent un contenu symbolique, une signification supplémentaire au sens global du texte. S'appuyant sur les principes de la linguistique textuelle (Adam, 1999), de la textologie sémiotique (Petőfi, 1995, 2004) et de la stylistique (Adam, 1997, 2002), notre communication a l'objectif de présenter, à l'aide d'analyses d'extraits littéraires, les principaux types d'organisations méso-textuelles des séquences évoquant des souvenirs, ainsi que le contenu sémantique qu'elles véhiculent.

Mots-clés : *texte, séquence, cohésion, sémantique textuelle, stylistique*

ESPAÑOL

Denisa Karla ANUSCA RAUNCIUC

Universidad Jaume I de Castellón

dk.anusca@gmail.com

An In-Depth Study of the Language Management in Immigrant Families in the Bilingual Context of Castellón

To understand the language acquisition process we first need to start from the basis of knowledge that we possess in our own language, in our mother tongue, since the latter influences in the learning of other languages. The lack of scientific studies that focus on the language management each family possesses has prompted us to concentrate on the Romanian families that emigrated to Castellón (Spain) in the early twentieth century, one of the most representative communities of immigrants in this area, to determine (i) the degree of maintenance of their mother tongue, (ii) the degree of assimilation of the languages and the culture of the host country, (iii) the relation between the type of educational programming and the degree of languages learning of the own repertoire and, finally (iv) the relation between all these parameters and the identity. Thus, this work concerns the mother tongue and its use in the bilingual context of Castellón by taking the mother tongue as an instrument of intercultural communication in the classroom and outside of it, being at the same time a transcendental factor in the formation of a person's identity in the sample of participants that make up the study. The parameters languages and cultures-context-individual will be examined in the light of the multilingualism and multiculturalism as the approach which addresses the diversity of languages and cultures, being the individual the main agent that gives meaning to this relation of parameters or perspectives.

Keywords: *mother tongue, intercultural communication, identity, language management and multilingualism*

Radiografía de la gestión lingüística en las familias inmigrantes en el contexto bilingüe de Castellón

Para entender el proceso de adquisición de una lengua necesitamos partir de los conocimientos que poseemos en nuestra propia lengua, en la lengua materna, puesto que ésta última influye en el aprendizaje de otras lenguas. La falta de estudios que focalicen sobre la gestión lingüística que cada familia posee nos ha impulsado a centrarnos en las familias de rumanos que emigraron a Castellón (España) a principios del siglo XX, una de las comunidades más representativas de inmigrantes de esta zona, con el objeto de determinar (i) el grado de mantenimiento de la lengua materna, (ii) el grado de asimilación de las lenguas y la cultura de acogida, (iii) la relación entre el tipo de programa de escolarización y el grado de aprendizaje de las lenguas del propio repertorio y, finalmente, (iv) la relación entre todos estos parámetros y la identidad. Así pues, el presente proyecto versa sobre la lengua materna y su uso en el contexto bilingüe de Castellón tomando la lengua materna como instrumento de comunicación intercultural en el aula y fuera de ésta, siendo al mismo tiempo un factor transcendental en la formación de la identidad para la muestra de participantes que conforman el estudio. Los parámetros *lenguas y culturas-contexto-individuo* se analizarán a la luz del multilingüismo y multiculturalismo como enfoques que abordan la pluralidad de las lenguas y culturas, siendo el individuo el agente principal que da sentido a dicha relación de parámetros o perspectivas.

Palabras clave: *lengua materna, comunicación intercultural, identidad, gestión lingüística y multilingüismo*

Tibor BERTA

Universidad de Szeged
tbertha@hist.u-szeged.hu

The Adventure of *tenere* as an Auxiliary Verb of the Compound Tenses in the Iberian Peninsula

In Spanish and Catalan descendants of *habere* and *tenere* have been specialized in different functions: the former are used as desemantized auxiliary verbs in the compound tenses and the latter are verbs of possession in resultative constructions –cfr. (1a-b) and (2a-b), respectively–; in Portuguese, however, the verb *ter* is used in both functions –(1c) and (2c)–.

- (1) a. es. Juan dijo que *había escrito* muchas cartas para el director.
 b. ct. En Joan va dir que *havia escrit* moltes cartes per al director.
 c. pt. O João disse que *tinha escrito* muitas cartas para o diretor.
- (2) a. es. Juan dijo que *tenía* muchas cartas *escritas* para el director.
 b. ct. En Joan va dir que *tenia* moltes cartes *escrites* per al director.
 c. pt. O João disse que *tinha* muitas cartas *escritas* para o diretor.

The specialized bibliography claims that – probably due to the influence of Portuguese– in classical Spanish another use of *tener* arose in constructions similar to compound tenses which declined from the XVIIth century when popularity of Portuguese literature had decreased. In this paper, analysing examples from Catalan texts, we will demonstrate that a similar auxiliary use of *tenir* had a certain diffusion in the Catalan of the XVIth century. We are suggesting that this syntactic alternative structure that has a western origin appeared in Catalan due to the increasing influence that Spanish had in the territories where Catalan was spoken.

Keywords: *history of Spanish language, history of Catalan language, Iberoromance historical-comparative morphosyntax, compound verbal tenses, tenere+participle*

La aventura de *tenere* como auxiliar de tiempos compuestos en la Península Ibérica. El resumen

En el español y en el catalán los descendientes de *habere* y los de *tenere* se han especializado en funciones distintas: aquellos se usan como auxiliares en los tiempos verbales compuestos, y estos como verbos de posesión en construcciones resultativas –cfr. (1a-b) y (2a-b), respectivamente–; en el portugués sin embargo, se ha generalizado el verbo *ter* para ambas funciones –(1c) y (2c)–.

- (1) a. es. Juan dijo que *había escrito* muchas cartas para el director.
 b. ct. En Joan va dir que *havia escrit* moltes cartes per al director.
 c. pt. O João disse que *tinha escrito* muitas cartas para o diretor.
- (2) a. es. Juan dijo que *tenía* muchas cartas *escritas* para el director.
 b. ct. En Joan va dir que *tenia* moltes cartes *escrites* per al director.
 c. pt. O João disse que *tinha* muitas cartas *escritas* para o diretor.

La bibliografía especializada confirma que en el español clásico, probablemente por influencia del portugués, también surgió un uso de *tener*, muy parecido al del auxiliar de perfecto, el cual, al disminuirse la popularidad de la literatura portuguesa, decayó a partir del siglo XVII. En esta comunicación, analizando ejemplos procedentes de textos catalanes, demostraremos que el uso de *tenir* parecido al de un auxiliar de tiempos perfectos también tenía cierta difusión en el catalán del siglo XVI. Sugeriremos que la aparición de tal alternativa sintáctica, de origen occidental, se debería probablemente a la influencia cada vez más intensa que el español ejercía en el dominio lingüístico del catalán.

Palabras clave: *historia de la lengua española, historia de la lengua catalana, morfosintaxis histórico-comparada iberorrománica, tiempos compuestos, tenere+participio*

Iulia BOBĂILĂ
Universidad Babeş-Bolyai, Cluj
iuliabobaila@yahoo.fr

"Barcelona is a Whimsical Artist": Space Vitality in Carmen Firán's Travel Diary

The travel diary, with its unpredictable mixture of factual information and traveller's subjectivity, lies in an area of genre hybridity which allows multiple interpretations. Depending on the author's communicative purpose and on how observant (s)he is, this type of text can include fleeting notes, insignificant curiosities or key sequences for understanding other mentalities. In her journey around the world, presented in *Unde începe cerul. Jurnal de călătorie* (2013), Carmen Firán filters landscapes and emotions through her sensitivity, turning tourist itineraries into opportunities to reflect on cultural stereotypes. We aim at highlighting the expressive devices which endow the text with marked literary characteristics and to underline the way in which the encounter with the other acts as an incentive to reconfigure the traveller's identity. Her book is built around the metaphor of life as a journey, resorting to cultural allusions and the anthropomorphism of the cities, which offers new perspectives on Iberian and South American spaces.

Keywords: *travel, metaphor, anthropomorphic, intertextuality, identity*

"Barcelona es una artista caprichosa": La vitalidad del espacio en el diario de viaje de Carmen Firán

El relato de viaje, con su mezcla imprevisible de información factual y subjetividad del viajero, se mantiene en una zona de hibridez genérica que permite interpretaciones múltiples. En función de la intención comunicativa y de las dotes observadoras del autor, este tipo de texto puede incluir apuntes fugaces, curiosidades intrascendentes o secuencias clave para entender otras mentalidades. En su periplo por el mundo, presentado en el libro *Unde începe cerul. Jurnal de călătorie* (2013), la escritora Carmen Firán filtra paisajes y emociones a través de su sensibilidad, convirtiendo los itinerarios turísticos en ocasiones para reflexionar sobre los estereotipos culturales. Nos proponemos analizar los recursos expresivos que otorgan al texto un carácter marcadamente literario y el modo en el cual el encuentro con el otro representa un incentivo para reconfigurar la identidad de la escritora-viajera. Su libro está construido alrededor la metáfora de la vida como viaje, recurriendo a alusiones intertextuales y a la antropomorfización de las ciudades, lo que ofrece nuevas perspectivas sobre los espacios ibéricos y suramericanos.

Palabras clave: *viaje, metáfora, antropomórfico, intertextualidad, identidad*

Aura Cristina BUNORO
Universidad de Bucarest
auracristinab@gmail.com

Ricardo Palma and Spain, the View of a Peruvian Traveler

Ricardo Palma is one of the most important Peruvian writers that left a fundamental legacy for his countrymen: *Tradiciones peruanas*, a testimony of the Peruvian traditions that helped to consolidate the national identity of his country. Even if there were critics that considered Palma a colonialist writer, there are many evidence that the objective of the writer was to present a complete history of Peru through the literature so that it wouldn't be lost what the official history would not register.

In 1892 took place the Commemoration of the Fourth Centenary of the Discovery of America. Ricardo Palma participated at this event and the result of this journey to Spain was his work *Recuerdos de España, notas de viaje, esbozos, neologismos y americanismos*, an analysis about a country in crisis, before and after 1898. In Spain, even if his interest was focused on the history and the literature, and not on politics (even if he left us literary portrets of the main politicians of that period), Palma was in contact with important people of the government, like for example, Antonio Cánovas del Castillo, who's library impressed the Peruvian author. As director of the National Library, Palma was attempting with all his strenght and his patriotism to recompose a bibliographic background destroyed after the invasion of the Chilean troops, during the Pacific war. This journey and the book reveals another side of Ricardo Palma's patriotism, the one that concerns his difficult struggle to convince the members of the Royal Academy to introduce in the diccionary multiple american neologisms. Unfortunately he could not conclude this work, that produced him a lot of grief. The last part of his book he dedicates it to defend the use of many neologisms and americanisms, and according to the author, is the part that could offer relative interest, more than the first part dedicated to journey notes and the second part dedicated to the appreciations about the men of letters with whom he maintained contact.

Keywords: tradicionist, national identity, neologisms, americanisms, journey

Ricardo Palma y España, la mirada de un viajero peruano

Ricardo Palma es uno de los más importantes escritores peruanos que dejó un legado fundamental para sus connacionales: las *Tradiciones peruanas*, un testimonio de las costumbres peruanas que ayudó a consolidar la identidad nacional de su país. Aunque hubo críticos que tacharon a Palma de escritor colonialista, hay suficientes muestras sobre el objetivo del escritor de presentar una historia completa del Perú a través de la literatura, para que no se perdiera lo que la historia oficial no iba a registrar.

En 1892 tuvo lugar con mucho fasto la conmemoración del cuarto centenario del descubrimiento de América. Ricardo Palma participó a dicho evento y el resultado de este viaje a España fue su obra *Recuerdos de España, notas de viaje, esbozos, neologismos y americanismos*, un análisis sobre un país en crisis, antes y después de 1898. En España, aunque su interés se concentraba en la historia y la literatura, y no en la política (aunque nos ofrece retratos de la élite política del momento), Palma estuvo en contacto con hombres destacados del gobierno, como, por ejemplo, Antonio Cánovas del Castillo, cuya biblioteca dejó muy impresionado al tradicionista. Como director de la Biblioteca Nacional, Palma intentaba con todas sus fuerzas y con todo su patriotismo recomponer un fondo bibliográfico destrozado tras el saqueo de las tropas chilenas, durante la guerra del Pacífico. A través de este viaje y el libro se nos revela otra faceta del patriotismo de Ricardo Palma, la que concierne su difícil batalla de convencer a los miembros de la Real Academia de introducir en el diccionario múltiples neologismos americanos. Desafortunadamente no consiguió llevar a cabo dicha tarea, lo que le produjo un gran disgusto. La última parte de su libro la dedica a defender el uso de muchos de los neologismos y americanismos, y según el autor, es la parte que podría ofrecer relativo interés, más que la primera parte dedicada a las notas de viaje y la segunda dedicada a sus apreciaciones sobre los literatos con quienes mantuvo contacto.

Palabras-clave: tradicionista, identidad nacional, neologismos, americanismos, viaje

Raluca CIORTEA, Raluca VÎLCEANU

Universidad de Oeste de Timișoara

raluca.ciortea@e-uvt.ro, raluca.vilceanu@e-uvt.ro

Linguistic Exile – a Voyage Without Maps

Just like travelling, exile appears to be intrinsic to the human self and is perceived today as a form of alienation, of estrangement that was once synonymous with the concept of identity. Seen from the perspective of the present, exile establishes a space without borders and outlines a voyage without maps, as stated by Chenjerai Hove in a lecture. The narrative of the literature *in* and *from* exile finds its roots in the cultural dimensions of the country of origin, thus showcasing an itinerary of the text that transgresses borders and builds up a microcosm of creativity with diffuse margins. We can state that the linguistic exile posits the idea of the frontier understood as a defining space for the identity of the subject. The coming-and-going between the mother tongue and the language from the country of adoption highlights a continuation of inhabiting the universe from the country of origin. Sometimes, this coming-and-going between the two languages underlines that, in spite of the fact that one is writing for a new audience, the references that may be traced in the literature *from* and *in* exile are an internal radiography of the uprooted-not-uprooted self. This may be observed in some poems of two representatives of the Romanian exile in the Spanish-speaking world, such George Uscătescu and Alexandru Busuiocanu, who, in spite of writing in Spanish and for a new audience, employ elements stemming from Romanian poetry.

Keywords: *voyage, exile, exiled, literature, identity*

Exilio lingüístico -viaje sin mapas

El exilio igual que el viaje parece ser intrínseco al ser humano y hoy día genera una forma de alienación, de enajenación de todo que una vez conformaba la idea de identidad. Visto desde el presente, el exilio configura un espacio sin fronteras, delinea un viaje sin mapas, como decía en una conferencia Chenjerai Hove. La narrativa de la literatura *en* y *del* exilio rastrea sus raíces en las fuentes culturales del país de origen, conformado, pues, un itinerario del texto que traspasa fronteras y construye un microcosmos de la creatividad cuyos contornos son difusos. Podríamos afirmar que el exilio lingüístico pone en tela de juicio la misma idea de frontera entendida como espacio definitorio de la identidad de un sujeto. El vaivén entre la lengua materna y la nueva lengua del país de adopción evidencian la continuación de la vivencia en el universo del país de origen. A veces, esta ida y vuelta entre los dos idiomas subraya que, aunque se escribe para un nuevo público las referencias que se pueden rastrear en la literatura *del* exilio y *en* exilio son una radiografía interna del ser desterrado-no-desterrado. Esto se puede observar en algunos poemas de dos representantes del exilio rumano en territorio de habla hispana, como por ejemplo George Uscătescu y Alexandru Busuiocanu que, aunque escriben en español, por ende, para un nuevo público, utilizan elementos de la poesía rumana.

Palabras claves: *viaje, exilio, exiliado, literatura, identidad*

Roxana Maria CRETU

Universidad de Oeste de Timișoara

roxana.cretu93@e-uvt.ro

The Situation of the Anglicism in Spain and Latin America. Loanword or Adjustment?

In this article we propose to present the situation of the Anglicism both in Spain and Latin America. We live in an era when English has become a language spoken in all the world and for this reason turn into source of neologisms for every language. And is then when linguists set out

what is the best choice: adjust the word to the phonologic system of our language, to maintain the original word form or to try to find an equivalent in our language. In the first part of the article we will see that the Spanish Real Academic is very traditionalist and for this reason choose to adjust the Anglicism or try to find a Spanish equivalent instead of maintain the English form. In the second part of our article we will see the situation of the Anglicism in Latin America, where things change, because while in Spain they are fighting for conserve the spirit of the language and the reject the introduction of foreign words not adjusted, in Latin America happens the opposite: in most cases they keep the English form. One of these reasons is the influence of English and United States on Latin America states and on the Spanish spoken in that territory.

Keywords: *adjustment, Anglicism, Spanish, neologism, loanword*

La situación de los anglicismos en España e Hispanoamérica. ¿Préstamo o adaptación?

En este artículo nos proponemos presentar la situación de los anglicismos tanto en España como en Hispanoamérica. Vivimos en una época en la que el inglés ha llegado a ser un idioma mundialmente hablado y por ello se ha convertido en una fuente de neologismos para cualquier lengua. Y es entonces cuando los lingüistas se plantean qué es mejor adaptarlo al sistema fonológico de nuestro idioma, mantener la forma de la lengua de origen o buscarle un equivalente en nuestra lengua. En la primera parte del artículo constataremos que la Real Academia Española es muy conservadora y por ello opta por adaptar los anglicismos o buscarle un equivalente en la lengua en vez de mantener la forma del inglés. En la segunda parte del artículo observaremos la situación de los anglicismos en Hispanoamérica, donde las cosas cambian, porque mientras en España se lucha por conservar el espíritu de la lengua y se rechaza la introducción de extranjerismos no adaptados, en América Latina sucede exactamente lo contrario: se mantiene en la mayoría de los casos la forma del inglés. Una de las razones que justificarían este hecho es la influencia que ejercen el inglés y los Estados Unidos sobre los países de América Latina y el español hablado en estos territorios.

Palabras clave: *adaptación, anglicismo, español, neologismo, préstamo*

María del Sagrario DÍAZ-PINÉS PRIETO

Liceul Teoretic Jean Louis Calderon, Timișoara
ms.diazpines@gmail.com

Danubian Atlas of Claudio Magris: Argumentative and Thematic Outline

The Danube River, the largest in the European Union, is the conjunction of nearly 3,000 kilometers of History, Culture, Politics, Literature and Ideology, among other aspects, of the European area. In its journey through the old continent, it bathes ten countries with capitals loaded with history such as Vienna, Prague, Budapest and Belgrade. With major importance for European civilization, this navigable route is the starting point of the study that affects the socio-cultural and aesthetic-literary issues raised by the traveler during his Danubian journey. *Danube* (1986), a literary travel text by Claudio Magris, concentrates this wealth of knowledge among its passages, which makes it difficult, *a priori*, to analyze and compile the main thematic and argumentative axes that support it. Nevertheless, we will try to examine the fundamental issues raised in the space-time coordinates of the itinerary with an objective and critical point of view. With this pretension, the elements of the compositional equipment that make up the essays will be collected, paying attention to the perspective, the content and the resources used.

The Existence, the Passage of Time, Death or Identity, the great topics and humanistic themes, the recursive components and motives of the imaginary of the trip, are skewered with

perceptions, criticisms –explicit and implicit– and revealing arguments of a rewriting that drinks from the nature of the everyday and ephemeral. Halfway between autobiographical story and essay, evocations and fiction of realities, the text adapts thematic-formal reconstruction patterns of contents that attest the river sides of the Danube.

Keywords: *travel literature, travel narrative, essay, literary reading, Danube*

El atlas danubiano de Claudio Magris: trazado argumentativo y temático

El río Danubio, el más extenso de la Unión Europea, es la conjunción de cerca de 3000 kilómetros de Historia, Cultura, Política, Literatura e Ideología, entre otros aspectos, del espacio europeo. En su recorrido por el viejo continente baña diez países con capitales cargadas de historia como Viena, Praga, Budapest y Belgrado. De importancia capital para la civilización europea, esta ruta navegable es el punto de partida del estudio que incide en las cuestiones socioculturales y estético-literarias planteadas por el viajero durante su periplo danubiano. *Danubio* (1986), texto literario de viajes de Claudio Magris, concentra tal caudal de conocimiento entre sus pasajes, que dificulta, *a priori*, la labor de análisis y compilación de los principales ejes temáticos y argumentativos que lo vertebran. Con todo, trataremos de examinar las cuestiones fundamentales planteadas en las coordenadas espacio-temporales del itinerario con una mirada objetiva y crítica. Con esta pretensión se recopilarán los elementos del aparataje compositivo que configuran los ensayos, prestando atención a la perspectiva, el contenido y los recursos empleados. La Existencia, el Paso del Tiempo, la Muerte o la Identidad, los grandes tópicos y temas de carácter humanístico, los componentes recursivos y motivos del imaginario del viaje, se ensartan con percepciones, críticas –explícitas e implícitas– y argumentos reveladores de una reescritura que bebe de la naturaleza de lo cotidiano y efímero. A caballo entre el relato autobiográfico y el ensayo, evocación y ficción de realidades, el texto adapta patrones temático-formales de reconstrucción de los contenidos que atestiguan las márgenes del Danubio.

Palabras clave: *literatura de viajes, narrativa de viajes, ensayo, lectura literaria, Danubio*

Mihai ENĂCHESCU

Universidad de Bucarest
mihail.enachescu@lls.unibuc.ro

Alcohol – a History of a Travelling Word

The origin of the Spanish word *alcohol* is the Arabic *kuhl*, which signifies ‘antimony’. It comes from the same root as ‘ákhāl ‘black’.

It appears in Spanish with four meanings: ‘antimony’, ‘very fine dust of antimony used by women to blacken their eyes’, ‘essence obtained by trituration, sublimation or distillation’, ‘wine spirit’. In 1278, it appears for the first time with the meaning ‘antimony’, which evolves after to the second meaning, the cosmetic product. A few centuries later, in 1726, it is registered the third meaning, ‘essence obtained by trituration, sublimation or distillation’, and finally, a few decades later, in 1786, the actual meaning, ‘wine spirit’.

The Castilian form was borrowed into French *alcool* during the XVI century and into the Medieval Latin of the chemists, where Paracelsus gave it the third meaning. In 1612, it appears with the fourth meaning in French and it returns to Spanish with its new semantic charge.

We wish to present the linguistic history of this word, which suffered a considerable change of its meaning, while it undertook a long journey: borrowed from Arabic, it passes into French, then in Medieval Latin, from where it returns to French and finally to Spanish, with significant changes of its meaning. We want to study and observe the semantic evolution of this travelling word with the help of texts from the diachronic corpora of Spanish and French.

Keywords: *alcohol, Arabism, semantic change, travelling word, linguistic history*

Alcohol - historia de una palabra viajera

El origen de la palabra *alcohol* es el árabe *kuhl* con el significado ‘antimonio, galena’. Etimológicamente procede de la misma raíz que ‘ákhāl ‘negro’. Aparece en castellano con cuatro significados: ‘antimonio’, ‘polvo finísimo de antimonio usado por las mujeres para ennegrecerse los ojos’, ‘esencia obtenida por trituración, sublimación o destilación’, ‘espíritu de vino’. En 1278 es atestiguada por primera vez esta palabra con el significado ‘antimonio’, que evoluciona luego al segundo significado, el de producto cosmético. Siglos más tarde, en 1726, se da el tercer significado, el de ‘esencia obtenida por trituración, sublimación o destilación’ y finalmente, unas décadas más tarde, en 1786, el significado actual, ‘espíritu de vino’.

La forma castellana pasó al fr. *alcool* durante el siglo XVI y al bajo latín de los químicos donde Paracelso le dio la tercera acepción. Ya en 1612 aparece con la cuarta en francés y vuelve al castellano con su nueva carga semántica. Nos proponemos trazar una historia lingüística de este vocablo, que ha pasado por una transformación muy importante desde el punto de vista de su significado, a la vez que ha emprendido un largo viaje: tomada del árabe, pasa al francés, de allí al latín medieval, del latín volvió al francés y finalmente al castellano tras haber sufrido cambios importantes de significado. Queremos seguir y observar la evolución semántica de esta palabra viajera a través de una indagación en los textos de los corpus diacrónicos del español y del francés.

Palabras clave: *alcohol, arabismo, cambio semántico, palabra viajera, historia lingüística*

Giuseppe GATTI RICCARDI

Universidad Guglielmo Marconi, Roma/ Universidad de la Tuscia, Viterbo
giuseppe_gatti@hotmail.com / g.gatti@unimarconi.it

Urban Itinerary for the Traps of Modern Communication. Physical Displacement and Sociofantastic Journey in Short Story's Production of Felisberto Hernández

The object of our study consists of the analysis of a section of the short story production of Felisberto Hernández (1902-1964), and in particular of his compilation *Nadie encendía las lámparas* (Montevideo, 1947). Through the study of the story “Muebles *El Canario*”, we will try to show that the story is not only a tale that judges the consumerist pressures and the modalities of expression of the publicity of that time, but also proposes a double interpretive reading linked with the act of displacement. We will propose a reading of the text in which we can demonstrate the existence of two interconnected interpretative planes, both related to the theme of the trip: the first refers to a specific displacement, which the protagonist accomplishes by tram, in a tangible metropolitan space (a physical movement within a recognizable space). The second level is the one that reveals the treatment of the “literary fact” from an eccentric perspective, which unites the fantastic genre and the socio-scientific one: “Muebles *El Canario*” proposes an abstract journey, a temporary transit through a dimension marked by an aggressive, premodern marketing: we will analyze the principle of hypodermic communication, that is at the base of the diffusion of the advertising information in the story, according to the postulates of the recent theories about the spectacularized consumer society.

Keywords: *Felisberto Hernández, Nadie encendía las lámparas, fantastic socio-scientific literature, Uruguayan narrative, XXth century, urban displacement*

Itinerario urbano por las trampas de la comunicación modernolatina. Desplazamiento físico y viaje sociofantástico en la cuentística de Felisberto Hernández

El objeto de nuestro estudio consiste en el análisis de un apartado de la producción cuentística de Felisberto Hernández (1902-1964), y en particular de su recopilación de relatos *Nadie encendía las lámparas* (Montevideo, 1947). A través del estudio del cuento “Muebles *El Canario*”, se intentará demostrar que el relato no es solo una narración que enjuicia las presiones consumistas y las modalidades de expresión de la publicidad de la época, sino que también plantea una doble lectura interpretativa vinculada con el acto del desplazamiento. Se propone una lectura del texto en que se muestra la existencia de dos planos interpretativos interconectados, ambos relacionados con el tema del viaje: el primero remite a un *desplazamiento concreto*, que el protagonista cumple en tranvía, por un espacio metropolitano tangible (un movimiento físico dentro de un espacio reconocible). El segundo nivel es el que revela el tratamiento del “hecho literario” desde una perspectiva excéntrica, que une lo fantástico y lo sociocientífico: “Muebles *El Canario*” plantea un *viaje abstracto*, es decir, un tránsito temporáneo que los personajes de la ficción cumplen por una dimensión marcada por un *marketing* premoderno agresivo: el principio de la comunicación hipodérmica que, en el relato, está a la base de la difusión de la información publicitaria se analizará según los postulados de las recientes teorías sobre la sociedad consumista espectacularizada.

Palabras clave: *Felisberto Hernández, Nadie encendía las lámparas, literatura fantástica sociocientífica, narrativa uruguaya sigo XX, desplazamiento urbano*

Diana-Giorgiana MIHUT

Universidad de Valencia/Colegiul Elena Ghiba Birta, Arad
dianagiorgianamihut@gmail.com

Female Conventional Autobiography in the Era of the Colony

The era of the colony in Latin America was a very restrictive era in many situations. Women could not have an important role in the development of society and precisely because of that, there were many intellectual women who hid in the only places where they could develop that love for the Letters, into the convents.

Although many of these nuns believed that they would be able to get rid of this "clausure" society, in the convents they could not free themselves from the burden imposed by society. But the few that have really managed to do this were very important. It is worth mentioning Sor Juana Ines de la Cruz, Sor Úrsula Suárez, Madre del Castillo or María de San José, nuns who have surpassed their status as simple nuns to become important figures in the history of writing. These nuns in the convents had the opportunity to write their lives through the "journey" to God, a journey that allowed them to be close to the Divinity, but at the same time, were able to say everything that was wrong in that society.

In this work, we will try to point out how these nuns have been able to transform a real situation, of their life, into a biblical event and have even come to compare their sufferings with those of the Virgin Mary.

Keywords: *autobiography, convents, nuns, colony, Divinity*

Autobiografía conventual femenina en la época de la colonia

La época de la colonia en América Latina fue una época muy privada de muchísimas cosas. Las mujeres no podían tener ningún papel importante en el desarrollo de la sociedad y precisamente por eso había muchas mujeres intelectuales que se escondían en los únicos lugares donde podían desarrollar esa afición por las letras, estos siendo los conventos.

Aunque muchas de estas monjas creían que así se podrían librar de esa sociedad de “clausuro”, en los conventos tampoco podían liberarse de esa carga que imponía la sociedad. Pero las pocas que realmente han conseguido hacer esto fueron muy importantes. Cabe mencionar a Sor Juana Inés de la Cruz, a Sor Úrsula Suárez, a Madre del Castillo o a María de San José, monjas que han superado su estatuto de simples monjas para llegar a ser figuras importantes en la historia de la escritura. Estas en los conventos tenían la oportunidad de escribir sus vidas mediante el “viaje” hacia Dios, un viaje que les permitía estar cerca de la Divinidad, pero al mismo tiempo que poder decir todo lo que era equivocado en esa sociedad.

En este trabajo, vamos a intentar a señalar como estas monjas han podido transformar una situación real, de su vida, en un evento bíblico e incluso han llegado a comparar sus sufrimientos con las de la Virgen María.

Palabras clave: *autobiografía, conventos, monjas, colonia, Divinidad*

Borja MOZO MARTÍN

Universidad de Poitiers / Universidad Complutense de Madrid
borjamozomartin@gmail.com

Poet(h)ics of Circulation: Narrative Voice and Monetary Transactions in the Contemporary Spanish Novel

Ignacio Echevarría stated in the last years of the nineties decade that money matters had become unavoidable in each and every aspect concerning the events in Spanish society at the end of the last century, to the extent that the logic of economic exchange tickled the individual moral consciousness. If that should be the case, then it is perhaps time to weigh the validity and the significance of this presupposition in contemporary Spanish narrative in the light of the socio-economic and political coordinates of the most recent systemic crisis of late capitalism. With this aim, we shall focus our analysis on different recent manifestations (Isaac Rosa, Juan Francisco Ferré, Belén Gopegui, Iván Repila, Rafael Chirbes) of one of the most frequent modalities of economic inscriptions in nowadays Spanish novel, namely that questioning the production and circulation of economic value from an axiologically centered perspective. We shall explore how this kind of inscription is based on the idea of the narrative text as a set of values whose own internal logic stands as a counterpoint – if not directly as an explicit sentence – of the moral order of the extradiegetic world. Therefore, in the selected texts, the topic of monetary economics is closely related to the questionable narrative voices as instances of significance generators, of production support and of values ranking and circulation.

Keywords: *narrative voice; values; economy; ideology; Contemporary Spanish Novel*

(Po)éticas de la circulación: voz narrativa y transacciones monetarias en la novela española actual

Si, tal como apuntaba Ignacio Echevarría en las postrimerías de la década de los noventa, la cuestión del dinero resultaba insoslayable en cualquier perspectiva sobre lo ocurrido con la sociedad española de finales del siglo XX en la medida en que la lógica del intercambio económico inervaba la conciencia moral del sujeto, acaso haya llegado el momento de calibrar la vigencia y el alcance de dicho presupuesto en la reciente narrativa española a la luz de las coordenadas socioeconómicas y políticas de la última crisis sistémica del capitalismo tardío. Con este propósito, centraremos nuestro análisis en diversas manifestaciones recientes (Isaac Rosa, Juan Francisco Ferré, Belén Gopegui, Iván Repila, Rafael Chirbes) de una de las modalidades de inscripción más frecuentes de la economía en la novela española actual: aquella que problematiza la producción y circulación del valor económico desde el punto de vista axiológico. Observaremos cómo este tipo de inscripciones se fundamenta en una concepción del texto

narrativo como configuración de un conjunto de valores cuya propia lógica interna se postula a menudo como contrapunto —cuando no directamente como condena explícita— del orden moral del universo extradiegético. Así, la tematización de la economía monetaria aparece vinculada en los textos seleccionados al cuestionamiento de las voces narrativas como instancias generadoras de sentido, vertebradoras de la producción, jerarquización y circulación de los valores.

Palabras clave: voz narrativa; valores; economía; ideología; novela española actual

Adolfo R. POSADA

Universidad de Oeste de Timișoara
adolfo.rodriguez.posada@gmail.com

Nomadism and Border Travels in Spanish Mutant Fiction

From its origins in the Middle Ages, the topic of the *homo viator* coordinates a set of literary works around a related theme. The metaphor of life as path, transit and travel goes back to Gonzalo de Berceo's poetry, the *Poem of the Cid* and the *Book of Alexandre* in Spanish literature, reaching its finest with *Don Quixote*. Far from losing its vitality, the topic of the traveller and the existence understood as a life transit is updated by the figure of the contemporary nomad in the postmodernity. As a consequence, the human being conceived as an *exote* is impelled to undertake the search of his or her identity in the new globalized, dislocated and liquid world. Thus, in the light of Maffesoli or Bourriaud theories, among others, around the contemporary nomads and *exotes*, this article explores the mutant fiction to study the modernization of the *Homo viator* theme according to the 21st century mentalities.

Keywords: nomadism, Homo viator, mutant fiction, postmodernity, Agustín Fernández Mallo

Nomadismo y viajes fronterizos en la literatura mutante española

Desde sus orígenes en la Edad Media, el tópico del *homo viator* vertebría un conjunto de obras literarias dentro de una temática afín. La metáfora de la vida como camino, tránsito y viaje se remonta en la literatura española a la poesía de Gonzalo de Berceo, el *Poema del mío Cid* y el *Libro de Alexandre*, alcanzando su máxima expresión con la obra maestra de las letras hispánicas: *Don Quijote*. Lejos de perder su vitalidad, el tópico del viajero y de la existencia como transito vital se ve actualizado en la posmodernidad con la figura del nómada contemporáneo, impelido a emprender la búsqueda de su identidad como éxota en el nuevo mundo globalizado, deslocalizado y líquido. Así pues, a la luz de las teorías de Maffesoli o Bourriaud, entre otros, en torno a los nómadas y éxotas contemporáneos, indagaremos en las novelas mutantes de los autores y autoras españoles actuales, para examinar la modernización del clásico lugar común del viaje y el viajero en el contexto de las mentalidades del nuevo siglo.

Palabras clave: nomadismo, Homo viator, literatura mutante, posmodernidad, Agustín Fernández Mallo

Mirjana SEKULIĆ
Universidad de Kragujevac, Serbia
msekulic@filum.kg.ac.rs

Traveling to Orient: Vicente Blasco Ibáñez and the Experience of the Other

We propose to question how the discourse on the other is constructed and how it creates a certain image of the Turkish in the travel stories *The Orient* by Vicente Blasco Ibáñez. Using the theory of imagology, the construction of Turkish images is analyzed between the notions of referentiality and interpretation of reality by the author. We question the concept of objective gaze of the traveler, which is observed as the result of the encounter / clash between previous knowledge, prejudices and the perception of the immediate. The image of Turkey is interpreted in relation to the position of the foreigner, the privileges of Blasco Ibáñez as a traveler in Constantinople, his determination to know the other, etc. It is observed that the final image of the Turkish is created in the interaction between the traveler, representative of the western, and the Turkish people. Taking into account the elements analyzed, we conclude that the author's intention is to combat the current Orientalist discourse in Western Europe in the late nineteenth and early twentieth century.

Keywords: *The Orient, Vicente Blasco Ibáñez, imagology, image of Turkey, travel*

Viaje al Oriente: Vicente Blasco Ibáñez y la experiencia del otro

Se propone cuestionar cómo se construye el discurso sobre el otro creando una determinada imagen de lo turco en los relatos de viajes *El Oriente* de Vicente Blasco Ibáñez. Siguiendo las pautas de imagología se analiza la construcción de las imágenes turcas entre las nociones de referencialidad e interpretación de la realidad por parte del autor. Se pone en cuestión el concepto de mirada objetiva del viajero, la que se observa como el resultado del encuentro/choque entre los conocimientos anteriores, prejuicios y la percepción de lo inmediato. Se interpreta la imagen de Turquía en relación con la posición del extranjero, los privilegios de Blasco Ibáñez como viajero en Constantinopla, su empeño de conocer al otro, etc. Se observa que la imagen final de lo turco se crea en la interacción entre el viajero, representante de lo occidental, y el pueblo turco. Teniendo en cuenta los elementos analizados, llegamos a la conclusión de que la intención del autor es combatir el discurso orientalista vigente en la Europa occidental a finales del siglo XIX y principios del siglo XX.

Palabras clave: *El Oriente, Vicente Blasco Ibáñez, imagología, imagen de Turquía, viaje*

Lavinia SIMILARU
Universidad de Craiova
lavinia_similaru@yahoo.es

Travels and Travelers in Some “Contemporary Novels” by Benito Pérez Galdós

Benito Pérez Galdós is the most important realist writer in Spain, in the way that in his creations the society of his time is faithfully portraited. The novels of Benito Pérez Galdós describe the cities and their streets, parks and buildings, the historical events, the concerns of the people, their activities... The author makes us listen the discourses of the Parliament's members, the sound of the piano coming from a window, but also the shout of the street vendors praising their merchandise, the coachmen's shouts to their horses. The travels of the characters also have a particular importance. The honeymoon trip together with his lover Jacinta is memorable, giving the author the possibility to describe the train of his epoch, and various Spanish cities. Other trips of the galdosian characters through Spain are undertaken to collect an inheritance, or in order to visit a relative. But Galdós narrates, above all, the ascension of the bourgeoisie,

and the eagerness of the new rich to compete with aristocracy. This is why the author highlights the “veranear” travels. Among his characters, there are people of Madrid that are pawning their properties in order to spend the hot months away from the capital; these travels are their way of showing their wealth and prestige.

Keywords: Spanish literature, Benito Pérez Galdós, realism, contemporary novels, travel

Viajes y viajeros en unas “novelas contemporáneas” de Benito Pérez Galdós

Benito Pérez Galdós es el narrador realista por excelencia en España, de manera que en sus obras está retratada fielmente la sociedad española de su tiempo. Las novelas de Benito Pérez Galdós describen las ciudades con sus calles, parques y edificios, los acontecimientos históricos, las preocupaciones de la gente, sus diversiones... El escritor nos hace escuchar los discursos de los parlamentarios, el piano debajo de alguna ventana, pero también el grito de los vendedores ambulantes alabando su mercancía, el grito de los cocheros animando a sus caballos... Particular importancia tienen también los viajes de los personajes. Inolvidable es el viaje de novios de Juan Santa Cruz con su mujer Jacinta, que ofrece al autor la posibilidad de describir el tren de su época, y varias ciudades españolas. Otros viajes por España de los personajes galdosianos se emprenden para cobrar una herencia, o para visitar a algún familiar. Pero Galdós narra sobre todo la ascensión de la burguesía, y el afán de los nuevos ricos de competir con la aristocracia. Por eso, concede especial relieve a los viajes emprendidos para “veranear”. Entre sus personajes, hay madrileños que son capaces de empeñar sus pertenencias para poder pasar los meses calurosos lejos de la capital; estos viajes son para ellos una manera de proclamar su fortuna y su prestigio.

Palabras clave: literatura española, Benito Pérez Galdós, realismo, novelas contemporáneas, viaje

Silvia-Alexandra ȘTEFAN

Universidad de Bucarest
silvia.stefan@lls.unibuc.ro

“Si os hablan bien, pensáis que están muertas de amores; si no os hablan, creéis que de alteradas y fantásticas lo hacen”. The Defence of Women Concept’s Symbolic Voyage from its Medieval Sources to Laudatio Mulierum Discourses in Cárcel de amor and La Diana

The intellectual and literary concept of *querelle des femmes* has been debated and internationalized in Western Europe since the Middle Ages, between defamatory writers, who devote themselves to harsh misogynistic diatribes, and ladies’ defenders, who compete over disproportionate philogynistic praises. The symbolic judgement of women’s natural wickedness or kindness “cases” makes a large voyage, according to Vélez Sainz (2015), throughout centuries and along vast European territories, as various discursive forms. In time, women’s defences confronted with misogyny develop a rich rhetorical and argumentative arsenal, on the basis of formal cases, that defend women in general, or incidental cases, that review egregious examples of women who have made themselves famous for their “feminine” virtues, such as *virginity* or *sweetness*, or “masculine” ones, such as *courage* or *force*. The current paper aims at presenting examples of argumentative patterns of *laudatio mulierum* transposed from their medieval sources to capital literary texts of sentimental or pastoral novels for the Spanish Renaissance, such as *Cárcel de Amor* and *Los siete libros de la Diana*.

Keywords: Spanish Renaissance, querelle des femmes, laudatio mulierum, Cárcel de Amor, Los siete libros de la Diana

“Si os hablan bien, pensáis que están muertas de amores; si no os hablan, creéis que de alteradas y fantásticas lo hacen”. Viaje simbólico del concepto de la *défense des femmes* desde sus fuentes medievales hasta el *laudatio mulierum* en *Cárcel de amor* y *La Diana*

El concepto intelectual y literario de la *querelle des femmes* viene debatido e internacionalizado en el Occidente Europeo desde la Edad Media entre los “maldicientes” de las mujeres, que se entregan a duras diatribas misóginas, y los “defensores” del honor de las donas, quienes compiten en desmedidas alabanzas filóginas de las mismas. El juicio simbólico del “caso” de la maldad o bondad natural de las mujeres viaja, según Vélez Sainz (2015), a lo largo de varios siglos y dentro del territorio de varios países europeos, bajo diferentes formas discursivas. Las defensas de mujeres frente a la misoginia desarrollan un rico arsenal retórico y argumentativo, a partir de casos formales que defienden las mujeres en general o los casos incidentales que repasan ejemplos egregios de mujeres, que habían destacado por virtudes “femeninas”, como *la virginidad* o *la dulzura*, o virtudes “masculinas”, como *el coraje* o *la fuerza*. El presente trabajo se propone presentar ejemplos de modelos argumentativos de *laudatio mulierum* transpuestos desde sus fuentes medievales en textos literarios capitales de las novelas sentimentales y pastoriles del Renacimiento español, como son el *Cárcel de Amor* y *Los siete libros de la Diana*.

Palabras clave: *Renacimiento español*, *querelle des femmes*, *laudatio mulierum*, *Cárcel de Amor*, *Los siete libros de la Diana*

Cristina VARGA
Universidad Babes-Bolyai, Cluj
cristina.varga@gmail.com

Navigate, Explore, See ... Conceptual Metaphors of Terminology and Phraseology of Internet in Romanian

The *travel* always represented a fascinating topic in arts and literature and it is constantly related with extraordinary stories. If in the past the stories of the travellers could be real or imaginary, nowadays we can also talk about *virtual travels*, made possible by the innovative IT technologies. The present paper aims to illustrate how the topic of the *travel* is reflected throughout conceptual metaphors and metaphorical terminology in specialised languages in fields such as IT and Internet. In this paper we develop a general theoretical framework based on the works of Lakeoff&Johnson (1980 y 2003), Turner&Fauconnier (1995) y Kövecses (2010), completed with more focused analysis such as: Maglio&Matlock (1998), Tomaszewski (2002), Galichkina (2015), and Videla (2017) in the field of Internet cognitive metaphors. The present paper aims to establish an extended inventory of cognitive metaphors in Romanian, related with *the travel*, *the exploration*, *the road*, and *the search* in Internet. Our initial hypothesis is that even if the most of cognitive metaphors related with Internet have their origin in English, the conceptual system of other cultures influences those metaphors and lead to distinct terminological metaphors in other languages. Our research aims to answer the following questions: How many cognitive metaphors related to the topic of travel refer to Internet? How many of those cognitive metaphors keep the same conceptual structure in Romanian? How many cognitive metaphors present a distinctive conceptual structure, specific to the Romanian? We consider that our study will provide extended and actualized information about the metaphorical terminology and phraseology in the field of IT and Internet in Romanian.

Keywords: *conceptual metaphor*, *cognitive linguistics*, *metaphorical terminology*, *phraseology*, *Internet*

Navegar, explorar, ver ... Metáforas conceptuales de la terminología y fraseología del Internet en rumano

Los viajes han suscitado siempre mucho interés para los humanos y han sido constantemente asociados con hechos e historias extraordinarias. Si durante siglos los viajes abarcaban la esfera del *mundo real, imaginario y/o simbólico*, nuestros tiempos juegan con la ventaja de disponer de una manera innovadora de “viajar” basada en las últimas tecnologías: *el viaje virtual*. El presente estudio propone enfocar la reflexión acerca del tema del viaje y la manera en que este concepto se refleja en el lenguaje informático y su terminología en rumano a través de las *metáforas conceptuales* y la *terminología metafórica*. Siguiendo el marco teórico general esbozado por los estudios de: Lakeoff&Johnson (1980 y 2003), Turner&Fauconnier (1995) y Kövecses (2010) y el enfoque más concreto sobre las metáforas conceptuales relacionadas con Internet y el espacio virtual por estudiosos como: Maglio&Matlock (1998), Tomaszewski (2002), Galichkina (2015), Videla (2017), el presente estudio se propone inventariar y analizar las metáforas cognitivas relacionadas con *el viaje, la exploración, el camino, la búsqueda* en Internet, en rumano. Nuestro punto de partida en la presente investigación se basa en la hipótesis que, incluso si las metáforas cognitivas relacionadas con el Internet emergen en inglés, el idioma nativo del Internet, el sistema conceptual de otras culturas influyen dichas metáforas cognitivas y crean metáforas terminológicas distintas en otros idiomas. En la presente investigación nos proponemos contestar a las siguientes preguntas: ¿Cuántas metáforas cognitivas relacionadas al *viaje* hacen referencia a Internet? ¿Cuántas de estas metáforas cognitivas en rumano guardan la estructura conceptual y expresiva del idioma de origen? Y ¿Cuántas metáforas cognitivas se han construido de manera distinta al idioma de origen, siguiendo el sistema conceptual del rumano? Consideramos que nuestro estudio contribuirá a un mejor conocimiento y también a una actualización de la terminología y fraseología metafóricas en el campo de la informática, en rumano.

Palabras clave: *metáfora conceptual, lingüística cognitiva, terminología metafórica, fraseología, Internet*

Luminița VLEJA

Universidad de Oeste de Timișoara

lumivleja2017@gmail.com

Travels and Travelers in Spain: Diaries and Letters in Romanian

This presentation proposes an analysis of travel narratives in Spain (Théophile Gautier, 1843; Petre Lascu, 1980; Romulus Cioflec, 1988; Radu Bogdan, 1990). Firsthand impressions and observations emerge from these trips, where the journey like *Imago Mundi* accompanies the clarity, simplicity and modern accuracy in expressing the immediate reality. The chosen path and the awakened fascination of this opportunity determine these enthusiastic writers to opt for the letter or journal to facilitate direct expression. The book of Th. Gautier represented an important precedent in travel journals towards Spain, motivating other authors to travel to sacred places, to take a walk for a certain time through a special geography and culture, to interpret the journey through his personal view. Regarding this subject, in Romanian literature we can distinguish the aphoristic interpretation of Ion Codru Dragușanu (1818-1884), Romanian traveler and memorialist: “Who does not leave the place of his birth does not have the idea of homeland; it is like the man in the middle of the forest; one can't see the forest for the trees”.

Keywords: *travel, Spain, travel literature, travel diaries, travel letters*

Viajes y viajeros a España: diarios y cartas en rumano

Esta intervención se propone analizar algunos relatos de viajes a España (Théophile Gautier, 1843; Petre Lascu, 1980; Romulus Cioflec, 1988; Radu Bogdan, 1990). De estos viajes surgieron impresiones y observaciones de primera mano, donde el viaje como *Imago Mundi* acompaña la claridad, simplicidad y moderna exactitud en la expresión de la inmediatez con las cosas. El camino elegido y la fascinación que despertó en ellos dicha oportunidad determina a estos escritores entusiastas a optar por la carta o el diario para facilitar la expresión directa. El libro de Th. Gautier sentó un importante precedente en la literatura de viajes hacia España, motivando a otros autores a recorrer lugares sagrados, a pasear por un tiempo determinado por una geografía y cultura distintas, a considerar el viaje a través de la mirada personal. A propósito de este tema, en la literatura rumana se distingue la interpretación aforística de Ion Codru Dragușanu (1818-1884), viajero y memorialista rumano: “Quien no sale del lugar de su nacimiento no tiene la idea de patria; es como el hombre en el medio del bosque; los árboles no dejan de ver al bosque”.

Palabras clave: *viaje, España, literatura de viajes, diarios de viajes, cartas de viajes*

PORTUGUÊS

Mihaela-Iulia BĂLTEANU

Escola Nacional de Estudos Políticos e Administração Pública de Bucareste

balteanu_iulia@yahoo.com

The Romanian Immigration to Brazil in the '30s – A gathering of civilizations

The number of immigrants that entered the Brazilian territory between 1872 and 1930 reached around 4.1 million individuals. Most of them had European origins, 70% of these being Portuguese or Italian natives and the other German, Spanish, Polish, Ukrainian, Romanian and Bessarabian (from Bessarabia). The majority of the Romanians located themselves in the South part of Brazil, due to the richness of the region, the sub-tropical climate similar to the European one, in states like Rio Grande do Sul, Santa Catarina, Paraná and São Paulo. In the beginning of the 20th century, the European people were running away of war and hunger, while the South-American farmers were looking for labor force in order to farm the lands of Brazil, Argentina and Uruguay. In Romania, there are records of promotion agencies for immigration to Brazil, the country being described as “the promise/blessed land”. The paper describes the trajectory of the Romanian immigrants in Brazil, the history of the Romanian communities in this country, the strings of the Brazilian naturalized Romanians with the families left in the communist Romania and the impact of the fall of the communism in Romania on reestablishing the connections with the family members abroad. There will also be analyzed and presented three study cases: the Romanian community in Santa Catarina (most of them from Bessarabia), the Romanian community from the São Paulo neighborhood of Ipiranga and the Romanian community of the new Brazilian capital – Brasília.

Keywords: *immigration, Romania, Brazil, Santa Catarina, Ipiranga, Brasília, Bessarabia*

A imigração romena dos anos '30 no Brasil – Um encontro de civilizações

O número de imigrantes que entraram no território brasileiro entre 1872 e 1930 chegou em cerca de 4,1 milhões de pessoas. A maioria deles tinham origem europeia, 70% desses sendo portugueses e italianos e o resto alemães, espanhóis, polacos, ucranianos, romenos e bessarabianos (da Bessarábia). A maioria dos romenos se localizaram no sul do Brasil, devido à riqueza da região e ao clima subtropical parecido ao da Europa, nos estados do Rio Grande do Sul, Santa Catarina, Paraná e São Paulo. No começo do século XX, os povos europeus estavam fugindo da guerra e faminta, enquanto os fazendeiros sul-americanos estavam procurando mão de obra para trabalhar as terras do Brasil, Argentina e Uruguai. Há registros de agências de promoção da imigração para o Brasil, na Romênia, o país sendo apresentado aos romenos como a “terra prometida/abençoada”. O artigo trata dos trajetos dos imigrantes romenos no Brasil, das histórias das comunidades romenas nesse país, os laços dos romenos naturalizados brasileiros com as famílias da Romênia comunista e o impacto da queda do comunismo na Romênia na retomada das conexões com os familiares dos outros países. Serão tratados três estudos de caso: a comunidade romena de Santa Catarina (a maioria da Bessarábia), a comunidade romena do bairro paulistano Ipiranga e a comunidade de romenos da nova capital brasileira – Brasília.

Palavras-chave: *imigração, Romênia, Brasil, Santa Catarina, Ipiranga, Brasília, Bessarábia*

Clemilton LOPES PINHEIRO

Universidade Federal do Rio Grande do Norte

clemiltonpinheiro@hotmail.com

Constructing of Objects of Discourse and Sense Effects of Travelling in the Literature of Cordel

Cordel is a term used to describe narratives in verse, which are sold, recited, or sung in markets and public squares in the Northeast of Brazil. It is a kind of literature in which oral memory is based on a written text and has gradually become an autonomous genre. In this work, our aim is to analyze how the objects of discourse are constructed, and how they produce meaning effects related to the theme of travelling in this kind of text. The theoretical notion of the objects of discourse is assimilated by the framework of textual linguistics, and it is understood as a creation that reconfigures itself through the indications of syntactic-semantic structures and lexical contents, as well as other data of sociodiscursive and cultural context mobilized by the participants of the enunciation. Based on this notion, we conducted the study of the objects of discourse in three cordel narratives about travels: *Viagem ao país de São Saruê* (Manuel Camillo dos Santos), *Uma viagem ao céu* (Leandro Gomes de Barros), and *Viagem à Santa Vontade* (Maria Godelivie). In these narratives there is a special reference system attached to the cultural models and the collective imaginary of the Brazilian Northeast through which one can construct different senses.

Keywords: *Cordel, culture, objects of discourse, sense, text*

Construção de objetos de discurso e efeitos de sentido de viagem na literatura de cordel

Cordel é um termo utilizado para designar narrativas em versos, que são vendidas, declamadas ou cantadas em mercados e espaços públicos no nordeste do Brasil. Trata-se de um tipo de literatura em que a memória oral se apoia no texto escrito, que já se tornou um gênero autônomo. Neste trabalho, nosso objetivo é o de analisar a construção de objetos de discurso e os efeitos de sentido relacionados ao tema viagem nesse gênero de texto. A noção de objeto de discurso, desenvolvida no quadro teórico da linguística textual, é compreendida como uma criação discursiva que se reconfigura tanto pelas pistas das estruturas sintático-semânticos e pelos conteúdos lexicais como por outras informações do entorno sociodiscursivo e cultural dos participante da enunciação. Considerando, então, essa noção, nós analisamos os objetos de discurso de três narrativas de cordel cujo tema é viagem: *Viagem ao país de São Saruê* (Manuel Camillo dos Santos), *Uma viagem ao céu* (Leandro Gomes de Barros) e *Viagem à Santa Vontade* (Maria Godelivie). Nessas narrativas, há um sistema especial de referência ligado aos modelos culturais e ao imaginário coletivo do nordeste brasileiro através do qual se podem construir as diferentes representações do sentido de viagem.

Palavras-chave: *Cordel, cultura, objeto de discurso, sentido, texto*

Andreea CONSTANTIN POPPE

Faculdade de Letras, Universidade de Bucareste

andreea.constantin.poppe@gmail.com

Inner Voyages of the Feminine Characters in the Literary Works of the Brazilian Writer Clarice Lispector

The present paper sets out to analyze the inner voyages of the feminine characters in the literary works of the Brazilian writer Clarice Lispector, characters which find themselves in a permanent seek of happiness and truth about their lives. In her first novel, "Near to the wild

heart" published in 1943, Clarice Lispector relentlessly explores the intimate spheres of the human being and acquaints us to the protagonist Joana along a cruel voyage inside of her own reality. On the one hand, we hereby fathom a metaphor for the rite of initiation into adult life or coming of age, emphasizing the joys of puberty while on the other hand we get to catch a glimpse of the character's identity crisis. Moreover, "*The passion according to G.H.*" (1964) depicts the mythical voyage of the main character around the labyrinthic space of her own apartment providing us with a peregrination metaphor of the central character *G.H.* Another Clarice Lispector romance, "*The hour of the star*" (1977), is representative for the self-analysis of the characters, accurately describing the process of self-awareness all along an inner voyage through the labyrinths of initiation. The aforementioned examples are not the only ones that reveal the path towards initiation, be it spiritual or, at times, also corporal, experienced by Clarice Lispector's characters in search of their identity. We, therefore, set out to identify and analyze multiple evolutionary voyages within the Lispectorean feminine universe.

Keywords: *inner voyage, initiation voyage, path, feminism, Clarice Lispector*

Viagens interiores das personagens femininas na obra da escritora brasileira Clarice Lispector

O presente trabalho tem como objetivo analisar as viagens interiores das personagens femininas na obra da escritora brasileira Clarice Lispector, personagens essas que se encontram numa permanente busca da verdade sobre a própria vida e felicidade. No seu primeiro romance, "*Perto do coração selvagem*", publicado em 1943, Clarice Lispector explora a esfera íntima do ser humano e dá-nos a conhecer a protagonista Joana, numa viagem crua pela sua realidade. Assistimos nesta novela à uma metáfora do ritual da iniciação para a vida, simbolizando a alegria da puberdade e, ao mesmo tempo, vislumbramos a crise da identidade. Mais ainda, "*A paixão segundo G.H.*" (1964) relata a viagem mítica da personagem principal em torno do espaço labiríntico do seu apartamento, sendo neste sentido uma metáfora da peregrinação de ordem interior da protagonista *G.H.* Uma outra novela da autora, "*A Hora da Estrela*", (1977) é representativa para a auto-análise das personagens, descrevendo em detalhes o seu processo de conscientização durante a viagem interior pelos labirintos da iniciação. Os exemplos acima referidos não são os únicos que podem revelar o caminho de iniciação, seja ele espiritual ou, às vezes, também corpóreo, percorrido pelas personagens da Clarice Lispector em busca da identidade. Portanto, nos propomos identificar e analisar múltiplas viagens evolutivas das personagens clariceanas.

Palavras-chave: *viagem interior, viagem de iniciação, caminho, feminismo, Clarice Lispector*

Maria Paula MENESES

Centro de Estudos Sociais - Universidade de Coimbra
menesesp@fe.uc.pt

The Discovery of África in the War: Portuguese Military in Angola, Guinea and Mozambique

In recent times the Colonial War in Portugal has known much interest and research about it. This war, which in fact comprised three different violent military happenings, encompassed, from the side of metropolitan Portugal, the massive displacement of Portuguese armed forces to the three war theaters between 1961 and 1974, namely to Angola, Guinea and Mozambique.

One of the least explored fields has to do with the memories generated through these journeys. Through the analysis of blogs where former military have been publishing their memories, this presentation seeks to understand the multiple experiences regarding the 'encounter' with another territory and other peoples, privileging an interdisciplinary approach,

crossing history, anthropology and fiction; therefore, in this presentation the analytical focus will be centered on 'looking at the other' until then 'unknown'; I will try to understand how this 'unfamiliar', foreign gaze of metropolitan military travelers to the empire's space deals with the colonial situation, the sense of being 'Portuguese', the criticism of colonization as well as the meaning of 'defending the civilizing project', at the core of the Portuguese colonial project. Together, the set of impressions and representations, constituting a unique type of written memories, opens space for a study of the subjective dimension of these travelers, revealing a privileged window to understand Portuguese colonialism.

Keywords: "Africa's discovery", Colonial War, militaries, memory, travels

A descoberta de África na guerra: militares portugueses em Angola, Guiné e Moçambique

Nos últimos anos o tema da Guerra Colonial em Portugal tem conhecido muito interesse. Esta guerra que, de facto, integrava três violentos eventos militares distintos, incluiu a deslocação maciça de militares portugueses metropolitanos para os três teatros de guerra entre 1961 e 1974 – Angola, Guiné e Moçambique.

Um dos campos menos explorados tem a ver com as memórias das viagens geradas por estas deslocações. Através da leitura de blogues de memórias de antigos militares, nesta apresentação o enfoque analítico estará centrado no "olhar sobre o outro"; privilegiando uma abordagem interdisciplinar, cruzando a história, a antropologia e a ficção, procura-se ver como este olhar "estranho" de viajantes metropolitanos ao espaço do império analisa a situação colonial, o sentido de ser português, as críticas à colonização ou ainda a defesa do projeto civilizador, que esteve no cerne do projeto colonizador português. No seu conjunto, a suma de impressões e representações, constituindo-se um tipo único de memórias escritas, abre espaço para um estudo da dimensão subjetiva destes viajantes, reveladores de uma janela privilegiada para se compreender o colonialismo português.

Palavras-chave: "a descoberta da África", Guerra Colonial, militares, memória, viagens

Iolanda VASILE

Centro de Estudos Sociais – Universidade de Coimbra/ Instituto Camões/
Universidade de Oeste
iolanda.vasile@gmail.com

Trip to Mozambique: on the Trail of a Romanian "Cooperante" in the 1970s

In the late 1970s, Ceausescu intensified his international policy of tightening relations with the Global South, investing on a position that was aligned to the "winds of history", which in 1975 led to the independence of Angola and Mozambique. A fundamental part of this process of creating new alliances that would facilitate Romania's entry into new economic markets, some of which not yet exploited, required, in addition to material investment, human exchange, through the dispatch of *cooperantes*, workers in international cooperation, who acted in several areas - engineering, medicine, teaching and geology, among others.

This paper analyzes, from a socio-historical and literary perspective, the travel log of Daris Basarab (literary pseudonym of Boris David), geological engineer and Romanian *cooperante*, who worked in Algeria (1972), Tanzania (1975), and later on, in 1977, for one year in Mozambique. Suggestively titled *Missing the road* [Dor de ducă], and having the subtitle *Missing Africa* [Dor de Africa], the book borrows from Julio Verne the excitement of a "trip to the centre of the earth", and from ethnographic writings the partition of the world between the Self and the "Other".

Given the need to map a recent past completely ignored, people, voices and archives whose testimony is yet to be told, this article signals to the importance of transnational microhistories,

oral history, images and testimony as parts of the same great puzzle that invite the permanent rewriting of the history(ies).

Keywords: cooperantes, *travel log, testimony, Africa, Moçambique*

Viagem a Moçambique: na trilha de um cooperante romeno nos anos 70

Nos finais dos anos 70, Ceausescu intensificava a sua política internacional de aproximação aos países do Sul Global, apostando num posicionamento que alinhava-se aos “ventos da história”, que em 1975 trouxeram a independência de Angola e Moçambique. Uma parte fundamental deste processo de criação de novas alianças que facilitaram a entrada da Roménia em novos mercados económicos, alguns ainda não explorados, pressupunha, para além de investimentos materiais, trocas humanas, através do envio de cooperantes, que actuaram nas mais diversas áreas – engenharias, medicina, ensino e geologia, entre outros.

Este trabalho analisa, em uma perspetiva sócio-histórica e literária, o jornal de viagem de Daris Basarab (pseudónimo literário de Boris David), engenheiro geólogo e cooperante romeno, que passou por Algéria (1972), Tanzânia (1975), para depois, em 1977, parar por um ano em Moçambique. Intitulado sugestivamente *Saudades de viajar* [Dor de ducă], e tendo o subtítulo *Saudades d'África* [Dor de Africa], o livro empresta de Júlio Verne o deslumbramento de uma “viagem ao centro da terra”, e dos relatos etnográficos o repartir do mundo entre o Eu e o “Outro”. Atendendo a necessidade de mapear um passado recente completamente ignorado, pessoas, vozes e arquivos cujos testemunhos ainda estão por contar, este artigo alerta para a importância das microhistórias transnacionais, da história oral, das imagens e do testemunho, enquanto partes do mesmo grande puzzle que convida a reescrita permanente da(s) história(s).

Palavras-chave: cooperantes, *jornal de viagem, testemunho, África, Moçambique*

Claudia VLAD, Irina LUPU

Universidade de Bucareste, Instituto de Linguística “Iorgu Iordan - Alexandru Rosetti”
claudia.vlad@lls.unibuc.ro, irinnna_lupu@yahoo.com

***Drum and Caminho* in Romanian and Portuguese Phrasemes**

Each journey has its path. Having this in mind, the aim of our study is to analyze how *drum* and *caminho*, the words that define the path in Romanian and Portuguese, function when integrated in set phrases or phrasemes. Although the two languages are genetically related, the words that define the path have different origins – *drum* comes from the Slavic word *drumъ*, while *caminho* has its origin in the Vulgar Latin word *camīnu-*. Having this as a starting point, our paper aims to explore how the two languages work when constructing phraseological units that include the two words, highlighting the differences and the similarities.

Being constructed with words that have referents with concrete representations, the set phrases that include *drum* and *caminho* describe (mental) images, which can correspond to different conceptual representations (Gibbs, O'Brien 1990). Thus, from a cognitive perspective, based on Lakoff and Johnson's metaphor theory (1980), we will try to establish which are the conceptual metaphors that govern the field of the path in the Romanian and Portuguese phrasemes.

In order to identify the expressions and establish their meanings, we have used explicative dictionaries, as well as phraseological ones, both monolingual and bilingual. Based on the online corpora available for each language, we have gathered a corpus of contexts, so as to have a clearer view on the usage of the phrasemes.

Keywords: *path, phrasemes, Romanian, Portuguese, comparative phraseology*

Drum e caminho em frasemas em romeno e português

Cada viagem tem o seu caminho. A partir desta observação, o objetivo do nosso estudo é analisar como *drum* e *caminho*, as palavras que definem o caminho em romeno e português, funcionam quando integradas em frases feitas ou frasemas. Embora as duas línguas sejam geneticamente relacionadas, as palavras que definem o caminho têm origens diferentes – *drum* vem da palavra eslava *drumъ*, enquanto *caminho* tem origem na palavra *camīnu-* do latim vulgar. Tendo isso como ponto de partida, o nosso trabalho tem como objetivo explorar como as duas línguas operam ao construir unidades fraseológicas que incluem as duas palavras, destacando as diferenças e as semelhanças.

Sendo construídas com palavras que têm referentes com representações concretas, as frases feitas que incluem *drum* e *caminho* descrevem imagens (mentais) que podem corresponder a diferentes representações conceituais (Gibbs, O'Brien, 1990). Portanto, a partir de uma perspetiva cognitiva, baseada na teoria da metáfora de Lakoff e Johnson (1980), vamos tentar estabelecer quais são as metáforas conceituais que regem o campo do caminho nos frasemas romenos e portugueses.

A fim de identificar as expressões e estabelecer os significados que têm, temos utilizado dicionários explicativos, bem como fraseológicos, tanto monolíngues, como também bilíngues. Com base nos corpora on-line disponíveis para cada idioma, reunimos um corpus de contextos, de modo a ter uma perspetiva mais clara sobre o uso dos frasemas.

Palavras-chave: *caminho, frasema, romeno, português, fraseologia comparativa*

Salustio ALVARADO

Facultad de Filología

Universidad Complutense de Madrid

salustio@telefonica.net

Visits to Heaven and Hell in the Apocryphal Literature of "Slavia Orthodoxa" and the Latin World

Although the *Apocalypse of Paul (Visio Pauli)* is the most widespread apocryphal text on visits to heaven and hell in the medieval Christian world, and exerts the deepest influence on the making of its eschatological thought, an influence whose final reflection can be felt in Dante Alighieri's *Divine Comedy*, there are others, such as the *Testament of Abraham*, the *Ascension of Isaiah*, or the *Apocalypse of the Virgin Mary*, whose dissemination leaves traces of evidence both in the "Romania Europaea" (including present-day Romania), and in the "Slavia Orthodoxa". These pseudo-epigraphic texts feature motifs that in some cases date back to the remotest antiquity, and correspondences are also found in the Islamic tradition, which reflects a centuries-old network of influences.

Keywords: *Eschatology, heaven, hell, Apocryphal Old Testament, Apocryphal New Testament*

Los viajes al cielo y al infierno en la literatura apócrifa de la "Slavia Orthodoxa" y del mundo latino. Aunque el *Apocalipsis de San Pablo (Visio Pauli)* es el texto apócrifo sobre viajes al cielo y al infierno más difundido en el mundo cristiano medieval y que más ha influido en la formación de su pensamiento escatológico, hasta su reflejo final en la *Divina Comedia* de Dante Alighieri, hay otros, como el *Testamento de Abrahán*, la *Ascensión de Isaías* o el *Apocalipsis de la Virgen María* de los que quedan testimonios de su propagación tanto en la "Romania europaea" (incluyendo Rumanía) como en la "Slavia Orthodoxa". En estos textos pseudoepigráficos se recogen motivos que en algunos casos se remontan a la más remota antigüedad y encuentran también correspondencia en la tradición islámica, relevo de un multisecular trasiego de influencias.

Palabras-clave: *Escatología, cielo, infierno, apócrifos del Antiguo Testamento, apócrifos del Nuevo Testamento*

Pătruț Nicolae BĂNĂDUC

Seminarul Teologic Ortodox „Episcop Ioan Popasu” Caransebeș
pbanaduc@yahoo.com

The Spiritual Journey and / or the Elements of the "Act of Faith" to the Monk Nicholas Steinhardt

In the Romanian cultural space, Nicholas Steinhardt's name falls into the pantheon of those who have traced eminently spiritual travelers through the gesture of conversion into the space of Orthodoxy. Not only geographically he sought spiritual identity. (from the childhoods' Pantelimon, in Bucharest studies, from the European cultural wanderings, to the Romanian monasteries) but also through the adventure of a life under the sign of the profound analysis of the meanings of the act of faith.

This is not a derogatory one, a simple exercise of spirituality: it is strong and rigorously anchored in the eschatological plane and is about salvation. His outlook is innovative, he sees faith in five aspects (but not last, not defining!) that constitute a dynamism, an act: prayer, kindness, music, happiness, poetry. This exhibition of spiritual life persists in his texts, even if fragmentary, polarizing the discourse, interpreting the theological practitioner's theologically and morally.

Through the "act of faith" it is noticed the three manifestations of faith which sealed his conversion: the prebaptismal faith (natural, responsible for searching for a religious sense of life), the baptismal faith (of baptism itself, as a liturgical act) and the post-baptismal faith (which leads him to monasticism). N. Steinhardt does not make another mystical system through the "decalogue" of the act of faith, but anchors it biblically. The constant call to the cry "I believe, Lord, help my unbelief!" accentuates the continuity of spiritual development from baptism to the act of faith, effective through the existential paradox that includes the possibility of salvation.

Keywords: *faith, prayer, kindness, poetry, happiness*

Călătoria spirituală sau/și elementele „actului de credință” la monahul Nicolae Steinhardt

În spațiul cultural românesc, numele lui Nicolae Steinhardt se înscrie în panteonul celor care au trasat călătorii eminamente spirituale prin gestul convertirii în spațiul Ortodoxiei. Nu doar geografic a căutat identitatea spirituală (de la Pantelimonul copilarieei, la Bucureștiul studiilor, de la peregrinările cultural-europene, la circuitul mănăstirilor românești), cât mai ales prin *aventura unei vieți aflate sub semnul analizei profunde a semnificațiilor actului de credință*.

Acesta nu este unul derizoriu, un simplu exercițiu de spiritualitate: e puternic și riguros ancorat în planul eshatologic și vizează mântuirea. Perspectiva sa este novatoare, „credință” o „înveșmântează” în cinci aspecte (dar nu ultime, nu definitorii!) ce constituie prin excelență un dinamism, o făptuire, un act: *rugăciunea, bunătatea, muzica, starea de fericire, poezia*. Acest expozeu al vieții spirituale persistă în texte sale, chiar dacă fragmentar, polarizând discursul, interpretând teologic și moral actele practicantului religios.

Prin „actul de credință” se decelează cele trei manifestări ale credinței care i-au pecetuit convertirea: credința prebaptismală (naturală, responsabilă de căutarea unui sens religios vieții), credința baptismală (a botezului *in sine*, ca act liturgic) și credința postbaptismală (care îl duce spre monahism). N. Steinhardt nu realizează un alt sistem mistic prin „decalogul” actului de credință, ci îl ancorează biblic. Apelul constant la strigătul „*Cred, Doamne, ajută necredinței mele!*” accentuează continuitatea devenirii spirituale de la botez la actul credinței, eficient prin paradoxul existențial care include și posibilitatea mântuirii.

Cuvinte-cheie: *credință, rugăciune, bunătate, poezie, fericire*

Florina CIURE
Muzeul Tării Crișurilor, Oradea
florinaciure@gmail.com

Transylvania in the Reports of the Venetian Travelers of the Sixteenth and Seventeenth Century

Some of many Venetians who for various reasons have traveled in the Transylvanian principality during the sixteenth and seventeenth century have left some important documentary evidence. In the present work will be annalised reports of the Venetian travelers, as well as the writings of the Venetian or the subjects of the Serenissima that for a short or longer period were in the service of Transylvanian princes. Their testimonies reveal different aspects of the geographical, political and social context of the province, of the cities and their

inhabitants, of the natural wealth but also spiritual ones. Even if there are some inaccuracies or exaggerations and some subjectivity, in general the reports of Venetian truthfully reflect the Transylvanian realities of the sixteenth and seventeenth century, also representing a testimony of the degree of knowledge of this region in the Republic of Venice.

Keywords: Transilvania, Venice, travelers, documentary evidence, sixteenth and seventeenth century

Transilvania nelle relazioni dei viaggiatori veneziani del Cinquecento e Seicento. Alcuni de numerosi veneziani che per diverse ragioni hanno viaggiato nel principato transilvano durante il Cinquecento e il Seicento hanno lasciato delle importanti testimonianze documentarie. Nel presente lavoro saranno analizzate le relazioni dei viaggiatori veneziani, nonchè gli scritti dei veneziani oppure dei sudditi della Serenissima che per un breve o più lungo periodo furono al servizio dei principi di Transilvania. Le loro testimonianze sorprendono vari aspetti del quadro geografico, politico e sociale della provincia, delle città e i loro abitanti, delle ricchezze naturali, ma anche di quelle spirituali. Benchè ci si riscontrino alcune inesattità e qualche soggettività o esagerazione, in generale le relazioni dei veneziani rispecchiano veridicamente le realtà transilvane del Cinquecento e Seicento, essendo anche una testimonianza del grado di conoscenza di questa regione nella Repubblica lagunare.

Parole-chiave: Transilvania, Venezia, viaggiatori, testimonianze, Cinquecento, Seicento

Pauline DETAVERNIER

Laboratoire LIAT, Ecole doctorale VTT, Université Paris-Est
pauline.detavernier@gmail.com

The First Train Travellers: From the Imaginary to the Practice

The emergence of the train in the 19th century created a new type of journey associated with a rich imaginary: speed, modernity, freedom. The station appears as the physical support of this imaginary. It is the place where all the senses of the traveller are shaken by the discovery of steam engines, in a space all iron and glass. For this reason, it is the very place where the journey begins. The arrival (and departure) station is a fantasized space that supports many stories and is inseparable from the journey because of its impact on the traveller.

However, it is interesting to compare this station of stories associated with the new imaginary of train travel and the real 19th century station in France. From the point of view of railway companies and authorities, the passenger is a potential risk. After the revolution of July 1830, the crowd was frightening. The first stations were then designed as defensive bastions, channelling movements and formatting behaviours. The passenger, kept away from the machines, is guided from ticket purchase to boarding, from disembarkation to baggage retrieval. I therefore propose a glimpse of this 19th century French station, between fantasized imaginary and real practices, and the impact this gap has on the traveller and the journey. I base this research on the real and fictional stories transmitted at the time via various sources: newspapers, novels, travel guides.

Keywords: train, trainstation, modernity, imaginary, control

Les premiers voyageurs en train: de l'imaginaire à la pratique

L'apparition du train au XIXème siècle a créé un nouveau type de voyage associé à un imaginaire riche: vitesse, modernité, liberté. La gare apparaît comme le support physique de cet imaginaire.

C'est le lieu où tous les sens du voyageur sont bousculés par la découverte des machines à vapeur, dans un espace tout de fer et de verre. Pour cette raison, c'est le lieu-même où commence le voyage. Espace fantasmé, support de nombreux récits, la gare d'arrivée (et de départ) est indissociable du voyage de par l'impact qu'elle a sur le voyageur.

Toutefois, il est intéressant de comparer cette gare des récits associés à l'imaginaire nouveau du voyage en train et la gare réelle du XIXe siècle en France. En effet, du point de vue des compagnies de chemin de fer et des autorités, le voyageur est un risque potentiel. Au lendemain de la révolution de juillet 1830, la foule fait peur. Les premières gares sont alors conçues comme des bastions défensifs, canalisant les mouvements et formatant les comportements. Le voyageur, tenu à l'écart des machines, est guidé de pièce en pièce de l'achat du billet à l'embarquement, du débarquement à la récupération de ses bagages.

Je propose donc un aperçu de cette gare française du XIXe siècle, entre imaginaire fantasmé et pratiques réelles, et l'impact que cet écart a sur le voyageur et le voyage. Je me baserai sur les récits réels et fictifs véhiculés à l'époque via diverses sources : journaux, romans, guides de voyages.

Mots-clés: *train, gare, modernité, imaginaire, contrôle*

Jamoussi HABIB

Faculté des Lettres et Sciences Humaines, Université de Sfax
habib_jamoussi@yahoo.fr

« L'autre Tunisien » chez les voyageurs européens du XVIII è siècle. Les récits ou relations de voyage constituent, jusqu'à nos jours, un genre littéraire exceptionnel. Elles transmettent des émotions, des angoisses et une façon d'appréhender une certaine réalité qui engage le lecteur dans un double voyage : celui que le voyageur effectua réellement, à l'intérieur d'une contrée lointaine, étrange et étrangère, et celui qu'il fait, lui-même, à travers un texte qui reflète l'image qu'on se faisait de l'autre à l'époque de son auteur. Le lecteur s'aventure, ainsi, dans une lecture bidimensionnelle : réelle et fictive.

Les représentations véhiculées par ces textes (positives, négatives ou mitigées) sont ainsi soutenues par une grille, voire tout un corpus, de valeurs et de croyances, projetés sur l'autre par le voyageur en fonction de ses appartenances culturelles et sociales et de ses motivations qui l'amenaient, lors de son voyage, à entreprendre une telle aventure.

La Tunisie qui a, depuis les temps les plus reculés, occupé une position stratégique entre la Méditerranée et les portes du Grand Sahara, fut, dans ce sens, une terre de mire de tout bord. Elle reçut en conséquence, une pléiade de célèbres voyageurs de diverses origines et pour divers desseins. En traversant ce pays, ces voyageurs relevaient les moindres détails sur le pouvoir et la société, sur les us et coutumes, sur les pratiques religieuses, sur la faune et la flore et les anecdotes populaires les plus répandues. De retour ou bien à partir des terres tunisiennes, ils rassemblèrent leurs notes personnelles, impressions de voyages et correspondances, dans des relations de voyage qui demeurent jusqu'à nos jours des sources intarissables, voire incontournables pour l'historien, en première instance, dans ses champs d'investigations.

Nonobstant l'intérêt historique que représente cette littérature viatique, ces relations posent plus d'une problématique, dont principalement la mise en doute de l'honnêteté du voyageur, en dépit des assurances sur lesquelles insistaient tous les voyageurs sur la véracité de ce qu'ils rapportaient. Ce qui nous engage à faire la part entre le relevé du pittoresque et de l'insolite dans le récit et les prédispositions intellectuelles et culturelles du voyageur en question ?

Au cours du XVIII è siècle, il y avait, effectivement, un Tunisien représentant un peuple et un ensemble socioculturel propre à la Régence de Tunis. Un « autre Tunisien », fut, cependant, imaginé et représenté par cette littérature. Notre optique sera, donc le décodage de cette « perception » à travers une lecture plurielle de textes de diverses langues (françaises, italienne et anglaise) relatant « l'ailleurs » et représentant « l'autre ». Ces textes présentent pour nous

une source d'informations et de questionnements féconds, étant un exemple vif sur « la perception de l'autre » à un moment où toute l'Europe découvrait l'altérité dans son sens philosophique et cherchait à dévoiler l'autre et embrasser le monde.

Nous préconisons donc une lecture critique de quelques relations de voyage que nous jugeons assez révélatrices de cet aspect d'attitude mentale que les voyageurs européens du XVIII è siècle affichèrent à l'encontre du Tunisien.

Nous résumons cette image qui se reflète à travers les œuvres de voyages par trois conceptions et regards portés sur le Tunisien du XVIII è siècle : celle d'un captif de la course barbaresque, Federico Pananti, celle d'hommes de science, Jean André Peyssonnel et le Dr. Shaw et celle d'un naturaliste philosophe, l'Abbé Poiret.

Mots clés: *récits ou relations de voyage, littérature référentielle, voyageurs dans la Régence de Tunis au XVIII è siècle, « L'autre » Tunisien, Le Tunisien est un être curieux*

Keywords: *relations or accounts of journey, referring literature, travellers in the regency of Tunisia in the XVIIIth century, "The other" Tunisian, the Tunisian is a curious creature*

Nejmeddine KAZDAGHLI

I'Institut Supérieur des Langues de Tunis, Université de Carthage
kaz.nejme@hotmail.fr

Tunisia and North Africa in the Seventeenth Century in the Memory of a Russian Captive
Russian archival documents and research work on pre-colonial North Africa are still little known by the Maghreb elites, even after the collapse of the Soviet system. In this spirit, the works of Russian travelers occupy a special place to study the history of Tunisia and North Africa. The memory "Description of the Turkish Empire" is written by an unknown Russian captive in the seventies of the seventeenth century. This work is published for the first time in Russia in 1890 by the Imperial Orthodox Association of Palestine. The work "Description of the Turkish Empire" has elicited many reactions and comments from Russian orientalists.

On this subject the Russian orientalist Krachkovski U. J. writes: "Around the years of 1670 - 1680, one of those ex-captives wrote a famous book" Description of the Turkish Empire ". The author could be a "son of the nobility" of the Russian city Eltsa Dorokin F. F., who was "a knight", and he was taken captive by the Turks. During a difficult decade in captivity, he was in different regions of Turkey, and in extensive territories among them those that were under the authority of the Arab States, such as Jerusalem, Cairo, Alexandria, Tripoli, Tunis, Algiers.

In the research, we set a double objective. On the one hand, we made an attempt to study the work "Description of the Turkish Empire". On the other hand, we have made efforts to analyze the Russian author's vision of the major problems in the Ottoman provinces of North Africa (Egypt, Tripoli, Tunis and Algiers). Thus, the Russian author has collected real testimonies on the political functioning, the socio-economic organization, the fortifications, the architecture of the cities and the inhabitants of the visited countries. No doubt the memory of the Russian captive has an inestimable scientific value. Likewise, it represents another historical source for studying the history of Tunisia and North Africa in modern times.

Tunis et L'Afrique du Nord au XVIIème siècle dans le mémoire d'un captif russe

Les documents d'archives, les manuscrits, les travaux des écrivains et penseurs russes sur l'Afrique du Nord précoloniale restent encore peu connus par les élites maghrébines, même après l'effondrement du système soviétique. Dans cet esprit, les œuvres des voyageurs russes occupent une place particulière pour étudier l'histoire de la Tunisie et de l'Afrique du Nord. Le

mémoire « Apicani Touretcku Umperi » (Description de l'Empire Turque)³ est rédigé par un captif russe inconnu dans les années soixante-dix du XVIIe siècle. Ce mémoire est publié pour la première fois en Russie en 1890 par l'Association Orthodoxe Impériale de Palestine. L'œuvre « Description de l'Empire Turque » a suscité de nombreuses réactions et commentaires de la part des orientalistes russes. Dans ce contexte, l'orientaliste Krachkovski U. J. écrit : « Au alentour des années de 1670 – 1680, un parmi ceux des ex-captifs a rédigé un célèbre ouvrage « Description de l'Empire Turque ». Selon l'opinion de l'éditeur de l'œuvre, l'auteur pourrait être un « fils de la noblesse » de la ville russe Eltsa Dorokin F. F., qui était « chevalier », et il a été pris en captivité par les Turques. Pendant une décennie difficile en captivité, il était dans les différentes régions de Turquie, et dans de territoires étendus parmi eux qui sont sous l'autorité des Etats arabes, tels que Jérusalem, Caire, Alexandrie, Tripoli, Tunis, Alger⁴. Dans la recherche, nous avons fixé un double objectif. D'une part, nous avons mené une tentative pour étudier le mémoire de la « Description de l'Empire Turque ». Et d'autre part, nous avons mené des efforts pour analyser la vision de l'auteur russe concernant les problèmes majeurs posés dans les provinces ottomanes en Afrique du Nord (Egypte, Tripoli, Tunis et Alger). Ainsi, l'auteur russe a recueilli des témoignages réels sur le fonctionnement politique, l'organisation socio-économique, les fortifications, l'architecture des villes et les habitants des pays visités. Cependant les textes sur l'Afrique du Nord dans le mémoire étaient limités en comparaison avec les textes consacrés au Moyen Orient et le Balkan.

Laura MESINA

Universitatea din Bucureşti
lauradiana.mesina@gmail.com

A Travel Through the Urban Landscape: The Montage in Architecture and Visual Arts

The historical ways of building but also at looking at the urban world have always made use of the montage technique, be it in different ways. We consume urban space, discover a city as a landscape, or we travel or just walk through it and admire – or criticize – as if they were all forms of a perfect continuity. In fact, they are constituted as a montage or as forms of assemblage, collage, bricolage, or *capriccio* (Martino Stierli, *Montage and the Metropolis. Architecture, Modernity, and the Representation of Space*, 2018) and so they are preserved in our memory. The montage is a fundamental principle of structuring the space of the city – be it real, imaginary, or a represented one – in the modern world as well as in old cultures. It is therefore important to analyze it in order to better understand any city, its significations, events, stories, or images. Rooted specifically in visual arts – roman mosaics or medieval maps, renaissance frescoes or cabinets of curiosities – the montage with its different elements, perspectives, or narrative episodes becomes in time a common denominator not only for image composition but also of the construction and representation of (our) modernity.

Present in forms of both continuity and discontinuity of space, time, memory, etc, the montage reveals itself in all forms of perception in the urban world. It is in fact a „symbolic form“ essential to a pluriperspectivc way of constructing the spatial representation while narrating any story or depicting any urban landscape. As the montage functioned in Antiquity or Medieval Age rather as an internal focus of the image, a logical and integrative one, it seems to have in modernity a disruptive, dramatic, and contradictory effect.

This paper underlines thus the importance of the montage in the construction of different ways of looking at the urban landscape, i.e. in building, representing and describing it.

Keywords: *montage, landscape, memory, narrative, urbanity*

³ Описані Турецкої Імперії. Составленное русскимъ,бывшимъ въ пльну у турокъ въ XVII вѣкъ. Издание императорского православного палестинского общества подъ редакціею П. А. Сырку. С.- Петербургъ, 1890

⁴ Крачковский И. Ю. (1958). Очерки по истории русской арабистики, Москва-Ленинград, 1958, Т. 5, с. 17

O călătorie prin peisajul urban: montajul în arhitectură și arte vizuale

Modalitățile istorice de a construi și de a privi lumea urbană au folosit dintotdeauna tehnica montajului, dar diferențiat. Consumăm spațiul urban, descoperim orașul ca peisaj, călătorim sau doar ne plimbăm prin el și îl admirăm – sau îl criticăm -, ca și cum toate acestea ar fi într-o perfectă continuitate. De fapt, orașul se constituie ca montaj sau ca ansamblaj, colaj, bricolaj, *capriccio* (Martino Stierli, *Montage and the Metropolis. Architecture, Modernity, and the Representation of Space*, 2018), iar noi astfel îl salvăm în memoria noastră. Montajul este un principiu fundamental în structurarea spațiului orașului – fie el real, imaginar sau reprezentat -, atât în lumea modernă, cât și în culturile vechi. El este de aceea important în a înțelege orașul, a-i înțelege semnificațiile, evenimentele, poveștile sau imaginile. Cu rădăcini specifice în artele vizuale – în mozaicuri romane sau hărți medievale, fresce renascentiste sau „cabinete de curiozități” – montajul, în diferite elemente, perspective sau episoade narative, devine în timp un principiu comun nu doar pentru compoziția imaginii, ci și pentru construcția și reprezentarea modernității (noastre).

Prezent și în continuitatea, și în discontinuitatea spațiului, timpului, memoriei etc., montajul se regăsește în toate formele de percepție a lumii urbane. Este de fapt o „formă simbolică” esențială pentru modul pluri-perspectivistic de a construi reprezentarea spațială a oricărei narăriuni sau de a reda peisajul urban. În timp ce în antichitate și în evul mediu montajul în imagine era focalizat, logic și integrativ, în lumea modernă are mai curând efecte disruptive, dramatice și contradictorii.

Această lucrare subliniază importanța montajului în construcția diverselor moduri de a privi peisajul urban, construit, reprezentat sau descris.

Cuvinte-cheie: *montaj, peisaj, memorie, narativitate, urbanitate*

Gizella NEMETH, Adriano PAPO
Centro Studi Adria-Danubia Duino-Aurisina
adriadanubia@gmail.com

Travellers to Trieste at the End of the 18th Century

By the end of the 18th century, the city of Trieste was the destination of four travellers, who left us an account in their memories. The Transylvanian Domokos Teleki visited Trieste in 1795, starting from Pest, crossing the Southern Transdanubia, Croatia, and the Hungarian Coast with the city of Fiume. Teleki dedicates several pages to Trieste, proving to be an acute observer of the local reality in many of its aspects: cosmopolitanism, economy, port trade, industries, town-planning, healthcare. Teleki (but in general also the others travellers) describes Trieste as a city in full development and growth, extremely active and above all very prosperous. In September 1797, Trieste was visited by General Desaix, who, taking advantage of a gunfire truce on the Rhine front, where he fought with the French army, proceeded to a trip to Northern Italy for military service purposes, but also for leisure and personal culture. Desaix's travel report, unlike the Teleki one, consists of a series of very synthetic notes. His diary is much more intense than that of his fellow-countryman and more famous Stendhal, who would visit Trieste about thirty years after the French general. In 1797 Trieste was also visited by the great historical orientalist Joseph Hammer von Purgstall, who was especially attracted by the colourful mix of people who thronged the streets of Trieste. The visit of Hammer was followed one year later by that of the travel-writer Karl Gottlob Küttner, which contains a wealth of information on the history of his time, as a result of extensive research and acute observations. Küttner was a deep connoisseur of men and mastered several languages, too.

Keywords: *travel literature, Trieste, 18th Century, cosmopolitanism, town-planning*

Viaggiatori a Trieste alla fine del XVIII secolo

Alla fine del XVIII secolo la città di Trieste fu la meta di quattro viaggiatori, che ci hanno lasciato un resoconto nelle loro memorie. Il transilvano Domokos Teleki visitò Trieste nel 1795, partendo da Pest e attraversando il Transdanubio meridionale la Croazia e Fiume. Teleki dedica a Trieste parecchie pagini dando prova di essere un acuto osservatore della realtà locale in molti dei suoi aspetti: il cosmopolitismo, l'economia, i traffici portuali, le industrie, l'urbanistica, la sanità. Teleki riesce a comunicare al lettore l'impressione che riceve da Trieste come di una città in pieno sviluppo e crescita, estremamente attiva e soprattutto molto prospera. Nel settembre del 1797 Trieste fu visitata dal generale Desaix, il quale, approfittando di una tregua d'armi sul fronte del Reno, dove combatteva al seguito dell'esercito francese, compì, anche per fini di servizio militare, ma soprattutto per svago e cultura personali, un viaggio nell'Italia settentrionale. Il diario di viaggio di Desaix, a differenza di quello di Teleki, consiste in una serie di appunti molto sintetici. Il diario di Desaix è molto più incisivo di quello del suo connazionale e più famoso Stendhal, che avrebbe visitato Trieste una trentina d'anni dopo il generale francese. Nel 1797 Trieste fu visitata anche dal grande storico orientalista Joseph Hammer von Purgstall. Hammer fu soprattutto attratto dalla variopinta mescolanza di genti che affollavano le strade di Trieste. Di un anno successivo alla visita a Trieste di Joseph von Hammer è quella del tedesco Karl Gottlob Küttner, scrittore di libri di viaggi contenenti numerose informazioni sulla storia della cultura dei suoi tempi, frutto di vaste ricerche e acute osservazioni. Küttner era un profondo conoscitore degli uomini e dominava parecchie lingue.

Parole-chiave: *letteratura di viaggio, Trieste, XVIII sec., cosmopolitismo, urbanistica*

Florentina NICOLAE

Universitatea Ovidius din Constanța,
Institutul de Teorie și Istorie Literară „G. Călinescu” al Acad. Române
florentinanicolae.ovidius@gmail.com

Aspects of Everyday life in Moldavia and Wallachia, Reflected in Paul of Aleppo's Diary

Between 1653 and 1656, the Orthodox Patriarch of Antioch, Macarios III, made a number of trips to Eastern Europe, including Wallachia and Moldavia, accompanied by his son, Paul of Aleppo, as his personal secretary. Paul wrote a surprisingly detailed diary, about the social, political, religious and cultural aspects of the places they went through during their visit. During their journey, the Syrian delegation witnessed battles against the Ottomans, the dethronement of Constantin Şerban, the Wallachian Prince, and the ceremony of the next ruler's ointment, Mihnea III Radu, among other events. This presentation will focus on certain aspects of everyday life in urban Moldavia and Wallachia, in the middle of the seventeenth century, through the lens of Paul of Aleppo, the foreigner who spent three years and a half in the Romanian principalities.

Keywords: *trip, religion, diplomacy, food, habits, oriental*

Aspecte de viață cotidiană în Moldova și Valahia, reflectate în jurnalul lui Paul de Alep

Între 1653 și 1656, patriarhul ortodox de Antiochia, Macarie III, întreprinde o serie de călătorii în estul european, inclusiv în Țara Românească și Moldova, însotit de fiul său, Paul de Alep, ca secretar personal. Acesta din urmă a redactat un jurnal foarte detaliat, legat de diverse aspecte sociale, politice, religioase și culturale ale locurilor pe care le-a vizitat. De-a lungul călătoriei, delegația siriană a fost martora unor evenimente importante, precum lupte contra otomanilor,

detroarea lui Constantin Șerban, domnitorul valah, ceremonia de ungere a lui Mihnea III Radu etc. Acest studiu va analiza anumite aspecte de viață cotidiană în mediul urban din Moldova și Muntenia, la mijlocul secolului al XVII-lea, din perspectiva lui Paul de Alep, un străin care a petrecut trei ani și jumătate în țările române.

Cuvinte-cheie: *călătorie, religie, diplomație, mâncare, obiceiuri, oriental*

Laurențiu NISTORESCU

Centrul de Studii DacoRomanistice Lucus Timișoara
laur.nistorescu@yahoo.com

Privileged Travelers and Roads in Post-Aurelian Dacia

Despite the instability generated by the military anarchy of the third century, the communication routes from the North-Danube Dacia remain functional. On the imperial road network they travel embassies, missionaries, merchants, but also whole armies, both from the two imperial states and Barbaricum. All these travelers reflect, valorize and change local realities.

Keywords: *post-aurelian Dacia, Barbaricum, imperial roads, embassies, armies*

Călători privilegiați și drumuri în Dacia postaureliană

În pofida instabilității generate de anarhia militară a secolului III, căile de comunicație din Dacia nord-dunăreană rămân funcționale. Pe rețeaua de drumuri imperiale călătoresc ambasade, misionari, negustori, dar și armate întregi, deopotrivă din cele două state imperiale și din Barbaricum. Toți acești călători reflectă, valorifică și modifică realitățile locale.

Cuvinte-cheie: *Dacia postaureliană, Barbaricum, drumuri imperiale, ambasade, armate*

Radu PĂIUȘAN

Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Universitatea de Vest din Timișoara

Aspects of Communism in Banat in 1946

The year 1946 meant a lot for the Romanian society because it was a decisive year regarding the external political situation of the country, but also regarding the features of internal political life.

The Second World War has just ended, and Romania was weakened in many ways and the country's situation was far from stable. The communists were fighting for power alongside other political parties; also the communists were fighting with a part of the Social-Democratic Party.

Furthermore, externally Romania had an uncertain political situation. Moscow cared more about the enslavement of Romania than putting the country in a good light, especially when the peace treaty was about to be signed.

After the war, Moscow became aggressive in its relationship with the Allies, so it became clear to everyone that Moscow will do its best to institute the idea of communist revolution and the dictatorship of workers all around the world.

Keywords: *communism, Banat, political parties, considerations, Romania*

Aspecte ale comunismului în Banat în anul 1946

Anul 1946, a însemnat pentru societatea românească, un an decisiv atât sub aspectul politicii externe, cât și sub aspectul vieții politice interne.

Războiul care secătuise țara din toate punctele de vedere se încheiaște, dar situația era pe departe de a fi stabilă. Țara era sfâșiată de lupte politice acerbe atât între comuniști și partidele politice interne, cât și între comuniști și o parte a Partidului Social Democrat.

La toate se adăuga situația politică incertă a României pe plan extern. Moscova era interesată doar de aservirea României, nu și de obținerea unor rezultate favorabile țării noastre, în urma tratatului de pace ce urma să fie încheiat.

După încheierea războiului, Moscova a devenit tot mai agresivă în relațiile cu celelalte puteri învingătoare, proclamând pe față ideea revoluției comuniste și a instaurării dictaturii proletariatului în lume.

Cuvinte-cheie: *comunism, Banat, partide politice, aspecte, România*

Carmen TIMOC, Călin TIMOC

Școala generală nr. 25, Timișoara, Muzeul Național al Banatului Timișoara
carmentimoc@yahoo.com, calintimoc@gmail.com

Emperor Hadrianus and Dacia. Comments on his Official Travels and Introduced Reforms

Publius Aelius Hadrianus has come to know the land of Dacia since the time of the Dacian wars of Emperor Trajanus. In the second war in his capacity as the military general of Pannonia Inferior, the Dacian front intervenes at the head of the province's fighting vexations by cleaning the barrage fortifications from the lower and middle course of the Mureș River. Once upon the throne of Rome, after the unexpected death of *Optimus Princeps* in august 117 AD. he had to intervene again because the Dacians had risen, and with them the Sarmatians: the jazyges and the roxolans also attacked them not being crowded by the Roman borders traced to the north of the Lower Danube, which greatly restricted their opportunities for trade and grazing.

Emperor Hadrianus stayed throughout this time while the pacification of Dacia and her neighbors at *Viminacium* on the Danube, where he coordinated the movements of his generals. The events were so severe that he temporarily had to dismantle the Apollodorus bridge at *Drobeta*. The measures he took at the end of the conflict were very important for the economic and demographic development of the province and are well known. What, however, is not clear, if Emperor Hadrianus, as he was accustomed to, visited the province to check the state of affairs and how to implement its reforms. As the situation of literary and epigraphic information is present, the emperor personally visited Dacia or areas in the North-Danubian possessions of the Roman Empire very likely in the years 124 and 128 BC.

Keywords: *imperial visite, barbarian invasion, reforms, latin inscription*

Împăratul Hadrianus și Dacia. Observații asupra vizitelor sale de lucru și a reformelor introduse

Publius Aelius Hadrianus a ajuns să cunoască meleagurile Daciei încă din timpul războaielor dacice ale împăratului Traianus. În cel de-al doilea război în calitatea sa de consular al Pannoniei Inferior, intervine pe frontul dacic în fruntea vexilațiilor de luptă ale provinciei curățând de fortificații barbare cursul de jos și mijlociu al râului Mureș. Odată ajuns pe tronul Romei, după moartea neașteptată a lui *Optimus Princeps* în august 117 d.Hr. este nevoie să intervină din nou deoarece dacii se răsculaseră, iar odată cu ei și sarmatii: iazygii și roxolanii atacaseră și ei nefiind mulțimi de granițele romane trasate la nordul Dunării de Jos și care le îngădeau mult posibilitățile de comerț și pășunat. Împăratul Hadrianus a stat în tot acest timp cât a durat pacificarea Daciei și a vecinilor ei la *Viminacium*, pe Dunăre, de unde a coordonat mișcările

generalilor săi. Evenimentele au fost atât de grave încât temporar a fost nevoie să demonteze podul lui Apollodor de la *Drobeta*. Măsurile pe care le-a luat apoi la finalul conflictului au fost foarte importante pentru dezvoltarea economică și demografică a provinciei și sunt bine cunoscute. Ce însă nu este foarte clar, dacă împăratul Hadrianus, după cum era el obișnuit a și vizitat provincia să verifice starea de fapt și modul de implementare a reformelor sale. Așa cum se prezintă în momentul de față situația informațiilor literare și epigrafice, împăratul personal a vizitat Dacia sau zone din posesiunile nord-dunărene ale Imperiului Roman probabil în anii 124 și 128 d.Hr.

Cuvinte-cheie: *vizita imperială, invazii barbare, reforme, inscripții latine*

Mihaela VLĂSCEANU

Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, Universitatea de Vest din Timișoara
mvlasceanu7@gmail.com

European Itinerant Artists in the Baroque Artistic Millieu of Imperial Banat: Michelangelo Unterberger Cavalese, Johann Joseph Ressler and Johann Nepomuk Schöpf

Baroque presences, the artists become relevant for the artistic millieu of Europe, in search of orders made under religious patronage. Their biographies and artistic itinerary is of the utmost importance for art historians as it maps the official style of the Habsburgs, one case in particular is relevant: Michelangelo Unterberger Cavalese, disciple of Giovanni Battista Piazetta, was endowed by the empress Maria Theresa in 1751 with the title *Rector magnificus* of the Imperial and Royal Court Art Academy from Vienna, travels through the empire in search of commissions and finds besides Boheme and Moravia provinces, Banat and Transylvania where he paints the altars from the Catholic cathedral and Saint Nepomuk church from Timișoara and the altar of the Jesuit church in Târgu-Mureș.

Keywords: *artists, itinerant, official art, Baroque, Banat*

Artiști europeni itineranți în peisajul baroc din capitala Banatului imperial: Michelangelo Unterberger Cavalese, Johann Joseph Ressler și Johann Nepomuk Schöpf

Prezența al noilor formulări baroce, artiștii devin prin călătoriile făcute în Imperiul habsburgic în căutare de comenzi, un vehicul al identității stilului, reprezentanți de seamă ai școlii central-europene de pictură sau sculptură. Evidențierea biografiei acestora și a traseului artistic este importantă pentru cercetătorul domeniului istoriei artei din considerentul că aceștia devin promotori ai stilului oficial, realizările lor înscrindându-se în fază de import a stilului baroc, punând bazele artei moderne: Michelangelo Unterberger din Cavalese, elevul lui Giovanni Battista Piazetta, numit de Maria Tereza *Rector magnificus* în 1751, pentru calitățile artistice evidențiate în fruntea Academiei de artă a Curții Imperiale și regale din Viena, călător în imperiu (Boemia, Moravia, Banat, Transilvania), execută comenzi oficiale la catedrala romano-catolică (tabloul votiv al altarului principal cu tema Sf. Gheorghe ucigând balaurul), biserică franciscanilor *Sf. Nepomuc* din Timișoara (compoziția altarului principal cu tema Sf. Nepomuc salvând orașul Timișoara) fiind prezent și la Tg. Mureș unde realizează compozitia altarului principal pentru biserică iezuită.

Cuvinte-cheie: *artiști, itineranți, artă oficială, baroc, Banat*

Ariadna-Zenaida MIRCESCU

Universitatea din Oradea

azmircescu@gmail.com

Psychoanalysis as an Important Dimension of the Aesthetics of Music. The Application of the Interpretative Art in Psychoanalytical Research

At the end of the 19th century, when philosophers, scientists and artists began to be concerned about studying feelings, people's states of mind, exposing them to their own works, a new science emerged, which will be called *Psychoanalysis*.

If, in the field of philosophy and psychology, the road opener in the elaboration of the theories on the study of psychoanalysis was S. Freud, as regards the art of music, the feelings, the states of mankind of soul were already presented in the era of baroque and classicalism, innovators of new genres and musical concepts such as Vivaldi, Porpora, Haendel, J. S. Bach, Gluck, Haydn. These themes will be fructified and amplified in the stylistic and aesthetic epochs that will follow: *Romantism, Postromantism, Impressionism, Symbolism, Expressionism, 20th Century Music*, along with the evolution of music, musical language, through the vast creation of famous composers such as Donizetti, R. Strauss, M. P. Musorgsky, Brahms, Mahler, Ceaikovski, Skriabin, Debussy, Ravel, Schonberg, Berg, Webern, Bartok.

The relationship between the art of music and psychoanalysis as a science is based on several elements of real importance. The most eloquent ties are the means of artistic expression of music, more precisely its components and rhetorical formations. In the Baroque era, in which the musical language and its pattern undergo changes, there are composers such as Antonio Vivaldi, Porpora, or Haendel, J. S. Bach, who through their own works characterized by profound drama will manage to open the way to the genre that will be born in the years to come "drama per musica".

Gluck is the composer who remarked through the *Alceste* opera, outlining a dramatic theme, namely the sacrifice of life in the name of love. The composer outlines the musical lyrics, seeking a fusion of music, poetry and dramatic rhythm, tending to achieve musical drama. Through the *Creation*, Haydn is the one who presents the nebulosity in which divine actions have taken place, a picture made through a continuous lack of cohesion of music, melodic fragments, ambiguous tonal senses. Compared to their predecessors, romantics and postromanticics abstracted from the perfect balance between the content of ideas and form. Although these composers express their revolt and desire for release, they seek their refuge in a soothing music, through which they can free themselves from personal and everyday problems. In their creation, comparable to a story, the fusion between the real and the fantastic, respectively the elements of folk and folklore, is remarked. Composers such as Donizetti (*Lucia di Lamermour*), R. Strauss (*The Rosary Knight*), M.P. Musorgski (*Boris Godunov*), Brahms, Bruckner (through his *Symphonys*), Mahler, Ceaikovski, Skriabin, using symbolic elements in the musical language and the orchestra have given special attention to feelings, passions, evoking the soul states of the characters.

Impressionism, Symbolism and Expressionism bring remarkable resemblance to the art of music. Impressionist composers such as Debussy and Ravel bring a warm sound to musical language by using wood and harpwood instruments, which are perfect in rendering the retained, internalized and subtle expression in their works - *Pelleas and Melisande*-Debussy and *Spanish Time, Bolero, Vals*-Ravel. At the opposite pole are the Expressionist composers, whose works will be dominated by the feeling of anxiety, fear, depression, insomnia, and frustration. In this period, composers such as Schonberg with the work *Pierrot Lunaire* – psychodramatic theme work, are a musical poetry; the Viennese composer Alban Berg, who by Wocek works, helps to overcome the crisis of the opera, namely A. Webern, who is the developer of the twelve sounds

succession theory, chosen according to a precise system that links the development of the whole composition.

Keywords: *psychoanalysis, psychoanalytical research, interpretative art, music aesthetics, philosophy*

Psihanaliza, componentă importantă a esteticii muzicale. Aportul artei interpretative în configurarea cercetării psihanalitice

La sfârșitul secolului XIX când atât filozofii, oamenii de știință, cât și artiștii au început să fie preocupați de studiul sentimentelor, stărilor sufletești ale oamenilor, expunându-le în propriile lucrări, apare o nouă știință ce se va numi Psihanaliză.

Dacă în domeniul filozofiei și a psihologiei deschizătorul de drumuri în elaborarea teoriilor cu privire la studiul psihanalizei a fost S. Freud, în ceea ce privește arta muzicii, sentimentele, stările sufletești ale omenirii au fost redate deja în epoca barocului și a clasicismului, de mari inovatori de noi genuri și concepții muzicale, cum ar fi Vivaldi, Porpora, Haendel, J. S. Bach, Gluck, Haydn.

Aceste teme vor fi fructificate și amplificate în epocile stilistico-estetice ce vor urma: *Romantism, Postromantism, Impresionism, Simbolism, Expresionism*, Muzica secolului XX, odată cu evoluția muzicii, a limbajului muzical, prin vasta creație a unor renumiți compozitori cum ar fi Donizetti, R. Strauss, M. P. Musorgsky, Brahms, Mahler, Ceaikovski, Skriabin, Debussy, Ravel, Schonberg, Berg, Webern, Bartok. Strânsa legătură dintre arta muzicii și psihanaliză ca știință are la bază mai multe elemente de o reală importanță. Cele mai elocvente legături le realizează mijloacele de expresie artistică ale muzicii, mai exact componentele și formațiunile retorice ale acesteia. În epoca *Barocului*, în care limbajul muzical și tiparul acestuia suferă modificări se remarcă compozitorii cum ar fi: Antonio Vivaldi, Porpora, ori Haendel, J. S. Bach care prin lucrările proprii caracterizate de un dramatism profund vor reuși să deschidă drumul înspre genul care va lăsa naștere în anii ce vor urma "drama per musica". Gluck este compozitorul ce se remarcă prin opera *Alceste*, conturată în jurul unei teme dramatice și anume cea a sacrificiului vieții în numele iubirii. Compozitorul conturează lirica muzicală, căutând o fuziune între muzică, poezie și ritm dramatic, tinzând spre realizarea dramei muzicale. Prin lucrarea *Creațiunea*, Haydn este cel care prezintă nebulozitatea în care au avut loc acțiunile divine, un tablou realizat printr-o continuă lipsă de coeziune a muzicii, prin frânturi melodice, prin sensuri tonale ambigui. În comparație cu predecesorii lor, romanticii respectiv postromanticii fac abstracție de echilibrul perfect dintre conținutul de idei și formă. Cu toate că acești compozitori își exprimă revolta și dorința de eliberare, ei își caută refugiu într-o muzică liniștită, prin intermediul căreia se pot elibera de problemele personale și cele cotidiene. În creația lor, comparabilă cu o poveste se remarcă fuziunea dintre real și fantastic, respectiv dintre elementele naturii și ale folclorului popular. Compozitorii precum Donizetti (*Lucia di Lamermour*), R. Strauss (*Cavalerul Rozelor*), M. P. Musorgski (*Boris Godunov*), Brahms, Bruckner (prin creația simfonică), Mahler, Ceaikovski (*Sinfonia Patetică*), Skriabin, utilizând elemente simbolice la nivelul limbajului muzical și celui orchestral au oferit atenție deosebită sentimentelor, pasiunilor, evocând stările sufletești ale personajelor.

Impresionismul, Simbolismul respectiv *Expresionismul* aduc înnoiri remarcabile în arta muzicii. Compozitorii impresioniști cum ar fi Debussy și Ravel aduc o sonoritate caldă limbajului muzical prin utilizarea instrumentelor de suflat din lemn și a harpei, care sunt perfecte în redarea expresiei reținute, interiorizate și subtile, prezente în lucrările lor- *Pelleas și Melisande*-Debussy și *Ora Spaniolă, Bolero, Vals*-Ravel. La polul opus se află compozitorii expresioniști, ale căror lucrări vor fi dominate de sentimentul neliniștii, spaimei, deprimării, însingurării și a zbuciumului. În această epocă se remarcă compozitorii precum Schonberg cu lucrarea *Pierrot Lunaire*-lucrare cu temă psihodramatică, fiind o poezie pe fond muzical; compozitorul vienez Alban Berg care prin lucrarea *Wocek*, ajută considerent la depășirea crizei operei, respectiv A. Webern, cel care este elaboratorul teoriei succesiunii a douăsprezece sunete, alese după un sistem precis care leagă dezvoltarea întregii compozиii.

Cuvinte-cheie: psihanaliză, cercetare psihanalitică, artă interpretativă, estetică muzicală, filozofie

Lavinius NIKOLAJEVIC

Universitatea de Vest din Timișoara

lavinius2011@hotmail.com

Extended Techniques for Clarinet in Soliloquies by Leslie Bassett Piece

Leslie Bassett is a well-known composer of American classical music who was born on January 22, 1923. Bassett's music is carefully structured, with clear formal schemes. His creation contains serial elements of rhythm and short motives. His pieces can be expansive with powerful lyric elements combined with the predilection for intense contour. His musical language is often polyphonic and counterpointed. The expressiveness and intrigue created by his work is accentuated by long ranges, measured breaks and a variety of tempos from slow to very fast.

Soliloquies, written in 1978 for Robert Onofrey, is a solo clarinet work in four parts, which is undoubtedly seen as a very good example for a composition of the 20th century. From a technical point of view, the whole ambitus of the clarinet it is used alongside to saltations from the low register to the acute one, the use of the over-acute register being often used. Besides these already known techniques, this work also includes extended clarinet techniques such as resonance trills and multiphonics. *Soliloquies* is a very good example of 20th century music written for solo clarinet that combines traditional writing features with extended clarinet techniques.

Keywords: *Leslie Bassett, extended techniques, modern music, clarinet, 20th century*

Tehnici extinse ale clarinetului în lucrarea *Soliloquies* de Leslie Bassett

Leslie Bassett este un cunoscut compozitor de muzică clasică american care s-a născut la 22 ianuarie 1923. Muzica lui Bassett este una structurată cu grijă, cu scheme formale clare. Creația sa conține elemente seriale ale ritmului și scurte motive. Melodiile sale pot fi expansive cu puternice elemente de lirism combinate cu predilecția pentru un contur intens. Limbajul său muzical este adesea polifonic și contrapunctic. Expresivitatea și intrigă creată de munca sa este accentuată de fermate lungi, pauze măsurate și o varietate de tempouri de la lente până la foarte rapide.

Soliloquies, scrisă în anul 1978 pentru Robert Onofrey, este o lucrare pentru clarinet solo în patru părți, fiind văzută, fără niciun dubiu, ca un exemplu foarte bun pentru o compoziție a secolului XX. Din punct de vedere tehnic avem folosirea întregului ambitus al clarinetului, salturi din registru grav la cel acut, folosirea registrului supra-acut fiind foarte des utilizată. Pe lângă aceste tehnici deja cunoscute, în această lucrare apar și tehnici extinse ale clarinetului precum: trilul de rezonanță și sunetele multifonice. *Soliloquies* este un foarte bun exemplu al muzicii secolului XX scrisă pentru clarinet solo în care se îmbină trăsături de scriitoră tradițională cu tehnici extinse ale clarinetului.

Cuvinte-cheie: *Leslie Bassett, tehnici extinse, muzică modernă, clarinet, secolul XX*

Maria ROTARU

Universitatea de Vest din Timișoara

mariarotaru09@yahoo.ro

Contributions to the Research of the Traditional Music from the Village of Cernătești, Dolj County. Structural, Cultural and Musical Elements

This paper is meant to bring its contribution to a better understanding of traditional cultural values and to bring to light a piece of the spirituality of Dolj villages, through researches and data collection. It is a good sign that, in this era of technology and globalization, we are still discovering authentic elements of national and local identity, which gives us a certain sense of trust in the perpetuation of the Romanian traditional values.

By conducting researches, by collecting data and by discussing with a large number of elderly people, who know and preserve our ancient traditions, I tried to capture the momentum of the material and spiritual civilization of Cernătești commune.

The collection of songs from Cernătești commune presented in this paper is intended to make a modest contribution to the salvation of the traditional Dolj county spiritual values.

Keywords: *Cernătești, traditional elements, identity, research, songs*

Vatra Comunei Cernătești. Elemente structurale, culturale și muzicale

Am încercat prin prezenta lucrare să aduc prin documentările și culegerile efectuate o contribuție la cunoașterea valorilor culturale tradiționale, să scot la lumină o frântură din spiritualitatea satului doljean. Consider un semn bun faptul că în această epocă a tehnicii și globalizărilor de tot felul reușim să descoperim încă elemente autentice de identitate națională și locală, fapt care ne dă un oarecare sentiment de încredere în perpetuarea valorilor tradiționale românești.

Prin cercetările și culegerile făcute, prin cunoașterea unui număr mare de oameni în vîrstă, cunoscători și păstrători a unor tradiții străvechi, am încercat să surprind starea de moment a civilizației materiale și spirituale a comunei Cernătești.

Culegerea de cântece din comuna Cernătești prezentă în această lucrare se dorește a aduce o modestă contribuție la salvarea din teren, de la bătrâni satelor, a valorilor spirituale tradiționale doljene.

Cuvinte-cheie: *Cernătești, tradițional, elemente, identitate, cercetare, cântece*

Cristian - Robert SZÉKELY

Universitatea de Vest din Timișoara

crisirc2008@yahoo.com

Rhythmic Illusionism in Elliott Carter's Timpani Creation (*Eight Pieces For Four Timpani*)

The dissipation of tonal harmony in the 20th - century music has opened a new stage of febrile percussion soundtrack exploration, a phenomenon that boosts up solo percussion, and a time when numerous pages are dedicated to timpani music. This project aims to get the reader acquainted with metric and temporal modulation in Carter's „Eight pieces for four timpani”, and also to observe timpani techniques such as, pedaling, tremollo, tuning and the entire use of the case and membrane's surface.

Keywords: *soundtrack exploration, timpani, metric and temporal modulation, extended techniques*

Iluzionismul ritmic în creația pentru timpane a lui Elliott Carter

Dizolvarea armoniei tonale în muzica secolului XX, a deschis o nouă etapă de explorare febrilă a calităților complexului sonor al instrumentelor de percuție, fenomen care atrage apariția genului de percuție solo, perioadă în care sunt dedicate nenumărate pagini muzicale timpanelor. Acest proiect urmărește utilizarea modulației metrice și temporale realizate de Elliott Carter în lucrarea „Eight pieces for four timpani”, dar și aspecte legate de tehniciile extinse ale timpanelor, elemente precum glissando, pedalizare, tremollo, schimbări de acordaj și utilizarea întregii suprafețe fizice a timpanelor.

Cuvinte-cheie: *complex sonor, timpane, modulație metrică și temporală, tehnici extinse*

Carol VITEZ

Universitatea de Vest din Timișoara
carolvitez@t-online.de

The Travels of Paganini

In this paper you'll find the travels of the great violinist and composer Niccolò Paganini. Surrounded in historical context, several of his key travels are explained, from his search of a musical maestro and his travels in pursuit of a fine instrument to his later concert tours that brought him universal recognition. His initiation into the Carbonari brotherhood and the travels that were part of that initiation are also recounted and explained in great detail, as are his friendships to numerous great musicians. Finally, his family's efforts to bury the dead Paganini and the church's opposition are shown and explained.

Keywords: *Paganini, travels, violinist, composer, universal recognition*

Călătoriile lui Paganini

În lucrare veți găsi o descriere a călătoriilor marelui violonist și compozitor Niccolò Paganini, de la călătoriile sale pentru căutarea unui maestru muzical și cele în căutarea unui instrument valoros, până la cele concertistice ce i-au adus faima universală. Totodată, tratate în lucrare sunt și călătoriile sale inițiatice în societatea Carbonari, dar și cele de după trecerea în neființă a marelui maestru, familia sa făcând eforturi îndelungi pentru a primi încuviințarea clerului pentru înmormântarea trupului lui Paganini. Toate sunt așezate în contextul istoric al vremii, cu referire la prietenile sale cu alți mari muzicieni ai lumii.

Cuvinte-cheie: *Paganini, călătorii, violonist, compozitor, faimă*

Cristina BOGDAN
Universitatea din Bucureşti
cristinabogdan2010@gmail.com

The Aerial Toll-Houses. A Soul's Journey To The Afterlife: Texts and Images

Investigations into the representations of a soul's journey towards the afterlife, reveal that there are a number of steps along this journey, which post-Byzantine iconography records and depicts in various manners, according to the cultural space they belong to. Before reaching either *salvation* or *damnation*, the soul undertakes a journey passing through various points that indicate the crucial moments of a *particular (individual) judgment*, preceding the final, general Last Judgment. This journey can be illustrated by the *Ladder to Heaven* (an iconographic theme inspired by St John Climacus' Ladder of Divine Ascent) or the *Aerial Toll-Houses*, derived from the *Life of St Basil the New*.

Iconographic representations of the *Aerial Toll-Houses* emerged in the 15th century and were introduced into various contexts (the *Last Judgment* scene, as a reminder of the particular judgment of the soul; in proximity of other scenes with eschatological character – *The Parable of the Wise and Foolish Virgins*; or scenes of the *Apocalypse*) or, though much more rarely, they appear as independent scenes, however symbolically linked to the *Last Judgment* (as is the 19th-century fresco of Rila Monastery, covering an entire wall).

The present study will investigate the various manners of depicting the *Aerial Toll-Houses*, at the wooden churches in Maramureş and Sălaj counties (based on the on-site research carried out by the author) and will compare the connotations of religious iconography to the assertions and implications of written texts (the *Life of St Basil the New*) or of oral tradition (*Songs of the Dawn*), centered on this theme.

Keywords: *aerial toll-houses, religious iconography, journey, The Life of Saint Basil the New, Songs of the Dawn*

Vămile văzduhului. Călătoria sufletului către lumea de dincolo în imagini și texte

Studiind reprezentările legate de călătoria sufletului către lumea de dincolo, constatăm că există mai multe secvențe pe care iconografia de sorginte post-bizantină le păstrează și le valorifică diferit, în funcție de spațiul cultural care le-a pus în scenă. Până la instalarea în stareea de *mântuire* sau de *damnare*, sufletul străbate un traseu, ce indică momentele cruciale ale unei *judecăți individuale*, înainte de Judecata de apoi, colectivă și definitivă. Această călătorie poate fi sugerată de *Scara Raiului* (secvență iconografică inspirată din textul Sfântului Ioan Scărarul) sau de *Vămile văzduhului*, desprinse din *Viața Sfântului Vasile cel Nou*.

În iconografie, *Vămile văzduhului* apar încă din veacul al XV-lea și se inserează în mai multe tipuri de contexte (în scena *Judecății de apoi*, ca un element care amintește de judecata individuală a sufletului; figurate în proximitatea altor scene cu caracter escatologic – *Pilda fecioarelor nebune și a fecioarelor înțelepte* sau secvențe decupate din *Apocalipsă*) sau, mult mai rar, pot fi întâlnite ca o imagine independentă, în legătură simbolică însă cu *Judecata de apoi* (așa cum se întâmplă în fresca de secol XIX de la mănăstirea Rila, unde un întreg perete le este dedicat).

Acet studiu va analiza, în primul rând, modalitățile de reprezentare ale vămilor văzduhului la bisericile de lemn din județele Maramureș și Sălaj (pornind de la cercetările de teren întreprinse de autoare) și va compara sugestiile iconografiei religioase cu cele ale textelor scrise (*Viața Sfântului Vasile cel Nou*) sau orale (*Cântecele zorilor*), construite în jurul acestei teme.

Cuvinte-cheie: *vămile văzduhului, iconografie religioasă, călătorie, Viața Sfântului Vasile cel Nou, Cântecelor Zorilor*

Andreea FOANENE PETCU

Muzeul de Artă Timișoara

andreea_foanene@yahoo.com

The Roles of the Journey in the Creation of the Artist Geta Brătescu

Born in 1926, Geta Brătescu is today recognized as one of the most important figures of Romanian Contemporary Art. Graduate of the Faculty of Letters of the University of Bucharest in 1949 and of the "Nicolae Grigorescu" Institute of Fine Arts in 1971, Artistic Director of the literature and art magazine „Secolul 20/21”, she is recognized for the importance of contributing to the development theoretical level, by writing and publishing numerous volumes, as well as visually, by works of graphics, drawing, collage, performance, photography or book illustration.

In 2017, Geta Brătescu represented Romania at the Venice Art Biennial through the project Apariții, presented at the Romanian Pavilion of the Giardini della Biennale and at the New Gallery of the Romanian Institute of Culture and Humanistic Research in Venice. A multilingual person interested in all cultural manifestations in the visual space, the artist travels, writes, understands and conceptualizes. Her art is a result of a very well articulated intellectual approach. The artists' travel notes have resulted in articles or books that outline today the complex personality of the creator. In the interview with Cristoph Cherix, the artist points out that the conceptual abstraction of her projects is a conclusion of the qualitative nature of expression that she has observed to the great creators.

The study I am presenting is inspired by the functions of the travel in Geta Brătescu's work, as well as by the works that are born and developed after the transgressions of the space.

Keywords: *journey, artist, creation, diversity, evolution*

Rolurile călătoriei în creația artistei Geta Brătescu

Născută în 1926, artista Geta Brătescu este astăzi recunoscută ca una dintre figurile cele mai importante ale artei contemporane românești. Absolventă a Facultății de Litere a Universității București în perioada 1949 și a Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” în 1971, director artistic al revistei de literatură și artă „Secolul 20/21”, ea este recunoscută pentru importanța contribuției la dezvoltarea culturii românești. Creativitatea artistei se manifestă pe mai multe planuri, atât la nivel teoretic, prin scrierea și publicarea a numeroase volume, cât și în plan vizual, prin lucrări de grafică, desen, colaj, performance, fotografie sau ilustrație de carte.

În 2017, Geta Brătescu a reprezentat România la Bienala de Artă din Veneția prin proiectul Apariții, prezentat la Pavilionul României din Giardini della Biennale și Noua Galerie a Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică din Veneția. Persoană poliglotă, interesată de toate manifestările culturale în spațiul vizual, artista călătorește, scrie, înțelege și conceptualizează. Arta ei este un rezultat al unui demers intelectual foarte bine articulat. Din notele de călătorie au rezultat articole sau cărți care conturează astăzi personalitatea complexă a creațoarei. În interviul cu Cristoph Cherix artista evidențiază faptul că abstractizarea conceptuală a proiectelor sale reprezintă o concluzie a naturii calitative a expresiei pe care a observant-o la marii creatori.

Studiul pe care îl prezint este inspirat de funcțiile călătoriei în creația artistei Geta Brătescu, precum și de lucrările care se nasc și se maturizează în urma experiențelor de transgresare a spațiului.

Cuvinte-cheie: călătorie, artist, creație, diversitate, evoluție

Francesco RUVOLO
Scuola secondaria Milano
franzruvolo@yahoo.it

Behind the Crucifixion by Antonello da Messina. A new Jerusalem, the port, the pilgrims and the Franciscan Observers in late medieval Messina

In the scenographic backdrop - extraordinary for panoramic breath - of the Crucifixion preserved in Sibiu in Romania, between the feet of the crucified persons and the crying and despair of the women below, Antonello da Messina depicted his city, with the unmistakable stride, the arm of San Ranieri and the monastery of the Santissimo Salvatore [fig. 1]; this is a fact established and shared among art critics. The point of view from which the acute gaze of the painter from Messina starts is less well-known, even if it is not at all identified. This contribution will try to identify it by reconstructing (not only for this point) a topographical map of the late medieval Peloritan city, re-joining the ranks that united Porto, urban fabrics and Convents, etc., putting order among the surviving documentary sources. This contribution will try to show the close ties if not the spatial familiarity of the Messinesi (merchants, sailors, etc.) with the mediterranean basin and particularly the Levante, Jerusalem, Acre, Cyprus, where immediately after the Thousand with the Crusades were addressed interests economic and political policies of Christianity.

Keywords: *crucifixion, Antonello da Messina, Gerusalemme, pilgrims, Francescani Osservanti*

Derrière la Crucifixion d'Antonello da Messina. Une nouvelle Jérusalem, le port, les pèlerins et les Observateurs franciscains à Messine médiévale tardive

Dans toile de fond pittoresque pour -straordinario souffle panoramico- de la Crucifixion conservée à Sibiu en Roumanie, entre les pieds des gens et des pleurs et le désespoir des femmes sous-jacentes, Antonello de Messine crucifiés a peint ses villes, avec la zone de foulée unique, le bras de San Ranieri et le monastère du Santissimo Salvatore [fig. 1]; c'est un fait établi et partagé par les critiques d'art. Le point de vue duquel commence le regard aigu du peintre de Messine est moins connu, même s'il n'est pas du tout identifié. Ce document va essayer de l'identifier par la reconstruction (non seulement pour ce point) une carte topographique de la peloritana fin de la ville médiévale, attacher les fils qui relient Porto, tissu urbain et Couvents, etc., mettre de l'ordre parmi les survivants des sources documentaires. Ce document va essayer de montrer les liens étroits sinon l'espace familier de Messinesi (marchands, marins, etc.) Avec bassin Méditerranéen et en particulier du Levant, Jérusalem, Acre, Chypre, où immédiatement après la Mille avec les intérêts des Croisades ont été abordés politiques économiques et politiques du christianisme

Mots-clés: *crucifixion, Antonello da Messina, Gerusalemme, pèlerins, Francescani Osservanti*

Sonia SOLTANA
Rectorat de Créteil
sonia.soltana.singh@gmail.com

The Journey Between Reality and Fiction

Travel is, by definition, an act of traveling to a distant place. He is moving and coming. "If the mountain does not come to Muhammad, Muhammad will go to the mountain", this expression is

buried in my deepest being and resonates since the only time I have heard it, take care, in an American detective series. The expression opens to us in a curious poetic that makes words travelers and a culture that gets carried away. In the first part, I present the famous tale Voyages et aventures of the three princes of Serendip. Serendip used to designate the island of Ceylon in Old Persian, nowadays Sri Lanka. The word comes from the Arabic *Sarandib*, deformation of Tamil *Seren deevu*, which comes from the Sanskrit Suvarnadweepa meaning "the golden island". Initiatic journeys and heroes of travel we go, in a second part, at the origin of the expression "If the mountain does not come to Muhammad, Muhammad go to the mountains." Indeed, it is mentioned for the first time in Francis Bacon's *Essais*, chapter 12, 1625. It was used in the Letter to Voltaire, July 28, 1756 by Jean Rond d'Alembert. In a third part, we will present a 16th century Persian miniature. This one celebrates the ascent of the prophet Mohamed in heaven. The night journey, the Isrâ followed by the ascent, *Mi'râj*, are at 27 rajab of year 2 before the Hegira (620 CE). We thus deal with the journey into the imaginary and metaphors of travel in the visual arts.

Keywords: *travel, culture, reality, imagination, art*

Le voyage entre réalité et fiction

Le voyage est, par définition, action de se rendre dans un lieu lointain ou étranger. Il est déplacement et allées venues. « Si la montagne ne vient pas à Mahomet, Mahomet ira à la montagne », cette expression est enfouie dans mon être profond et résonne depuis l'unique fois où je l'ai entendu, tenez-vous bien, dans une série policière américaine. L'expression s'ouvre à nous dans une curieuse poétique qui fait des mots voyageurs et une culture qui s'emporte. Dans une première partie, je présente le célèbre conte *Voyages et aventures des trois princes de Serendip*. Serendip désignait en vieux persan l'île de Ceylan, de nos jours Sri Lanka. Le mot vient de l'arabe *Sarandib*, déformation du tamoul *Seren deevu*, qui vient lui-même du sanscrit Suvarnadweepa signifiant « l'île dorée ». Des voyages initiatiques et des héros du voyage nous allons, dans une seconde partie, à l'origine de l'expression « Si la montagne ne vient pas à Mahomet, Mahomet ira à la montagne ». En effet, elle est citée une première fois dans *in Essais*, chapitre 12, 1625 de Francis Bacon. Elle a été utilisée dans la *Lettre à Voltaire*, du 28 juillet 1756 par Jean le Rond d'Alembert. Dans une troisième partie, nous présenterons une miniature persane XVI siècle. Celle-ci célèbre l'ascension du prophète Mohamed aux cieux. Le voyage nocturne, l'*Isrâ* suivi par l'ascension, *Mi'râj*, se situent au 27 rajab de l'an 2 avant l'hégire (620 de l'ère chrétienne). Nous traitons, ainsi, du voyage dans l'imaginaire et des métaphores du voyage dans les arts visuels.

Mots-clés: *voyage, culture, réalité, imaginaire, art*

NORME DE TEHNOREDACTARE A LUCRĂRILOR PENTRU CICCRE VII / 2018

- Textul integral al lucrării va fi trimis până în data de 15 noiembrie 2018, la adresa ciccre@e-uvt.ro și la adresele responsabililor de secțiuni.
- Lucrarea va fi trimisă în format docx dacă pentru redactare s-a folosit Microsoft Word, versiunea 2010 sau mai nouă, și doc dacă s-a folosit o versiune mai veche de Microsoft Word sau un alt editor de text.
- Lucrarea va fi scrisă în limba în care a fost susținută comunicarea și va avea cel mult 13 pagini (cu tot cu ilustrații și anexe) sau minimum 17000 caractere și maximum 51000 caractere (cu spațiile incluse).
- Paginile lucrării nu se vor numerota.
- Formatul lucrării va fi A4, cu margini de dimensiune standard.
- Titlul comunicării va fi scris folosind stilul *Heading 1*.
- Prenumele și numele autorului lucrării vor fi trecute imediat sub titlu, numele autorului (nu și prenumele) fiind scris cu majuscule (*UPPERCASE*).
- Afilierea instituțională va fi scrisă între paranteze rotunde, imediat sub prenumele și numele autorului.
- Rezumatul (200-250 de cuvinte) și cuvintele-cheie (5), în limba engleză și în limba comunicării, vor fi scrise la un rând de afilierea instituțională (sus) și la un rând de textul lucrării (jos), folosind stilul *Normal*. Cuvintele Abstract, Keywords, Rezumat, Cuvinte-cheie etc. vor fi scrise cu caractere îngroșate (*Bold*).
- Pentru titlurile capitolelor și ale subcapitolelor vor fi folosite stiluri începând de la *Heading 2*, *Heading 3*, *Heading 4* etc.
- Textul propriu-zis al comunicării va fi scris folosind stilul *Normal*.
- Comentariile, explicațiile etc. vor fi scrise la subsol, folosind formatarea implicită a editorului. Notele se vor numerota de la 1 la n. La introducerea notelor la subsol, succesiunea semnelor este următoarea: Text.
- Citatele vor fi trecute între ghilimelele specifice limbii utilizate: „...” – pentru lucrările în limba română, “...” – pentru lucrările în limba italiană, „...” – pentru lucrările în limba spaniolă, „...” – pentru rezumatele în limba engleză, «...» – pentru lucrările în limba franceză și.m.d. La sfârșitul citatului se va pune semnul de punctuație cu care acesta se încheie, iar dacă citatul este intercalat într-un enunț sau este urmat de o trimitere, se va pune punct și la sfârșitul enunțului respectiv sau după trimitere, după modelul: Text: „Citat.” sau Text: „Citat?”, respectiv „Citat.” (Trimitere).
- Caracterele cursive (*Italic*) vor fi utilizate pentru a marca:
 - cuvinte străine sau cuvinte aparținând unui anumit dialect, limbaj, stil;
 - grafeme, cuvinte, expresii etc. care fac obiectul unei anumite analize;
 - cuvintele și expresiile utilizate emfatic.
- Trimiterile vor fi inserate în text, după modelul: (Durand 2000, 15).
- Referințele bibliografice vor fi trecute la sfârșitul lucrării, fără a se numerota, la 1 rând sub textul propriu-zis al lucrării, după modelul următor:
- Carte de autor:

Durand, Gilbert. 2000. *Structurile antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală*. Traducere de Marcel Aderca. Postfață de Cornel Mihai Ionescu. București: Univers Enciclopedic.

- Carte scrisă de doi autori:

Coteanu, Ion, Sala, Marius. 1987. *Etimologia și limba română. Principii – probleme*. București: Editura Academiei.

- Capitol sau altă parte dintr-o carte:

Bogdan-Dascălu, Doina. 2005. *Metamorfoza poetică a știrii*, în Mirela Borchin, Iosif Cheie-Pantea, Alexandru Ruja (coord.), *In Magistri honorem G. I. Tohăneanu*. Timișoara: Editura Universității de Vest, p. 167-170.

- Articol (după normele limbii în care a fost redactat articolul):

Borchin, Mirela-Ioana. 2010. *Conjunctivul în enunțurile performative*, în „Analele Universității de Vest”, seria Științe filologice, XLVIII, p. 96-117.

